המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית / בכ"ד ירושלים יום ועש"ק פ' תרומה ג' אדר תשל"ה (14 בפברואר 75) דף היומי כריתות ז' / המחיר 120 אגורות שנה כו גליון 8826

"מצדה" בע"מ
חברה לשיווק ויצוא מצרכי מזון בשם "טעים"
רח' ר' עקיבא 138, ת.ד. 286, בני-ברק טלפון 781391

לקראת פורים
הגיע השוקולד השוויצרי החדש
בסוגים שונים, חלבי ופרווה ובמיוחד, לראשונה בארץ
השוקולד הלבן עם שקדים
ושוקולד "מיני" עם שקדים
בהכשר בי"ד אוריק, כשר לפסח
וכן יש להשיג **בונבוניירות מפוארות**
בגדלים שונים, בטיב מעולה, בהכשר בד"ץ
וכל **מוצרי "טעים"**, שימורי דגים, ירקות, לפתנים וריבות למיניהם

בנקאי ערבי: יימשך החרם על השתתפות בנקאים יהודיים בערבות למילוות

פריס יום ה' — מדינות השוק האירופי המשותף הן שצריכות להחליט מה לעשות בקשר לרשימה שחורה של הערבים — אמר היום נשיא איחוד בנקים צרפתיים וערביים, ד"ר כהמד אבו שאדי במסיבת עתונאים בפריס. ( )

הוא אמר כי החרם הערבי יימשך והבעייה נשארת פתוחה בפני ארצות השוק שצריכות להחליט על מדיניותן.

הוא אמר כי הבנקים הקשורים באיחוד הבנקאי הצרפתי ערבי ימשיכו לסרב להשתתפותם של בנקים יהודיים בערבות למלוות.

במסיבת העתונאים נזהר אבו שאדי מלציין את המונח יהודי או ישראלי ואמר כי מדובר בבנקים "המופיעים ברשימה השחורה".

חברת ברוקרים אמריקאית הוכללה בחרם

החרם הערבי על בנקים המנוהלים על ידי יהודים הורחב לחברת המתווכים האמריקאית הגדולה "מריל לינץ', פירס, פנר וסמית'" — מוסר היום "ניו יורק טיימס".

כתב העתון בכווית מוסר כי חברת ההשקעות של כווית יצאה מסינדיקט שבראשו בריל לינטש, משום שכלול בו הבנק הצרפתי של האחים לזר, המופיע ברשימה השחורה. "אין אנו מצפים שמריל לינטש יסלק את לזר ולכן אנו מסתלקים", אמר אחד ממנהלי החברה הכוויתית לכתב העתון.

חברת ההשקעות הבינלאומית בכווית החליטה לפרוש מסינדיקט לגיוס הלוואות עבור חברת המניות השוודית "וולבו" ועבור ממשלת מכסיקו, מכיון שבנקים יהודיים נתנו ערבויות להלוואות אלה — הודיע היום העתון הלבנוני "פיננשל טיימס".

קיסינג'ר חזר לישראל בתום ביקוריו בקהיר ובדמשק וישוב לאיזור בחודש מרץ

במצרים: "שיחות חיוביות" ומילווה 80 מליון דולר

לאחר שמיעת עמדות 2 הצדדים ינסה קיסינג'ר למצוא פתרון

קאהיר, יום ה' — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר סיים היום "שיחות חיוביות ביותר" עם מנהיגי מצרים וטס לסוריה — התחנה השניה בשליחות השלום המזרח התיכונית שלו.

"אני סבור שהשיחות היו חיוביות ביותר", אמר קיסינג'ר והוסיף "סקרנו בהרחבה את כל היסודות הנוגעים לשלום במזרח התיכון ואני מצפה לשוב לכאן תוך כמה שבועות".

לפני שקיסינג'ר יצא לדרכו, חתמו שני שרי החוץ — האמריקאי והמצרי — על הסכם המעניק למצרים מלווה בסך 80 מליון דולר לצורך רכישת אספקה וציוד. שני שרי החוץ קיימו גם התייעצות אחרונה, שנמשכה 40 דקות בארמון טאהרה.

העתון "אל אהראם" מוסר היום כי סיבוב השיחות השני בין סאדאת לקיסינג'ר, שנפתח במהלך סעודה שערך איסמעיל פהמי לשר החוץ האמריקאי, נסתיים אמש בשעה מאוחרת.

לדברי העתון מסר קיסינג'ר לסאדאת במהלך הפגישה הראשונה שקיימו השניים ביום ד' אחר הצהרים איגרת מאת הנשיא פורד.

העתון המצרי מציין כי מר קיסינג'ר יחזור לקאהיר בשבוע הראשון של חודש מארס. "אל אהראם" כותב כי שר החוץ האמריקאי יביא עמו בסיורו הבא במזרח התיכון עמדה אמריקאית מגובשת, שתאפשר לגשר על פני ההבדלים בין העמדה המצרית והעמדה הישראלית.

עוד כותב "אל אהראם" המסתמך על מקורות אמריקאיים יודעי דבר, כי מנהיגי ישראל הציגו לקיסינג'ר כמה מפות, שאינן כוללות תוואים ברורים לנסיגה נוספת.

לדברי העתון אפשר לסכם את עמדת שר החוץ האמריקאי כדלהלן:

● כל אחד מבין הצדדים חייב להגיע לרעיונות ברורים ומעשיים, כדי שיוכלו להגיע במהירות האפשרית לנסיגה נוספת — עוד לפני שיפוג מנדט כוחות החירום של האו"ם.

● לאחר שירשום לפניו את עמדת כל אחד מן הצדדים, ינסה קיסינג'ר למצוא פתרון שיתקבל על דעת שני הצדדים הלוחמים.

● לאחר מכן יהיה צורך לקיים דיונים בוועידת ז'נבה, כדי לאפשר לבריה"מ לקחת חלק בהשגת התקדמות נוספת.

אמש בא הנשיא סאדאת באורח מפתיע לסעודה שערך פהמי לשר החוץ האמריקאי.

קיסינג'ר שיצא מן השיחה זמן מה לאחר חצות אמר לכתבים "אני עדיין אופטימי. השיחות היו פוריות".

דובר משרד החוץ האמריקאי רוברט אנדרסון אמר לכתבים שסאדאת וקיסינג'ר נפגשו לשיחה בארבע עיניים שנמשכה שעה לפני הסעודה וקיימו לאחר הסעודה פגישה יחד עם יועציהם במשך 45 דקות.

"קיסינג'ר ממשיך לקוות שניתן להשיג התקדמות" אמר אנדרסון, שהוסיף: "המשך השיחות נשא אופי קונסטרוקטיבי ביותר".

קיסינג'ר נשאל אם הוא ממשיך להיות אופטימי גם לאחר הצהרת ראש ממשלת ישראל בכנסת שישראל לא תחזור אל המעברים, ועל אבו רודס כל עוד לא וויתרה מצרים באורח רשמי על לוחמה.

על כך השיב שר החוץ האמריקאי "עליך לצפות להצהרות רבות בשבועות הקרובים" (יופ"ע צ"צ).

הגיע ללוד כדי למסור דיווח לממשלת ישראל

שר החוץ האמריקאי, ד"ר הנרי קיסינג'ר הגיע לישראל מדמשק אתמול בערב, שופע חיוכים ובמצב רוח מרומם.

ברדתו מן המטוס לחץ ד"ר קיסינג'ר את ידיהם של מקבלי פניו הקרובים, שניצבו ליד השטיח האדום, שר החוץ מר יגאל אלון, שגריר ישראל בארה"ב מר שמחה דיניץ, שגריר ארה"ב בישראל, מר קנת קיטינג ואחרים.

ד"ר קיסינג'ר התעכב לשיחת רגע עם מר אלון ועם עוזרו ג'וזף סיסקו. השלשה שוחחו זמן קצר והבראה שד"ר קיסינג'ר השתכנע לומר כמה מלים לעתונאים שחיכו לו. הוא התקרב לסוללת המיקרופונים ואמר: "היום אין זה ביקור רשמי. אני מצפה לפגישה עם עמיתי בממשלת ישראל, כדי לדווח להם על ביקורי בקאהיר ובדמשק ולהתכנן אתם צעדים משותפים שיש לנקוט לקראת שלום במזה"ת".

שר החוץ הישראלי הגיב על דברי ד"ר קיסינג'ר, שהפעם אין זה ביקור רשמי ואמר בחיוך: "מדיניות הדרי לוגין מתחילה".

כל אנשי המפליה יצאו לאחר מכן במכוניותיהם לירושלים.

פקידים המלווים את קיסינג'ר:

הסיכויים להסדר חדש עם מצרים: 50—50

ואשינגטון יום ה' — ישראל הציגה שלושה תנאים להסכם של השלב הראשון עם מצרים — זאת אמר ביום ה' דיפלומט מזרח תיכוני.

הדיפלומט, המקיים קשרים הדוקים עם ממשלת ישראל, אמר לכתב יו"פ גייסד פרס כי אלה הם התנאים העיקריים שהציגה ישראל:

— חופש המעבר בתעלת סואץ לאניות אורחיות של ישראל.

— חופש המסע לתיירים וללא ישראליים אחרים דרך גבולות הסגורים עתה כגון הגבול בין מצרים לישראל הגבול בין לבנון לישראל.

— הפסקת החרם הערבי על חברות אמריקאיות וחברות מערביות אחרות המנהלות עסקים עם ישראל.

הדיפלומט הטעים כי אלה אינם תנאים להסדר שלום מזרח תיכוני. מדובר בצעדים שיש לנקוט, כדי להשיג הסכם ישראלי מצרי חדש על הדרכים שיביאו לשלום מזרח תיכוני.

תמורת ויתורים אלה מצד מצרים ובעלות בריתה, תהיה ישראל מוכנה לבצע נסיגות שלא פורטו בחצי האי סיני.

הדיפלומט אמר כי תנאים אלה הוצגו לשר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר. (יופ"צ).

נשיא מצרים יבקר בירדן

רמת עמון יום ה' — נשיא מצרים אנואר סאדאת יבקר בירדן ב-29 לפברואר ויקיים שיחות עם המלך חוסיין — זאת מסר היום העתון "אל ראיי".

העתון הרשמי למחצה מציין כי סאדאת יגיע לרבת עמון יחד עם משלחת מצרית רמת דרג.

בסוריה: דיון על עמדה אחידה של מדינות ערב

מקור בדמשק: סוריה אינה מתנגדת להסדר חדש עם מצרים

דמשק, יום ה' — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר שוחח היום בדמשק עם נשיא סוריה חאפז אל אסאד על כל הנתונים של שלום במזרח התיכון.

לפני עלותו למטוס בדרכו לישראל, אמר ד"ר קיסינג'ר לכתבים, כי הם דנו "בתפקיד החיובי של סוריה בפתרון הסופי, במזרח התיכון".

השיחות, שנמשכו ארבע שעות ומחצה, היו "ידידותיות ויוצרניות מאד. הסכמנו להשאר במגע הדוק".

"הנשיא ושר החוץ עבדול חאלים הזמינו אותי לרגל ביקורי הקרוב במזרח התיכון בעוד שבועות ספורים, לבקר בדמשק, ונענתי ברצון רב", אמר קיסינג'ר.

להלן אמר כי הם סקרו את היחסים בין סוריה וארה"ב ומצאו אותם "סדירים ומשתפרים". הוא הוסיף "סקרנו בפרוטרוט את כל הנתונים של שלום צודק ובר-קיימא במזרח התיכון".

בהודעה סורית שפורסמה לאחר המראת קיסינג'ר נאמר כי "הצד הסורי הביע את השקפתו הידועה, המדגישה את הצורך בנסיגה מלאה מכל השטחים הערביים הכבושים ובחידוש זכויותיו של העם הפלשתינאי".

בהודעה גם נאמר כי סוריה הדגישה "את הצורך לקחת בחשבון את אחדות הצדדים בכל התחומים במשך שלבי העבודה למען שלום צודק במזרח התיכון".

מקור יודע דבר בדמשק אמר, לדברי כתב סי"פ, כי סוריה איננה מתנגדת להסכם חדש בין מצרים וישראל בסיני.

הוא אמר כי התיאום המצרי-סורי הוא "טוטאלי", ביחוד במה שנוגע לאסטרטגיה הכללית להחזרת השטחים הכבושים. המקור אמר כי המגעים בין קהיר ודמשק הינם רצופים, והמנהיגים הסורים מקבלים בקביעות דיווח על ההתפתחויות האחרונות של המצב.

מקור מהימן בדמשק ציין, כי סוריה מוכנה לחתום על הסכם חדש על הפרדת כוחות בגולן, במידה שהסכם כזה יקל על השגת פתרון צודק ובר-קיימא בסכסוך. אולם היא לא תהיה מוכנה להסכם אלא אם כן הוא באמת יקרב הסדר שלום כולל.

סוריה, על כל פנים, כבר הכריזה על תמיכתה בחידוש שיחות ז'נבה, לא יאוחר מה-15 במארס, ובינתיים היא מוכנה להציע לקיסינג'ר "הזדמנות אחרונה" לפעול במסגרת מדיניות השלבים (ע"ר יופ"ע צ"צ).

הטורקים בקפריסין הכריזו מדינה עצמאית

ניקוסיה, יום ה' — מנהיגי התורקים הקפריסאיים הודיעו אתמול כי החלק שבצפון האי הנמצא תחת כיבוש תורקי תהיה מעתה "מדינה חד-הגית במסגרת פדרטיבית".

בהודעה שפורסמה על-ידי ראשי הקהילה התורקית-קפריסאית צויין כי ראוף דנקטאש יעמוד בראש המדינה החדשה.

ההחלטה נתקבלה בכנס משותף של "מועצת השרים והאסיפה המחוקקת של המינהל התורקי-קפריסאי האוטונומי".

צעד זה ננקט על ידי הטורקים-קפריסאים, שעה שנשיא קפריסין הארכיבישוף מקריוס הודיע כי הוא מצפה לתגובה של הטורקים-הקפריסאים להצעתו ליישוב בעיית האי על יסוד משטר קנטונאלי ופדראלי.

מקריוס הגיש את הצעותיו ביום ב'.

ההודעה התורקית-קפריסאית מסתמכת על החלטה שנתקבלה על ידי מועצת השרים והאסיפה המחוקקת של המינהל הטורקי-קפריסאי. גופים אלה לא זכו להכרה מצד ממשלת הנשיא מקריוס (יופ"צ).

שאילתה לשר המשטרה על חיפוש בשבת

— מאת סופרנו בכנסת —

חה"כ הרב שלמה לורנץ הגיש לשר המשטרה, מר שלמה הלל, שאילתה בדבר החיפושים שערכה המשטרה בשבת של שבת בבית הורי הנעדרת בלכה כהן, על רקע הנסיון לכסות עליה גיוס לשירות צבאי.

השר נשאל מה ההחיפזות וההבהילות בביצוע החיפוש דוקא בשבת והאם נוהגת המשטרה בדרך כלל לבצע פעולות שיגרתיות בשבתות?

הרב לורנץ מבקש מהשר, שאם כך הדבר, יורה למשטרה להימנע בשבתות מפעולות כאלה.

דובר או"מ מכחיש "כרסום" באיזור החיץ

ירושלים יום ה' — דובר או"ם הכחיש היום ידיעה בקטעות, לפיה "כרסמו" המצרים אזור החיץ מביני כן מפטרלים כוחות האו"ם.

בידיעה שפורסמה היום ב"מעריב" נאמר כי המצרים הקימו עמדות הרתחים וטילים בשולי איזור החיץ.

כתב העתון טען, כי לאחרונה היו תקריות בין יחידות מצריות לבין סיורים של אנשי או"ם מצבא שוודיה, כתוצאה מחדירה של המצרים לאיזור החיץ ונטיעות של השוודים לגרשם. (צ"ר)

נתפס מחבל מבוקש

דובר צה"ל מודיע: — לפני זמן מה נתפס מבוקש מכפר שכם נתפס על ידי זרועות הבטחון, בכפר ג'יבא שבנפת ג'נין.

המחבל נתפס כשהוא מזוין ובכוונתו היה לבצע ... ברשותו ריבונו ...

חזר הרב א. אטלס

הרב אברהם אטלס, רבה של מגדל הפעה בירושלים וראש מכון "נר מצוה" שב אמש מביקור באנגליה, שם עשה לטובת המחלקה לעולי בריטניה המועצות של אגודת ישראל. בנמל התעופה נתקבל הרב אטלס ע"י נציגי ההנהלה ופעילי המחלקה לעולי בריטה המועצות.

זמני הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצש"ק
ירושלים	4-47	6-02
תל אביב	5-04	6-00
חיפה	4-54	6-01

בהזדמנות
מגרשי בניה בצפת
הלקות שלמות בנות דונם
במחיר — 8000 ל"י הדונם
ת.ד. 187 בני-ברק

הזמנה
הננו מתכבדים להזמין בזה את כל ידידינו היקרים אנ"ש חסידי באיאן וחסידי בית רוזין בארץ הקדש
להשתתף
בכינוס הכללי וסעודת ההילולא
ביום ראשון ה' אדר הבעל"ט
שיתקיים אי"ה בירושלים, לרגל ההילולא של כ"ק אדמו"ר קדוש ישראל ותפארתו, צדיק יסוד עולם
מרן רבי **מרדכי שלמה מבאיאן** זצוק"ל
בשעה 2 אחה"צ יתאסף הקהל בבית-המדרש "תפארת מנחם" דחסידי באיאן, בבתי הורנשטיין, לנסיעה בצוותא להשתטח על הציון הק' במרומי הר הזיתים. — האוטובוסים יצאו בשעה 2.15 בדיוק.
בשעה 4 אחה"צ תפלת מנחה בביהמ"ד הנ"ל, לאחר תפילת המנחה ותקויים סעודת הילולא במקום.
זכותו הגדול של מרן אדמו"ר זצוק"ל יגן עלינו ועל כל ישראל להושע בכל משאלות לבנו לטובה ולראות בקרוב בישועת ישראל השלימה בב"א
ועד חסידי באיאן
בעיה"ק ירושלים ת"ו

הזמנה
הננו להזמין בזה את מעריצי ומוקירי זכרו של
מרן רבינו **צבי קינסטליכער** זיע"א ועכי"א
הגאב"ד סעבען (הרמנשטאט)
להשתתף בסעודת מצוה לרגל
סיום הש"ס ומשניות — לעי"נ
שתתקיים אי"ה ביום שני אור לז' אדר יומא דהילולא דרבינו זצ"ל
בשעה 7.30 בישיבת "בית יוסף צבי" דדושינסקא
רח' שמואל הנביא, עיה"ק ירושלים
כמו"כ מתבקשים אלו שקיבלו ע"ע למוד מסכתא לסיים עד ליומא דהילולא.
ביום שלישי ז' אדר בשעה 9.00 יצא אוטובוס מרח' שמואל הנביא 68 להר המנוחות
המסדרים

הקמת מצבה
במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
היקר באדם [illegible]
הרה"ח ר' **נתן נטע פרנס** ז"ל
תערך **הקמת מצבה** ביום שלישי ז' אדר תשל"ה
בשעה 3.00 אחה"צ על קברו בהר המנוחות
גבעת שאול ירושלים
התחבורה תצא מביכון אגודת ישראל גבעת שאול
ישיבת כתר תורה בני-ברק | המשפחה ידידיו ומוקירי זכרו

"קרן מרים"
אנו מודיעים בזה לכל מוקירי זכרה של האשה הרחמניה
מרת **מרים גוטפריד** ע"ה
כי הוקמה קרן מיוחדת לזכרה
קרן מיועדת לתמיכה בחולים ומחלימים לאחר ניתוח
אנו משוכנעים כי כל מוקיריה יתרמו בעין יפה למטרה נעלה זו
תרומות מתקבלות ברחוב רמב"ן 4 בני ברק או ע"י גובים לאחר פניה טלפונית 03-792224
ההנהלה

הודעה חשובה לצבור החרדי
הננו מתכבדים להודיע לצבור החרדי, כי היקב שלנו נמצא תחת השגחת הרה"צ הבד"צ של העדה החרדית ירושלים וכל היינות והמיץ-ענבים שלנו הם **כשרים למהדרין הן לפסח והן לכל השנה**
הכהל (הספירט) לייצור היין שלנו הוא כהל מתוצרת עצמית בלבד, הכהל (ספירט) הכל מיוצר על ידינו אך ורק מיינות שלנו בתוך היקב שלנו בלי שום חשש של חמץ
לכבוד חג הפסח הבעל"ט יוחתמו הבקבוקים שלנו בחותמת מיוחדת חדשה מטעם בד"ץ העדה החרדית ירושלים כפי שפורסמו במודעות שלהם
יקבי "ענבי" האחים כהן ירושלים
נ.ב. הננו להזכיר לצבור כי היינות שלנו הם אמיתיים טבעיים ומפורסמים בטיבם המצויין כפי שידוע זה זמן רב.

מנין נץ החמה
בכל יום תתקיים
מנין לתפילת שחרית לפי "נץ החמה"
בבית הכנסת "גבורת ישראל"
רח' בר כוכבא 52 א', ע"י כבר דיזנגוף, תל-אביב
בדבר פרטים אפשר להתקשר טל. 286443

הסתדרות פועלי אגודת ישראל
אירגון נשי פועלי אגודת ישראל
סניף תל-אביב
הזמנה
הננו מתכבדות להזמין את כל החברות הידידות והאוהדות
למסיבת פורים חגיגית
וקבלת פנים לבבית לעולות חדשות
[illegible]
בחסותה האהובה של הרבנית **חנה פרנקל** שתחי' רעית הרב הגאון רבי **י. י. פרנקל** שליט"א הרב הראשי לת"א-יפו
שתתקיים אי"ה ביום ראשון ה' אדר תשל"ה (16.2.1957)
בשעה 7.30 בערב באולם **"אירגון עולי ליטא"** שדרות המלך דוד 1 פינת רח' אבן גבירול ע"י בנין העיריה ת"א
בתכנית:
דברי פתיחה ר' **ישראל אידלמן** נ"י
חבר מזכירות פא"י וסגן ראש עירית פתח תקוה
על הנושא: "אסתר המלכה" — דוגמא לאשה הישראלית
הרב **ישראל לאו** שליט"א רב בצפון תל-אביב
בחלק האמנותי:
תכנית בידור עברית ויידיש
שרה טארקוב וליבה דורית
המנחה הגב' **מרים לובלינג** מזכירת נשי פא"י

מורה מדופלם לפיתוח קול (ברוסיה)
נותן שעורים לזמרים—ות, לחזנים, ולימוד תוים בשכר חודשי
מושניגר זיסי, רח' מהגרים 49—8
דרך הטייסים תל-אביב

מהיצרן לצרכן
מעילים וחליפות
מאיכות משובחים ותפירה מעולה לגברים — גם מידות גדולות, גם לפי מידה — בלי תשלום נוסף
במחירי סוף העונה!
שליפטקס, מונטיפיורי 15
קומה א' תל-אביב

בית ספר לנהיגה **"תבור"**
לימוד נהיגה
ברכב פרטי ובמשאית
רח' רבי טרפון 4
(פינת רבי עקיבא) בני ברק
טלפון 784233 בערב 740011

פיתוח תמונות יותר יפה
יותר גדול יותר בזול
לפני שתקנה לרפאלי פנה
ר' עקיבא 93 ב"ב

מכירה כללית
הלבשה לגברים בהנחה 50 אחוז
כמו"כ מעילים וחליפות
בלי חשש שעטנז,
מונטיפיורי 17 פנת נחלת בנימין
וקסלר

דרושה מוכרת
[illegible]
אופנת דויטש
רח' יפו 84,
(מול משטרת מחנה יהודה)
ירושלים, טלפון 226130

משה אשר הגר / **מלכה רחל דויטש**
בני-ברק / וינה
מאורשים
ירושלים, ב' לחודש שמרבין בו בשמחה תשל"ה

פישל ביגל / **אסתר נעמה לבקוביץ**
ברוקלין—ניו יורק / ברוקלין—ניו יורק
מאורשים
בס"ד, ר"ח אדר תשל"ה

שמעון יהודה שטראוס / **שושנה** (רייזי) **דויטש**
בני-ברק / בני-ברק—יוהניסבורג
מאורשים
בס"ד, אור ליום ב' אדר תשל"ה

פעילים דארה"ב
המרכז: רח' מלכי ישראל 33 ירושלים.
ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לידידנו הדגולים
הרב הגאון ר' **שניאור קוטלר** שליט"א
ראש ישיבת בית מדרש גבוה לייקווד-ניו-ג'רסי, ארה"ב
העומד ליסוד מוסדותינו
בן מורנו ורבנו הגאון הגדול
מרן רבי **אהרן קוטלר** זצוק"ל
ממייסדי ארגוננו
והרב הגאון ר' **מיכל פיינשטיין** שליט"א
ראש כולל "בית יהודה" בתל-אביב
חתנא דבי נשיאה של מרן **הגאב"ד מבריסק** זצוק"ל
ולמשפחות הכבודות
לרגל נשואי בניהם שיחי'
יזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח רב נחת ואושר
לתפארת המשפחות הדגולות
הנהלת פעילים דארה"ב
בארץ ישראל

ישיבת באבוב "קדושת ציון"
בנשיאות כ"ק **מרן אדמו"ר** שליט"א קרית באבוב בת-ים
הזמנה
תנו כבוד לתורה
מתכבדים להזמין בזה את כל צבור ידידנו אנ"ש וחסידי בית באבוב
למסיבת **קבלת פנים** לכבוד האורח הדגול
הרה"ג ר' **נפתלי צבי הלברשטאם** שליט"א
בן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שיתקיים אי"ה ביום ראשון ה' באדר בשעה 7 בערב
בהיכל הישיבה, בקרית באבוב
נא לראות הזמנה זו כאישית!
בוקרא דאורייתא **הנהלת הישיבה**

בית דוד ואסתר
מעון לבנות עולות—בי"ס תיכון מקצועי
ירושלים
ביום ראשון, ה' אדר תשל"ה — 16.2.75, יתקיים בס"ד באולם הגדול של בנייני האומה בירושלים
בשעה 6.30 בערב
מופע פומבי
בתכנית:
✶ הצגת יומנו של נאשם — 5 מערכות
✶ תזמורת
✶ הופעה בשיר ותנועה
✶ מחול קלאסי
[illegible]
כרטיסים להשיג:
1. חנות מכשירי כתיבה וצעצועים, גרינולד, רח' מלכי ישראל
2. משרדי המוסד, רח' הפסגה 45, בית וגן בין השעות 9—5 בערב פרט ליום ששי.
3. מגדנית ניימן בע"מ, רח' מרדכי בן הלל 10
4. במשרדי רח' הפיסגה 31

ובערב ההצגה בקופה — הכניסה לנשים בלבד

ביראת כבוד ובאהבה רבה מוגשת בזה
ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לכבוד הוד כבוד אדונינו מורנו ורבנו הלוחם הגדול בדורנו בגאון ובעוז נגד מזיקי הדת ומה"ק למיניהן
הגאון האדיר
מרן רבי **יחיאל מיכל פיינשטיין** שליט"א
ראש ישיבת וכולל אברכים "בית יהודא"
ומשפחתו הכבודה שתחי'
לנשואי בתם המהוללה מרת **הנדל** שתחי' עב"ג
הבחור המצוין הרב **אריה מלכיאל** הי"ו
בן הגאון הגדול המפורסם רב הפעלים
רבי **שניאור קוטלר** שליט"א
ראש ישיבת לייקווד—ארה"ב
יזכו לרוות רוב נחת מהם ומכל יוצ"ח להתפארת אבות בורא עולם בקיום השלם זה הבנין לתפארת בית ישראל ברגשי כבוד ויקר ושמחים בשמחתכם שהיא שמחת התורה
בשם אגודת **תלמידי דמרן הגרי"מ פיינשטיין** שליט"א
[illegible]

מוסדות התורה המאוחדים
של חסידי גור בא"י
מלוא חפניים ברכות
לידידנו ומכובדינו העסקן הנמרץ, המסור רב פעלים ומעש מחשובי אנ"ש בציריך
הרה"ח ר' **ליבל בורנשטיין** הי"ו
ומשפחתו הכבודה
לנשואי הבן החתן היקר **ישראל מרדכי** נ"י
עב"ג שתחי' בשעטו"מ
יזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח רב נחת כשאיפתם

هكذا من الأصل

הד היום

מרפא לחוליי החברה

כן/ת. מצב־הרוח הלאומי ממשיך להיות בגדר של „בינתיי־עד־נמודיי, אף אם נעשה השבוע נסיון לזרוק זריקות־עידוד על הסתמנות אפשרות להעביר כלשהי במישור היחסים שבין ישראל למדינות הערביות. מעבר למחשבות על סיכויים להמשך הרגיעה היחסית בגבולות, הרעה שלכל היותר אפשר לדבר עליה במונחים של זמניות — משוכנעים הכל שלפנינו, במקרה הטוב ביותר, כמכוך ממושך לתקופה שקשה לגדר אותה, עם כל הכרוך בכך.

תחזית כזו, שאין בה שום חידוש, וגם אין מי שינסה לסתור אותה, מחייבת הנהגה של מדינה להקדיש מחשבה מעמיקה ליצירת התנאים והיכולת הנפשית של האוכלוסיה לחיות ולהתקיים באורח סביר גם בתוך תנאים מיוחדים כאלו, אפילו מצב כזה עתיד להימשך זמן ניכר. אם מעריכים נכונה את הקשיים וצופים בעיניים פקוחות על המצב, בלא נסיון לטייחו או לחיות באשליות — אין כמעט מצב שאי־אפשר לחיות עמו, ותהיפך מזה קורה כאשר חיים בשיטה של מן היד אל הפה, ללא בחינה יסודית של המציאות.

דומה הדבר, כי אותו מצב־רוח נמוך המאפיין כיום את החברה הישראלית נובע לא כל־כך ממרכיביה של המציאות המיוחדת בה אנו חיים, כמו מהיעדר הנהגה המקדישה מחשבה איך ליצור את התנאים ההולמים את מצבנו ויותר מזה — בשל ההתעלמות מן המיוחד והמייחד את עם ישראל כאומה מיוחדת שאין יסודותיה דומים לשום אומה ולשון בעולם.

אין זה מקרי כי ביטויי־ההירוס הללו קיימת עליה מהירה בפשיעה ובעבריינות, דוקא כאשר כל חלקי האוכלוסיה חייבים היו להיות שותפים לבעייתיות של הקיום ולהיות מרוכזים במחשבה יוצרת למנוע פגעים ומכשולים מחיי החברה. אלא שיש קשר ישיר והדוק ביותר בין העדרה של מסכת הנהגתית הפועלת מנקודת־המוצא של התוכן היהודי, המקורי והשורשי, לבין האווירה של ההתפרקות שאינה מתחשבת כל עיקר בצרות הכלל והסכנות המאיימות עליו. חסרה הדוגמה מלמעלה לפיה יפעלו ולפיה יעשו, חסר האתגר ואין הגורם שיהיה מסוגל ללכד ולחשל חברה בריאה הנבונה להקרבה ומסוגלת להתמודד עם קשיים עצומים, בלי שמצב־רוחה ייפגע ובלא שתיפגם שמחת־החיים היוצרת שלה.

מבחינות שונות ניתן אמנם לסווג את המקרים המחרידים של מעשי־הסבה בנתניה ובפתח־תקוה כ„עניינים שוליים" וכבלתי־מאפיינים את החברה כולה, אך יהיה בכך משום מעשה פזיז, שכן אלו חולים שאם מבחינה פלילית אינם מלמדים על החברה, הרי מבחינה סימפטומאטית הם פועל־יוצא של משטר תרבותי רעוע ומוסר חינוכי נעדר יסודות, המחנך את התלמידים על שדות־בור הפקור מערכים וחסר כל שורשים. הבעיה אינה, איפוא של אותם יחידים הנהפכים בעבריינותם, אלא בעיה של החברה כולה, מה גם שמקרי עבריינות מזעזעים יצאו כבר מזמן מגדר הבודדות ומספרם גדל והולך בהתמדה מדאיגה.

יש, איפוא, קשר הדוק לנגעים הלא־יהודים של ההוויה המדינית והבמחתויות לבין התגברותה של הצמיחה מגורמות רגילות של חיי־החברה. כאשר אין מפעילים את המנגנונים היהודיים הבלתי־נדלים שבכוחם להזין את הנפש לעמוד בקשיים ולהתגבר על בעיות — גובר היאוש, מתחזק הזיבזוב ומשתלטת פרח שהורה שגדולי ישראל ראו בה אם כל חטאת.

גם בימים שבהם השתעשעה החברה הישראלית באשליית „כוחי ועוצם ידיי" והתרברבה בחולשה הערבית הנצחית ובעליונות הישראלית שלא תיפגם לעולם — התריעה היהדות שומרת התורה על הסכנות החמורות שיש באורח־החיים החילוני, קל־וחומר עתה, כאשר גם עינים שנטמטמו מראיה נכונה יכולות לראות כבר לא רק את הסכנות החמורות אלא גם את מקור־החיים היהודי שיש לנו כדי להעלות ארוכה ומזור לחוליה של החברה.

כל החברה החילונית היה לה חברת היהודים שומרי־התורה, שעם כל היותם מודעים לסכנות ואף מודאגים מההתפתחות האנטי־ישראלית ואנטי־יהודית בעולם, אין הם מאבדים, חלילה, לא את האמונה, לא את הבטחון ואף לא את שמחת־החיים. הזיקה שאנו הולכים בשרשרת נמשכת של דורות יהודיים כזה אלפי שנים, ששום אויב ושום צורר לא יכול להם — היא הנוטעת את התקוה והיא המחזיקה ואף מגבירה את הנכונות להמשיך בחיי יצירה ובמעש למרות הכל ועל אף הכל, מתוך האמונה המוצקה כי ישועת ה' בוא תבוא ועת גאולתנו מתקרבת.

בכנסנו השבוע לחודש אדר, שמרבין בו בשמחה, מתקרבים אל ימי הפורים שבהם אירע הנס הגדול של „ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם". רק מתוך חינוך לאמונה יוכלו כולם להיות שותפים לאותה ברכה של עידוד ולאותה נאמנות־שבתקוה שגאולתנו לא תאחר.

בשיבה אל אמונה ואל חינוך לשמירת תורה ומצוות ייצא המהפך ממצב הרוח הקודר, רק מכך תינטע רוח של תקוה ושמחה בקרב ההמונים אשר יעשו הכל לעבור את התקופה הקשה בלי רוב ההתאמצות.

הרב מנחם פרוש

אין מזל לפקיעין

הזעקה על חילולי המקומות הקדושים בה אינה נשמעת

הכל תלוי במזל, אפילו ספר תורה שבהיכל, לפקיעין אין מזל גם אחרי קום מדינת ישראל. קדושת החד קדומים וטמירין אופפים את פקיעין המכמנים והתיקים הטמונים בה. פקיעין זו אשר היהודים שבה לא הלכו לגולה ואשר הנו הישוב היהודי השומר על רציפותו מאז חורבן בית־מקדשנו.

למה נקרא שמה פקיעין? כי הקדוש ברוך הוא פקע מעין בתוך המערה בה התחבא רבי שמעון בר־יוחאי ובנו רבי אליעזר בבורחם מפני הרומאים. במערה זו אשר בה היו 13 שנה, גילו רזי תורה וחובר ספר הזוהר הקדוש. ומהמעין שנפקע והחרוב שצמח ניזונו שני קדושי עליון אלה.

אצטט תיאור של יואלה הרשפי ב"ידיעות אחרונות" "שלוות הקדומים של כיכר המעין המקודש נקטעה על ידי הלם פטישי אוויר הקודחים בסלע. הרחבה כולה היתה ליער קלונסאות ופיגומים ובמרכז נפער חלל גדול. כאן הולך ונבנה מפעל המים במרכזו של הכפר. המעין אשר היה זה את צמאונם של רבי שמעון בר־יוחאי ובנו רבי אלעזר ייבלע בתוך צינורות משאבות ובריכות מאגר. המשאבות קודחות, הפטישים הולמים ואיש אינו פוצה פה. לא מחנה שומרי הגוזלות, לא חסידי הנוף והטבע ואף לא קנאי שלימות הארץ". ה"ידיעות אחרונות" מסיים: "וזעקתם של מרגלית זינתי ואביה הישישים הם כקול קורא במדבר". וכך הם קוראים אלינו זה שנים ואין עונה להם.

כמה חברות לארכיאולוגיה ועתיקות יש לנו? כמה משרדים מטפלים בזה? — איני יודע מספרם, אבל לפקיעין אין מזל במדינת ישראל, תוציאו ספרי ההיסטוריה, הוציאו רשמי מסע ופרוטוקים שונים מכל הדורות ותיווכחו לדעת באיזה רטט קודש דיברו וכתבו תמיד על פקיעין, שם חובר הזוהר הקדוש, שם התהלכו קדושי עליון. לפני כ־110 שנים, בשנת תרכ"ו כותב רבי יחיאל בריל, עורך "הלבנון" במדור "מגדל הלבנון צופה בפני ירושלים" על פקיעין כדלהלן, ואני מצטט: „המה יושבי הארץ מקדם, המה צאצאי היהודים אשר נשארו בארץ בימות חורבן הגליל, מי יתנני פקיד על הסגולות העתיקות הנמצאות בסיוות מלכים כי עתה פקודתי לאסוף את היהודים האלה לשומרים כאתת הסגולות אשר נחבאו במעבה האדמה בארץ הקודש בצמל דב, כי אמנם המה הסגולה מכל הסגולות, ואם לא עכשיו אימתי הנה ימים באים ויחופש בנרות אחר איש יהודי אשר מעשה אבותיו בידו ולא יימצא". דברים מרטיטים ומרגשים האומרים הרבה. כך הביטו לפני 110 שנים על פקיעין.

משלושת משפחות „האדונות שבפקיעין" — ציד, היא זינתי, המתייחסות לרבי יוסי דמן פקיעין ובידיהם מסורת שאבותיהם לא הלכו בגולה — נשארה כיום רק משפחה אחת ויחידה זואת משפחת זינתי, השריד של הסגולה מכל הגולות בפקיעין העטופה סמיוין קדושין. כשקראו אותי לטלפון ומהעבר השני אני שומע: כאן מדברת משפחת זינתי מפקיעין אני חש רטט והדבר מפחד אותי. ומשפחת זינתי זו זועקת וזעקה אלינו על חילול הקודש בעיר פקיעין ואין שומע לה. והמדובר בקברו של רבי יוסי דפקיעין, קבר רבי ישעיהו בן חנניה, מערתו הידועה של רבי שמעון בר־יוחאי ובית הקברות העתיק היהודי אשר בפקיעין. את מצבות בית הזמן הרסו וממשיכים להרוס. המצבות נעלמו ואת בית־הקברות הופכים למגרש כדורגל. בחלק מבית הקברות עשו משתלה, על חלק אחר עשו מזבלה ושופכים זבל. כמו כן בנו קבר משפחתי בתוך בית העלמין היהודי. כל זה אני מצטט ממכתבה של הגברת מרגלית זינתי מיום 14 בינואר 1975.

כשקיבלתי המכתב הזה, כאשר משפחת זינאתי קראה לי לטלפון להעלות הנושא בכנסת, דחו יושב ראש הכנסת והסגנים את דחיפות הנושא. ערערתי בועדת הכנסת וגם היא דחתה הדחיפות. לא ראו דחיפות בחילול קברי קודשים בפקיעין ובקריאת אזעקה משרידי המשפחה היהודית שומרת הגחלת בפקיעין זה לא דחוף. ומאחר שזה לא היה נושא דחוף בכנסת, המשיכו בתעלולים. שוב פניתי ליושב ראש הכנסת והסגנים והפעם הכירו בדחיפות. ועד כמה זה דחוף: הנה הודיעה לי שלשום בערב מרת זינאתי שהתושב גמל בן סלח פיאד פתח בור ביוב בתוך בית הקברות, הרס את הגדר הגובל בין דירתו לבית הקברות, ואם לפני שבועיים התחיל בחפירות הרי כעת התחיל ליצוק בטון בחפירות אלה. ומשפחת זינאתי זועקת כי כל עוד לא יוצק בטון לא העמיד בפנינו עובדה אפשר יהיה לבצוע בעדו בקלות מלהמשיך. אם יעמיד אותנו בפני עובדה; ייצוק הבטון ויגמור הביוב, והא זו פרוצדורה מסובבת וממושכת להוציא צו הריסה וזה לא כל כך קל. יגידו לי היושב ראש והסגנים: למה לא נצייתם להעלות הנושא לפני שבועיים? אז לא היו מעמידים אותנו בפני עובדה ולא היו חופרים בור הביוב בחלקת בית הקברות. והחפירות בחלקת בית הקברות משתרעות על 100 מטר אורך ו־6 מטר רוחב, ואחרי שיצק אתמול הבטון, יועבר הביוב של דירת אותו גמל בן סלח פיאד לתוך שטח בית הקברות. ובכל זאת זה לא היה דחוף לדיון, למרות שהפגיעה היא בקברי קודשי עליון.

ולא רק משפחת זינאתי זועקת. לפני הצלום מכתב ממר יעקב יעקב, ראש מועצה מצלה הגליל, מיום י"ח בשבט תשל"ה — 30 בינואר 1975 אל שר הדתות, בו הוא מסתמך על מכתב של גברת זינתי ששלחה אלי והוא מאשר ואומר: „בקשתי אליך לשגר בדחיפות נציג ממשרדך שיעמוד מקרוב על המעשה הנפשע וידאג להעמיד האשמים לדין. כמו כן להורות במועצה המקומית פקיעין הערבית שתפסיק שפיכת האשפה ליד מקומות הקדושים ותדאג לניקיון הסביבה, שמעשיהם גובלים עם מעשי פשע".

משלחת של הוועד להגנת קדשי ישראל עם הרב זלמן בריל, הרב שמעון טורגמן ויהודים יקרים שומרי משמרת קודשי ישראל, יצאו למקום לחזות כה נעשה. הרשה לי להקריא כמה קטעים מן הדו"ח שלפנינו: „בניינים חדשים נבנים על גבול בית הקברות תוך כדי הריסת חלקי גדר ישנים והסגת גבול שטח בית הקברות. בדרום לביוב נחפרים מבעד לגבול בית הקברות. קבר משפחתי לערבים דרוזים נבנה בתוך שטח בית הקברות היהודי אחרי קום המדינה. לטענת בני המשפחה הערבים היה זה בשנת 1952. בית הקברות היהודי העתיק פרוץ ללא גדר מקיף לבית הקברות" אמנם אני שמח ששר הדתות עשה בימים האחרונים, נסיון, כפי שפורסם, להקים גדר ונאבק על התקציב למטרה זו. אולם העובדה היא שעד עכשיו היה הדבר פרוץ.

„ביציאתנו — כך כותבים אנשי המשלחת — מוועצים מבית הקברות, פגשנו בחברי המועצה המקומית של פקיעין, והם ביטאו להפתעתנו שההרס בבית הקברות נגרם על ידי גשמים. כששאלנו אותם אם הפרות הרועות המלכלכות על הקברים גם הן יורדו מהעננים עם הגשם, לא נענינו לכך.

ארשה לי להעלות כאן נושא אשר לא יאומן כי יסופר. לכן הצטיידתי בתצלומים מהדוקומנטים. הקרן הקיימת לישראל מכרה לערבי קברו של רבי יוסף דפקיעין. מינהל המקרקעין אינו רואה מחובתו לדאוג לביטול העיסקה ומסתפק בהצצות כחזות שהוא כביכול למשרד הדתות. יש לפני תצלום המכתב של מינהל מקרקעי ישראל, מחוז הצפון, שנאמר מצרף אותו לפרוטוקול. נאמר כאן באותו המכתב שהחלקה נמכרה על ידי הקרן הקיימת לישראל, לא שמו לב שישנו קבר בחלקה הזאת. וכך זה נמכר.

מבצין עוד דבר, ועל זה אני רוצה להתעכב: בצד נכסי הוקף המוסלמי המנוהלים על ידי נציגות אנשי דת, הרי אותם הנכסים שהיו רשומים כהקדש ליהודים רשומים כיום במינהל מקרקעי ישראל, ולא פעם מייצגים את עניני המינהל כאלה שאין להם כל קשר עם הדת, ואצ"ל יותר מזה: גם לא יהודים.

כאשר הנשיא השני למדינת ישראל מר יצחק בן צבי היה יושב ראש הועד הלאומי, פנה אל מושל המחוז הבריטי בקשר לבית הקברות בפקיעין. אני מצטט מתוך המכתב של מר בן צבי מהתאריך י"א חשון ש"ד. המכתב מונח בארכיון בסוכנות היהודית, מספר התיק 6780. ובמכתב זה הוא כותב: „אנשי הכפר נכנסו לבית הקברות היהודי העתיק. המקום קדוש לכל העם היהודי, והיהודים בכל העולם רואים בזה פגיעה בהם. אני דורש הפסקת הסגת גבול".

מר בן צבי המנוח, בספרו „שאר ישוב" שהופיע בשנת תרצ"ו, לפני 48 שנה, (הספר יצא בהוצאת „דבר") בעמ' 23, בכתבו על פקיעין, הוא זועק: „בית הקברות הולך ונגזל על ידי השכנים הרעים המסיגים גבול ולוקחים מעפר בית הקברות לטיח הבתים". והוא כותב: „חל בדהאב לבראה שארית הישוב הקדמון ההולכם באמצעי כוחותיו על קיומו".

אבל — וזאת אני רוצה להגיד בכל הצער והכאב — מה שנעשה בימי ממשלת המנדט הופסק, לצערי הגדול הלך ונשנה היום תחת חסות מדינת ישראל ואינו נפסק. זה אינו נושא דחוף לדיון בכנסת.

בצעוד 29 חודר מר בן צבי להתעלהן על בית הקברות שבפקיעין שהשכנים מסיגים גבולו, וקשה לעשות משהו נגדם. הוא קובע כי רק חיזוקו של הישוב יוכל להציל את בית הקברות מיד עושקיו בכוח. בימי המנדט הבריטי לא תחזק הישוב בפקיעין, וכך זה כוונה עד היום במדינת ישראל.

בעצתו הבליח כל בן צבי להשפיע על ממשלת המנדט שישלחו 13 חיילים בריטים מצבו לשמור על התושבים היהודים בפקיעין. וכה שקיה כעת אתם יודעים משפחת זינאתי שהיא היהודית שנשארה בפקיעין ידיעליהם ביזבה ביד להפחידה ולהבריחם מפקיעין.

כאמור אין מזל לפקיעין. ומעל במת הכנסת אני רוצה לציין בהוקרה את משפחת זינתי, ובמיוחד את מרת מרגלית זינתי שמשמרים על פקיעין ואתריה הקדושים. הם בשארו היהודים הבודדים שלא נטשו את פקיעין והם שומרים עליה מהרמבים להתגבל לה.

אל שר הדתות אני פונה לנקוט כל הצעדים הדרושים, לשים קץ להתעללות בקברים הקדושים, להוציא מן הסבך העוול שנעשה על ידי הקרן הקיימת, שמכרה לערבי את חלקת האדמה בה קבור רבי יוסי דפקיעין, לעמוד על כך שהמינהל באתרים קדושים לא יישאר בידי מינהל מקרקעי ישראל, במיפולם של אנשים שאין להם כל קשר להם. ובעיקר אני מבקש מכך לצעות את הצעד ההיסטורי הכדי, לסתום בזרות השופכין שנפרץ בחלקת בית הקברות. התרצה גדולה מאד, שבריבונה ישראלית יקרה כדבר הזה, להתפלל בפניה קרה צעד כזאת אשר בפקיעין, אשר אבות אבותינו ראשוני היישוב ברשו לבצמוד ירושלים, טבריה, חברון, צפת, אלה ארבע הארצות בארץ הקודש. וכך נוספה אליהן גם פקיעין.

דברים בכנסת

ש. אמיתי

הגנה על כבוד בני תורה

שיחה עם ח"כ הרב י. מ. אברמוביץ בפרשת אי הזמנת מועמדים לדיינות לסיום בחינותיהם

פרשת אי הזמנתם של 17 מועמדים לדיינות לסיום בחינותיהם, לאחר שסירבו להופיע לבחינה אישית אצל הרב הראשי, הרב שלמה גורן, עלתה על סדר יומו של הציבור בישראל לאחר שח"כ הרב יהודה מאיר אברמוביץ, הגיש שאילתה בענין אל שר הדתות, מר יצחק רפאל.

בשאילתה פירט הרב אברמוביץ את אשר התרחש מאז הוזמנו 50 מועמדים לדיינות לבחינות, ועד להזמנתם לבחינה אישית אצל הרב גורן. 17 מתוכם סירבו להופיע לבחינה זו — נענשו ולא הוזמנו לסיום הבחינות לדיינות, לעומת יתר ה־33 שסיימו כבר בחינותיהם.

פנינו אל הרב אברמוביץ ושאלנו: מה הביא אותו להגיש את השאילתה בכנסת לשר הדתות נגד אי הסדרים בבחינות האחרונות של הרבנות הראשית לישראל לדיינים.

תשובה: — אחרי שנודע לי הדבר מאברכים, תלמידי חכמים, אשר נבחנו ב־2 בחינות ראשונות כמועמדים לדיינות, ולא הוזמנו לבחינות האחרונות (בחינה בכתב ובחינה בע"פ), ולאחר שהם סיפרו לי את כל הפרטים בפרשה, נוכחתי לדעת שנעשה עוול משווע ואפילו ביזיון לתלמידי חכמים, ביניהם גדולים בתורה. הרגשתי שמחובתי, כנציגם בכנסת, להגן על כבוד בני תורה אלה.

העליתי את הענין בשאילתה בכנסת לשר הדתות; כתבתי גם מכתב אישי אל השר וכן בקשתי פגישה עמו בענין. אני עומד על דרישתי שיש לעכב מינויים של דיינים חדשים עד אשר יוזמנו גם 17 האברכים המקופחים לבחינות האחרונות — בפני 3 רבנים־בוחנים, בהתאם לתקנות החוק.

שאלה: — כיצד הגיעו הדברים לידי אי סדרים שכאלה? מהם פרטי הענין?

הרב אברמוביץ: — כשהרבנות הראשית הודיעה על קיום הבחינות לדיינים, הגישו מועמדותם רבים. כ־50 מהם הוכרו כראויים לגשת לבחינות אלו, לאחר שמילאו את התנאים הנדרשים, והם הוזמנו ל־2 בחינות בכתב.

כל הזמנים בהם התקיימו בחינות לדיינים, היה נוהג שהבחינות (3 בכתב ו־1 בע"פ) מתקיימות לפני 3 רבנים בוחנים. זאת בהתאם לסעיף 5 של תקנות הדיינים (תנאי הכשרה לסדריה תשט"ו), האומר: "המועצה תמנה ועדה בוחנת בה 3 רבנים לפחות".

אולם, בבחינות האחרונות החליטה מועצת הרבנות הראשית, כי הבחינה בעל פה, לא תתקיים בפני 3 הרבנים הבוחנים את הבחינות בכתב, אלא בפני 3 רבנים אחרים: 2 הרבנים הראשיים לישראל והרב ש. י. זוין.

כאן קרה דבר מוזר: במקום שהבחינה בע"פ תתקיים בפני 3 הרבנים הנ"ל, הוזמנו כל 50 המועמדים להופיע בפני הרב גורן בנפרד מהופעה בפני הרב עובדיה יוסף. כאן החלו התקלות, לאחר ש־17 מועמדים מבין ה־50 סירבו להופיע בפני בוחן יחיד.

אני: — כיצד הם נימקו את סירובם?

תשובה: — כמה מהאברכים אמרו לי, כי עצם ההזמנה להופיע בפני בוחן יחיד צורמה בעיניהם השד, ולכן חששו להופיע לבחינת יחיד בפני הרב הראשי, הרב גורן, שלא בנוכחות הרב הראשי, הרב ע. יוסף. האברכים חששו, כי הרב גורן יכשיל ויפסול מועמדים שאינם מודים עם השקפותיו בענינים דתיים, וחשבו גם, לא בלי צדק, כי בוחן יחיד אינו אובייקטיבי דיו ויכולה להיות לו נטיה לצד אחד בענין, אשר תשפיע על תוצאות הבחינה. ברצוני לציין, כי האברכים הסתמכו בעיקר על תקנות הדיינים (סעיף 5), הדורשת שבחינות יתקיימו בפני 3 רבנים לפחות, והבחינה של בוחן יחיד אינה חוקית.

שאלה: — הרבנות הראשית, האם היא הסכימה לאשר בחינה בע"פ בפני בוחן יחיד?

הרב אברמוביץ: — לא. כנראה שהרבנות הראשית באמת עמדה על כך שהבחינה אינה חוקית, ואכן המועמדים הוזמנו מחדש לבחינה לפני 3 רבנים, אשר בחנו אותם את הבחינה האחרונה בכתב (בחושן־משפט) והבחינה בע"פ. אולם, 17 המועמדים שלא הופיעו לבחינת היחיד אל הרב גורן, נענשו ולא הוזמנו לבחינה האחרונה בכתב ולבחינה האחרונה בע"פ, למרות שנבחנו ב־2 הבחינות הראשונות בכתב.

אני: — האם יכול מישהו לטעון, כי ה־17 שלא הוזמנו אינם ראויים להיות דיינים?

תשובה: — בשום אופן לא! בתקנות הדיינים הנ"ל בסעיף 1 נמצאים התנאים הנדרשים כדי להיות דיין בישראל. אם אין אצל מועמד תנאים אלו — לא מאפשרים לו לגשת אפילו לבחינות. ואם הרבנות הראשית אישרה ל־17 האברכים הללו לגשת לבחינות, הרי שהיא אישרה בכך שהרבנים האלה מילאו את כל התנאים הדרושים להיות דיינים. 17 האברכים הרבנים האלה נשלחו ונבחנו ב־2 הבחינות הראשונות (באבן העזר — בחינה ראשונה, ובגיטין פסקי דין — בחינה שניה) וממילא אין רשות לאף אחד לקנוס אותם — בגלל שלא יופיעו לבחינת יחיד שאינה חוקית — ולמנוע מהם את הגישה ליתר הבחינות.

אי אפשר בשום פנים להתעלם מהעובדה שהאברכים הללו, תלמידי חכמים, התכוננו שנים רבות לבחינות והדבר מהווה גורם בעל משקל נוסף כדי למנוע ממישהו את חסימת דרכם לסיום הבחינות בהתאם לחוק.

שאלה: — מהי הדרישה המעשית כיום?

הרב אברמוביץ: — הדרישה היא, ש־17 האברכים יוזמנו — כמו 33 המועמדים האחרים — לבחינה האחרונה בכתב ולבחינה בע"פ בפני 3 רבנים בוחנים. וכל עוד ש־17 האברכים לא יוזמנו לבחינה, אין לדעתי, בהסתמך על החוק, כל רשות לועדת המינויים לדיינים למנות דיינים חדשים. בקשתי זאת משר הדתות, כיו"ר ועדת המינויים, לדאוג לכך ולא לזמן את ועדת המינויים לפני ש־17 האברכים הללו יסיימו את בחינותיהם.

אני: — ב"המודיע" מיום שישי האחרון פורסם, כי 17 האברכים המקופחים מתכוננים להגיש תביעה לבג"צ נגד זימון ועדת המינויים. מה יחסך לך על כך.

תשובה: — אכן, שמעתי על כך מפי אברכים אחדים. הם סיפרו לי, כי התייעצו עם עורכי־דין והללו אמרו להם שללא כל ספק יזכו בתביעה לבג"צ. אולם, אני יעצתי להם לא להגיש תביעה בפני בית־דין חילוני. הבטחתי להם להגיש שאילתא ולהעלות את הענין בצורה מתאימה בכנסת ולהתערב בנדון למען הסרת הקיפוח.

ציינתי בפניהם את דעתי, שיש יסוד להניח, כי הרבנות הראשית לא תעשה עוול כה גדול נגד בני תורה תלמידי חכמים ואני סומך על שיקול דעתו של שר הדתות שלאחר שהדבר יקבל פירסום ברבים הוא ידאג לכך שועדת המינויים תפעל רק כחוק ולא תסתבך בפעולה בלתי חוקית שעלולה לגרום לקשיים רבים ולמצבים לא נעימים.

יש להצטער על כך שכל הענין פורסם ברבים, והדבר אינו מוסיף כבוד למועצת הרבנות הראשית, אולם אני מקווה שאחרי שהענין כבר פורסם ברבים ועלה על סדר יומה של הציבוריות בישראל, ידאגו האחראים לכך לתקן את העוול והקיפוח, ולא יגרמו צער ועלבון לבני תורה, שביניהם אברכים גדולים בתורה.

בירור דברים על פרשת כשרות היין ומשקאות חריפים לפסח

„היין המיוצר על ידי אגודת הכורמים „כרמל מזרחי" כשר לפסח, על פי פסק הלכה של הראשון לציון הגאון רבי עובדיה יוסף שניתן לאחר בירורים והתייעצות עם גדולי תורה מורי הלכה בירושלים" — זאת מסר הרב ידידיה ינובסקי רב אגודת הכורמים „כרמל מזרחי" בשיחה עם מערכת „המודיע".

הרב ינובסקי ביקש להדגיש „שבשום מקרה לא נכנס ליקבי ראשון לציון כוהל שיוצר מקטניות, לא לפסח ולא לשאר ימות השנה". ובכך ביקש להפריך את הרושם המוטעה שנוצר בציבור בנקודה זו. הוא הוסיף שגם לפי החוק; שנחקק עוד בתקופת המנדט אסור בהחלט לייצר יין על ידי אלכוהול שלא מתוצרת פרי הגפן. התקלה שהתגלתה בשלב מאוחר, היתה באותם בתי תרשת „עסיס" ו„פאקאי" המייצרים כוהל למטרות שונות לא רק לתוצרת היין, אלה הם שהשתמשו זו הפעם הראשונה, מזה יובל שנים, גם בעמילן, הם עשו זאת מבלי לדאוג להכשרת החומרים בין הליכי הייצור שנעשו בהפסקות ומבלי להודיע על כך לרבנים האחראים על הכשרות.

„אגודת הכורמים", אמר הרב ינובסקי, „הסתמכה על הכשר שיש לאותם שני בתי תרושה מן הרבנים המקומיים באותן ערים ולא עלה על דעת איש שיש מקום לבדוק את הליכי הייצור. אחרי שנערכה חקירה מדוקדקת. אצל כל הגורמים וגם בזרותם האדירה של הנהלת הכרם כדי לברר את יצרני האספקה של כוהל התכון, הוברר שיקבי כרמל מזרחי לא קבלו כוהל זה לייצור היין ולא למוצר אחר".

הרב ינובסקי והנהלת אגודת הכורמים החליטו להביא את הפרשה לבירור והכרעה לפני הראשון לציון הגרע"י יוסף אשר ביקש להתייעץ בענין זה עם גדולי תורה ומורי הוראה בישראל שהתכנסו לכמה ישיבות, בין המשתתפים בהתייעצויות היו הגאונים רבי יוסף שלום אלישיב, רבי שלמה זלמן אוירבך, רבי בצלאל זולטי, רבי אליעזר גולדשמיד ורבי שאול ישראלי. הדיון נערך לאחר שאגודת הכורמים הודיעה כי תקבל על עצמה סופית הכרעה שתתקבל על ידי הרבנים. אחרי שהובאו בפניהם כל המסמכים ונשמעו עדויותיהם של כל הרבנים הקשורים בפרשה זו, התכנסו הרבנים לדיון סגור שבסיומו הודיעו כי היין והברנדי של אגודת הכורמים הם כשרים לפסח לעומת זאת קבעו, כי הליקרים, ארק, וויסקי וודקא לסוגיהם השונים „יש להחמיר מלשתות אותם בפסח".

הרב ינובסקי הוסיף ואמר: שתקלה זו גרמה לו ולהנהלת אגודת הכורמים עגמת נפש מרובה, כיון שמאז ומתמיד דואגים שהכשרות ביקבי ראשון לציון תשמר בכל הקפדנות אף למהדרין מן המהדרין. לאחר תקלה זו נעשו עתה סידורים להכשרת החומרים בבתי הזיקוק בהן נוצר כוהל, סידורים אלה נעשו בשיתוף עם ועד הכשרות של העדה החרדית שהיה שותף בבירורים, המגעה האילך יעמידו משגיחים קבועים גם על הליכי הייצור של הכוהל. הרבנים אף הצביעו לשלטונות להפסיק לחלוטין את הייצור של כוהל מעמילן גם לא לצרכים תעשייתיים אחרים, זאת כדי למנוע חששות של תערובות חמץ אפילו מספק ספיקא.

בתשובה לשאלה הסביר הרב ינובסקי, שמהפסקות בין ייצור הכוהל מעמילן לבין תאריכי הייצור של כוהל לתעשיית היין, עסקו בביטול מאלסה שנוצרת מסלק סוכר. ביטול זה נעשה לאחר שטיפת הדודים בקיטור חי של 100 מעלות חום.

הרב ינובסקי הדגיש שהוא מדבר רק על הנעשה ביקבי „כרמל מזרחי" ונציגי מערכת „המודיע" שהשתתפו בשיחה. ביקשו להדגיש, שהמערכת אינה מתערבת בשיקולים ההלכתיים של השאלה, דבר זה מסור אך ורק לרבנים אשר עסקו בבירור זה והם קבעו את פסק ההלכה. „המודיע" שמצא לנכון להביא לידיעת הציבור את העובדות שהגיעו לידיעתו, עשה זאת כדי להעמיד את הציבור על העובדות כהויתם והוא נותן לכן גם את ההזדמנות להרב ינובסקי שהוא מפקח על ענייני הכשרות של אגודת „הכורמים" להסביר לציבור דבריו כהויתם.

בתשובה לשאלה: למה הבדילו הרבנים בין כשרות היין, לבין ליקר, ארק ודקא, שלגביהם קבעו „שיש להחמיר מלשתותם בפסח ונזהר להשתמש בפסח ולשתות כהב אחר הפסח" אמר הרב ינובסקי, שלפני הרבנים היו נימוקים ושיקולים הלכתיים שונים שהבדילו כשרות היין לפסח לבין כשרותם של יתר המשקאות החריפים שבהם עורב כוהל מאלסה שנוצר מסלק סוכר, בין הנימוקים היתה גם העובדה שכוהל לתוצרת הגפן נעשה לאחר הפסקה ממושכת וטעמים אחרים, כמו, ביטול ברוב, טעם לפגם וכו' שאין מקום להתעכב עליהם בעתון.

לעומת זאת קבעו הרבנים שלגבי ברנדי ענבים שהוא כשר לפסח אף למהדרין. מפני שאין בו שום תערובת של כוהל ובאגודת הכורמים יש פיקוח צמוד נפרדים גם בכלים.

עלינו להוסיף ולציין שבירור זה נוגע אך ורק לגבי יקבי „כרמל מזרחי", יקבים אחרים פרסמו הודעות על העובדות.

צריך להדגיש פה, שעל פי מסמך רשמי שהיה לנגד עינינו, קבל יקב „נס־ציונה" המייצר משקאות חריפים, חלק מן הכוהל שנוצר מעמילן, ולכן התוצרת שלו איננה כשרה לפסח. כן יש לציין שתעשייה התרחבה בחלקה הגדול קבלה כוהל החמץ וכן כמה מיצרני המשקאות הקלים, הנ־בלים חומר תסיסה.

בשיחה שהיתה יותרה על ידי הנהלת אגודת הכורמים השתתפו גם סגן מנהל היקב מר מ. מאיר, הסוכנים מר אריה דבלין מירושלים ומר שלמה רוזנברג מתל אביב.

ידיעות בקיצור

* מנהיג הליגה היהודית להגנה הרב מאיר כהנא ו־6 מאנשיו נעצרו אמש בעת שביתת שבת בבית הכנסת הרפורמי „עמנו־אל" במנהטן, מסרה המשטרה.

* הדבר של חזית השחרור של אריתריאה דחה היום הצעות של נשיא סודן ג'עפר נומיירי להפסקת אש בארתריאה „בשום שמטרתה היא לסכל את המהפכה הארתראית". (יונפ"ע)

* פאול האוסלינג, מנהיג המפלגה הליברלית, הודיע היום כי הוא מוותר על נסיונותיו להרכיב ממשלה חדשה. לנוכח העדר תמיכה מצד המפלגה הסוציאל־דמוקרטית והמפלגה הפרוגרסיבית. (ע"צ)

* יאסר ערפאת הגיש בראיון המתפרסם בכתב העת הסוביטי „בעיות של שלום וסוציאליזם", כי עתה ניתנה לראשונה אפשרות לעם הפלשתיני „לכונן ריבונות מלאה בחלק של הטריטוריה של המולדת".

● נציגי הצבא הבריטי בצפון אירלנד אמרו שהם נגזה את תקוותיהם להארכת הפסקת האש על ידי הצבא האירי הרפובליקני המחתרתי, הצבא נקט אמצעי בטחון, כדי לעמוד מול הגל הצפוי של מעשי אלימות בחודשים. (יונפ"ע)

● ארה"ב וברה"מ הולכות ומשלימות בהצלחה את ההכנות לטיסת החלל המשותפת שלהן, המתוכננת לחודש יולי השנה — אמר טייס החלל הסובייטי אלכסיי לאונוב בראיון עם סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס". (יונפ"ע)

הדטאנט יימשך למרות ביטול הסכם הסחר

ניו יורק. — ביטול הסכם הסחר עם ארה"ב על ידי ממשלת ברה"מ הוכיח מעבר לכל ספק על ההליך המריבני של הפגת המתיחות, אך המהלכה אינה בסכנה — כותב הנרי שפירא, פרשן סוכנות „יו.פי.", שביקר עשרות שנים בתור כתב הסוכנות במוסקבה.

לדבריו, כבר בשלבים הראשונים של תהליך הפגת המתיחות הוברר, כי מוסקבה נכונה לשלם מחיר גבוה תמורת סיוע אמריקאי למודרניזציה של התעשיה הסובייטית, אולם היתה מחשבה תמימה לחשוב, שממצמצם־על הנסיה בעצמה לארה"ב, תיש לה ההשפעה רעיונות כמו בריתית, השלים עם ההשפלה של כניעה לתחץ זר בעניניה הפנימיים. יש כל היסוד להאמין, כי המנהיגים הסובייטיים אכן הבטיחו בשיחות פרטיות לנציגים אמריקאיים, שהחוק לאמיגרציה בתקנות האגודה הסובייטית.

„אני אישית התרשמתי באביב שנת 1973, כאשר ראיינתי בספר שרים בכירים בממשלת ברית המועצות, כי מספר היהודים היוצאים מבריה"מ יגדל בהיותה ניכרת. זו היתה תוצאה של הדיפלומטיה השקטה היעילה של הנשיא ניקסון ושל ד"ר קיסינג'ר, אולם גם תוצאה של שתי התפתחויות נוספות, שלא הוערכו כראוי בוושינגטון: הפעילות המוגברת של פעילי העליה היהודית בבריה"מ וההתנגדות לה באמצעות הפגנות, צום, שביתות שבת ולדומה. וכן התגבשות כח של מפלגות קומוניסטיות במערב, במיוחד המפלגות באיטליה, בצרפת ובבריטניה שהגיבו על אנטישמיות בבריה"מ הואיל אותם הם הבעו שיפור במצב — כותב שפירא.

הנרי שפירא מביע את דעתו, כי גם אם יחולו במוסקבה חילופי גברי בשלטון, אין לצפות לשינוי בחזית החוץ הסובייטית. כשם שהתפטרותו של הנשיא ניקסון לא גרמה לשינוי במהות האמריקנית בשאלות מדיניות החוץ. (יונפ"ע)

ש. שנקר

החיוך המקפיא את הדם

החיוך של אברהם צורא הקפיא לי את הדם בעורקים. כי אברהם צורא אינו בוכה, אינו מודה את שעוונותיו, אינו מביט בדמותו בראי ומתפלץ בראותו שם מפלצת. אברהם צורא מחייך אל המצלמות. ידיו מגואלות בדמי ששה הרוגים ודמם שפשע, עשרים ושבעה פצועים מתפתלים בייסוריהם בפועל ידים אלו שלו, מי יודע כמה מהם ייוותרו בעלי מום וכואבים למשך כל ימי חייהם, ואברהם צורא מחייך. „רק רציתי לעשות קצת רעש על הגג" הוא מסביר לכבוד השופט במלוא הרצינות ומבקש רחמים. לא, אין הוא מתלוצץ הבחור שלנו, הוא אינו מבין. הוא מבקש עם תייר לרשום מכתב קצר למשפחות השכולות ולהתנצל, ובכך ימחקו כל הכאב השכול והכל יחזור לסדר היום.

אברהם צורא הוא צעיר בן 19, ילד כמעט, בעל רקע סוציאלי מסובך אומרים המומחים, וכאלו ישנם רבים בארץ הזו. השתדלנו לעזור לו בשיקום, יאמרו בודאי העדים במשפט העתיד להיפתח, אפילו גייסנו אותו לצבא במסגרת של נוער מצוקה, יביע משהו על המאמץ החריג הזה, ובאותו יום ממש של גיוסו בחר הנער לעשות קצת רעש, ולשלוח לעולם האמת ששה אנשים במסגרת משחק האימים שלו. החברה תושיט לעבר אצבע מאשימה, ולא תדע כי היא כולה חייבת לבוא לכרוע ברך ולהכות על חטא לפני אברהם צורא ובחורים שכמותו. על אשר צימלה אותם מצלם אנוש וקבעה להם מחת לצורם לב וראש של מפלצת. כי משליך הרימון הוא מכור לסמים — הריבר לנו כלי התקשורת — וזו אינה כבר אשמתו הבלעדית, זו אשמתה הנוראה של החברה בה הוא חי, חברה שהתפקירה את הסמים המשכרים מגולתם של פושעים בודדים והפכה אותם לאתגר של אינטלקטואלים. חברה שהפכה את הסמים לסימן של מעמד ויוקרה, למן סמל של ליבראליות, היא המצמיחה מתוכה מן מפלצות שאינן אחראיות למעשיהן כמו האחראי לטבח בנתניה. חברה שבה מתנכים באוניברסיטאות — מבצרי התרבות והקדמה, מודים קבל עם ועדה כי השתמשו בסמים משכרים ועוד מוסיפים הסברים פילוסופיים מפורסים כיצד הסמים הגדילו את יכולת את כושר החשיבה והיצירה שלהם, ואפשרו להם להשיג הישגים טובים יותר בעבודתם ה„רוחנית".

חברה שבה קמה מרצה באוניברסיטה וחברת כנסת „מתקדמת" אישיות רמת משרה לכל הדעות, ויוצאת למלחמה למען לגליזציה של הסמים, למען ירבו מפלצות בישראל, אל לה להבעת ולהתפלא לשקרא כותרות מעין זו שבשרה על הרצח בנתניה. חברה שהוגי הדעות שלה קוראים לסמים כפלט מן המציאות ומתעמקים בדיונים מהולים דברים על החיוב והשלילה שבבריחה אשר כזו, אל לה להשתומם אם קבוצות של נוער נמול כל, שהיא עצמה השניאה עליו את ערכי אבותיו וזקניו, והותירה את רוחו בתנאים כלכליים נמוכים, יחפש לו מפלט באמצעות עולם ההזיות ויאבד את האדם שבו.

כי כאן רבותי אין לנו רק ענין בבני אדם משוללי עקרים. ציבור גדול הסמים בארץ שמספרו הולך וגדל משנה לשנה שייך לקטגוריה גבוהה הרבה יותר. יש לנו ענין באנשים שאבדו לחלוטין את כל הסטנדרטים האנושיים, של מוסר המצויים ברגיל גם באנשים שאינם שומרים תורה ומצוות.

לפני חדשים אחדים התפרסם בירחון המפורסם „רידרס דייג'סט" מאמר מאת אחד מבכירי הפסיכיאטרים של ארה"ב. לפני מאות מליוני קוראי הירחון הנפוץ מכה הפרופסור הנכבד על חטא. הוא מזכיר הצהרה שלו משנת 1967 בה פרסם בעתונות כי חשיש אינו מסוכן. „אין כל עוולה אמר אז — „שהוא פחות פעילה כלשהיא לבד להעניק ללוקח הרגשה טובה יותר. החשיש לא הפך אדם מעולם לפושע או למכור לסמים. יש להפכו חוקי". הצהרה כמוה שמענו לא מכבר גם בגוף הפרלמנטרי שלנו. אבל בהבדל אחד. הפסיכיאטר האמריקאי לא נרתע מפגיעה ביוקרתו המקצועית וחזר בו בפומבי. אשמתי, שגיתי, הוא מודיע לקהל הקוראים. כאשר פרסמתי את הצהרתי הנ"ל לא היו בידי עובדות מספיקות, ועל כן עשיתי את הטעות החמורה הזאת. לאמיתו של דבר החשיש מזיק ועוד איך. בהתאם לניסויים שערך מאז הוא מוסיף, התברר לו, שכל הלוקח סמים, ולאו דוקא מי שמתמכר להם בקביעות מאבד את יכולתו לחשוב באופן הגיוני, מגלה נטיה להתפסות לסיקאות של פרק, מאבד נצנית את זכירונו ופוגע ביכולת שיפוטו האנושית. ועוד ממשיך החוקר וקובע בנוגע לטענה הקלסית של כל האינטלקטואלים התפסים ומוכים בעיניון הסמים המשכרים: המחקרים שאמרו לנו כי הסם הגדיל את יכולת התפיסה שלהם לגבי מאורעות מסוימים, הגדיל את שלוות נפשם. כל ההצהרות האלו היו פשוט לא נכונות. אלו היו חלק של תהליך שאנו למדנו להכירו כאשליית החשיש.

מה שהם לא סיפרו לנו — מכיון שלא ידעו — היה שאפילו כמויות קטנות ביותר של סם שבשר אצלם את חוש הזמן והזכרון, הם לא חשו בכך כי בהדרגה הפסו לפחות יצירים בתחומים הדרושים שיפוט, בהירות, זכרון והגיון. אנשים המכורים לחשיש אבדו לחלוטין את שאיפתם לעשות כל דבר המחייב מאמץ, וכל המשתמשים בסם גילו נטיה לשקוע באשליות של פתרונות קלים לבעיות משפחתיות וחברתיות.

נשים לב היטב מה אמר לנו החוקר הזה מתוך נסיונו המדעי. כי הסמים למעשה מטשטשים או אפילו מבטלים את כל הגדרים והסייגים עמם נבראנו. הם הופכים את האדם משיא הבריאה, לסמרטוט הגרוע יותר מן החיות. הם מבטלים את המתנות הגדולות ביותר שנתן לנו הקב"ה והבדילנו משאר היצורים. את היכולת לחשוב, את היכולת לדעת בין טוב לרע שהיא תכונה בסיסית לקיומנו, ואת האמביציה להתמודד עם אתגרים ולהכניעם. בכוחה הגיע האדם לכל הישגי עלי אדמות.

בבקשם בני האדם שהכרנו בכל ימי העולם, נוצרה אצלנו בהדרגה מן כהה של מפלצות. עד כה לא הקרנו בתהומת לבנו לבעיה הנוראה הזו, כי בני האדם — לא בני האדם האלה היו בין הגויים בלבד, ומי זה שירצה להתעסק או אפילו לשמוע על מעשי רעה כמו אלו שבצעו מכורי הסמים. אבל הרצח בנתניה הביא את הבעיה אל ביתנו. והדליק את האור האדום. הרימון שהוטל מארובת הגג הציב אל מול הזרקורים נער צעיר מבני המפלצות האלו, הקפיא את הדם בעורקים, והתחלנו לחשוב, שלא די להטיל על הנער עונש מאסר שספק גדול אם יבין את משמעותו.

לא די לחברה החילונית ליטול את נקמתה מן הצעיר האחד הזה על חטא שבו אשמה היא כולה. עליה לפשפש הרבה במעשיה ובייחוד אל צילם הסבים כדי שלא יקימו לנו עוד כמה יצורי זוועה מבית של אברהם צורא.

هكذا من الأصل

הרב שמחה אלברג נ.י.

החרדה והדאגה לקיומה של ישראל

מה בין יהודי הגולה ליהודי ארץ ישראל?

מאז התכוננה תקומה מדינת ישראל, במשך 27 שנות קיומה, כאשר לא אחת התקדרו שמיה הכחולים בעבים שחורים ודם יהודי נשפך בשדותיה הירוקים, לא היתה ארץ־ישראל שרויה עוד בסכנה כה גדולה כמו זו של תקופתנו. הסכנה משתרעת באלפי ציונים ושרויה על הווייתנו כולה, הסכנה היא כל כך מוחשית עד שאפשר למשש אותה בידי כל אדם.

מה אירע שהסכנה המוחשית כל כך דוקא עתה יותר מאשר אי פעם? — סכנה זו נובעת לא רק מתוך העובדה שהאויב מצויד היום בנשק וציוד רב יותר, ולא רק מפני ששיפר את האסטרטגיה המלחמתית שלו, כי אם גם בשל שתי התפתחויות שאנו צריכים לתן:

הסיבה הראשונה היא שהפעם האויב שלנו מאוחד באיבתו לישראל יותר מאשר היה אי פעם. האחדות היתה מהם הלאה שנים רבות, הניגודים היו בולטים והם מפורדים ביניהם גם באיבתם כלפי ישראל, עד שלעתים — אף לא מצאו שפה משותפת ביניהם, לכן היתה לנו האפשרות להגיע מתוך החיכוכים ביניהם. — היום הערבים מלוכדים ומאוחדים במטרה אחת להשמיד ולהרוג, חס־ושלום.

סיבה שניה להתעצמות החרדה היא העובדה שהיום בניגוד לעבר, אנו מפחדים לא רק מפני האויבים כי אם גם מן הידידים, והסכנה הארבת לרגלינו מן הידידים היא לעתים, לא פחות חמורה, פחד זה מוצץ את לשד עצמותיה של מדינת ישראל, כובל את ידיה ומגביל את צעדיה. המתשמה; מה עמדתה של ארצות הברית מדאיגה.

מה בין אוהב לאויב

האויבים מפחידים אותנו, אבל הם אינם יכולים להפלות אותנו באשליות תקוות שוא. אנו יודעים היטב מה הם חושבים ומה הם רוצים, וכאשר מכירים אנו ויודעים את טיבה ומהותה של סכנה זו, אנו יכולים לבקש דרכי הצלה באמצעים פיסיים ורוחניים כאחד. בשעה של סכנה מתגלים אצל האדם כוחות לא רגילים, בשעת מצוקה יכול האדם להרים משא כבידה שאינה בגדר כוחותיו הרגילים, כלל זה חל לא רק בכוחות פיסיים כי אם גם בכוחות רוחניים.

„מן המיצר קראתי" כאשר שרוי האדם במיצר ובמצוק, אז קראתי י־ה. הוא קורא אל ה', התחושה של מצור ומצוקה היא שמצילה לעתים את האדם מפני שהוא יודע כי עליו לזעוק ולקרוא לעזרת ה'.

שונה לחלוטין המצב הוא כאשר האדם משליך יהבו ובטחונו על ידידים ואינו חש בחומרת מצבו. עוד הסכנה האמורה ביותר, הטרגדיה הגדולה ביותר של אומה היא כאשר היא מקוננת בסגנונו של ירמיהו הנביא: „קראתי למאהבי והמה רימוני", אין אלה דברי קינה בלבד על מצב שהיה אלא גם אלה דברי אזהרה של הנביא המזהיר אותנו שלא נבטח בהשגות אדם, שלא נהיה מכושפים מהבטחות שוא של ידידים ולשכוח על ידי כך את האמת הנצחית: „חסד לאומים חטאת", אמת שהיא כוללת גם את אמריקה.

לא פעם אחת בלבד השתכרנו ממתק שפתה של ארצות הברית תמיד, בשעות הקשות ביותר, כאשר לא ראינו מוצא אחר מן המצוקה, תלינו עינינו כלפי ארצות הברית. השלינו את עצמנו יותר מדי בתקוה שארצות הברית תציל אותנו, ולמרבית האכזבה, בגלל אמונה תפלה זו, שכחנו לא פעם את ה' שהצמיתנו בה', שהדרך לגאולה האמיתית מובילה רק באמונה בהשגחה ולא ביכולתי ועוצם ידי, ולא בידיה של ארצות הברית, שכלל אין לנו בטחון שידידותה תחזיק מעמד לאורך ימים. כי זה לא נוכח לראות, כיצד ארצות הברית, נעשתה גמישה כל כך נכנעת ועושה יום אחד להפנות פניה כלפי אויבה של ישראל.

ארץ ישראל שרויה עתה במצוקה קשה, לחוץ עליה המצב הכלכלי וסכנות המלחמה המאיימות על המדינה לא חלפו. מלחמה שלולה היא, להתלקח כל רגע היה לנו נצחון בשנת תשכ"ז, ומה הוא הביא לנו בצחון זה? האם אכלנו את פירות הנצחון כפי שאוכלת זאת כל מדינה מנצחת? — היינו שיכורי נצחון שיצר אצלנו שפעון גלוות של בטחון מופרז בעוצמה הפיסית, כל זה נטע בלבנו הרגשה שאין לנו יסוד לפחד, לצערנו שילמנו מחיר יקר מאד על האמונה בכוחי ועוצם ידי, אם כה גדולה עוצמתנו, כי זה יהין לצאת לשדה הקרב להתמודד אתנו? שאלנו ברוב בטחון עצמי, לכן הפקרנו את ארץ־ישראל, ובאה המלחמה ביום הכיפור והפכה הכל. אולם גם אם המלחמה ניפצה את האמונה בכוחי ועוצם ידי, לא באה בעקבותיה התעוררות רוחנית, עדיין רחוקים האנשים, רחוקים מאד, מלעשות חשבון נפש — רחוק רצינו, וחשבון נפש שיפגע את אמות השדרין של הנשמה היהודית. זו טרם התעוררה בעקבות האכזבה שגרמה מלחמת יום הכיפורים.

הנו האפס המדינה היא באוירה של פחד, רוח של מלחמה תלוי באויר, והארץ נסערת מידידת ערך הלירה, המצב התזוכרי בעשה קשה, לארצות הברית הגיע הצורר ערפאת, הוא מתקבל על ידי העולם התרבותי בכבוד מלכים, 104 מדינות מכתירות אותו בכתר המלכות, הוא מדבר ופונה אל העולם מעל במת האו"ם, דבריו המגעילים זוקים כבמזקרות הרב כל לב של יהודי באשר הוא שם, לאחריו מופיע על הבמה נציג ישראל יוסף תקוע, קולו רועם, הוא מדבר בהתלהבות ובכאב, הוא מדבר בהגיון, עשרות מיליוני אנשים הצמודים אל מכשירי הטלויזיה בארצות הברית כדי להאזין, מה יש בפיו של מר תקוע לומר בשעה זו, ובשעת מתח כזאת, איננו מזכיר את שם השם על פיו, אפילו פעם אחת. מיליונים מקשיבים כיצד מר תקוע מדבר על זכרו של עם ישראל על ארץ־ישראל, אבל מר תקוע אינו מוצא לנכון להזכיר אפילו ברמז, מי זה אשר הנחיל לעם ישראל את הזכות על ארץ־ישראל. היכן זה כתוב שארץ ישראל שייכת לעם ישראל ולא לעם הערבי, ואם כבר ביקש מר תקוע למצוא „אסמכתא" על זכותו זו, לא מצא אותה אלא בהימנון „התקוה", כאשר כל כך הרבה פסוקים מקוריים היו מצויים כל כך בפרשת השבוע בנושא זה, פסוקים המדברים הרבה יותר אל הלב, מאשר אותה ציטטה עלובה מתוך „התקוה", להגדיל באיזו זכות אנו דורשים לעצמנו את א"י, אם אין אנו מסתמכים כלל על הכתובים בתורתנו הקדושה, התעלמות הזאת משם השם בשעת מצוקה, כאשר אנו זקוקים לרחמי שמים, הבריחה הזאת מן המקורות, הוא ביטוי של האבדליזם רוחני, וזו בעיני יראל ציוני, זה מוכיח בעיני שהציונות איננה שייכת כבר לעבר, וכי הויכוחים על האידיאולוגיה הציונית הם עדיין אקטואליים ולא פג טעמם כפי שרוצים אחרים לומר לנו.

קשה גזירתכם משל גזירת מצרים

אין אנו יכולים גם לעבור לסדר היום על שתי ידיעות שהגיעו אלינו. שתי ידיעות שיש להן סמיכות פרשיות ברורה, בשעה ששר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי הציע להקפיא ולאסור את העליה היהודית לארץ־ישראל, הוכנסה בפרלמנט הישראלי הצעת חוק להתיר את ההפלות המלאכותיות, שניהם למטרה אחת נתכוונו, להפחית את הקיבוץ היהודי בארץ ישראל, מצרים על ידי הקפאת העליה ומבפנים על ידי הפלות מלאכותיות, שימנעו את גידולו של העם היהודי שלא לדבר על עצם העבירה המסכנות הכרוכות של צעד כזה, אבל כיצד לא מזדעזעים האנשים לשמע החוקים שרוצים להנהיג בישראל?

מחפשים בנרות מקום שמשם אפשר להביא יהודים לארץ ישראל, אנו דופקים על כל השערים בעולם, בכל מקום שנמצאים בו יהודים, אנו מכתתים על חומת הברזל של ברית המועצות, כל הרבנים דורשים על הקיבוץ העליה ומצביעים על התרומה שיכול כל יהודי לתרום לבניינה ולהתפתחותה של מדינת ישראל, ואילו בארץ ישראל מציעים חוק אשר יביא כליה על תינוקות במעי אמן.

מליון ילדים היו נולדים בישראל, אילולא היו ההפלות המלאכותיות, אומרת הסטטיסטיקה, הנו כמעט המספר של ילדי ישראל שהושמדו על ידי היטלר. „השוואה מפחידה ומחרידה, היטלר השמיד מליון ילדי ישראל חיים, ויהודים בעצמם, על אדמת הקודש מכחידים מספר דומה של ילדי ישראל באמצעים מלאכותיים ואם היום כאשר ההפלות אינן חוקיות באופן רשמי, מה יהיה כאשר החוק יתיר זאת בגלוי? הקיום של העם היהודי נתון היו בסכנה, ויהודים במו ידיהם חותרים תחת יסוד קיומו על ידי חוקים מסובכים כאלה.

אלה, ככל שגדולה האכזבה שלנו מן הידידים, והכל שהיא גוררת אחריה הגובות של חרדה ומסקנות אסור שניפול לזרועות הייאוש, חלילה, שנים הרבה היינו מבוסמים בתהלה שוא שהיתה בנויה על „חסד לאומים" וכמעט ששכחנו שמלבד האדים, קיים ועומד ריבונו של עולם, גדול, שעיניו פקוחות על הליכות בני אדם ורואה את הרשעות שאויבים פורשים לרגלי עמו היהודי. בהפקיד של „עם לבדד ישכון" טמון רעיון עמוק. גם ברכה טמונה בעובדה זו, כאשר עם ישראל יהיה בודד בין העמים, מרוחק מכל הסובב אותו. בבגד ובושט על ידי העמים הידידותיים כלפיו, גם אז כאשר האומה היהודית קוראת לעזרה, מעורערת ודופקת על השערים, ואין עונה, כמאמר הכתוב: קראתי ואין איש. מפני שהאזנים אטומות. הלבבות קפוחים השערים נעולים, בתקופה זו של „בלו כל הקיצין", מתעורר העם היהודי, נסערי הלב הנשמה של העם היהודי בתפלה: ויצעקו אל ד'.

על ידי הציון של „עם לבדד ישכון", הגיע עם ישראל למדרגה העליונה של יכולת קיום התפתחות עצמית ובלתי תלויה בעזרת כוחות זרים, הבטיח את נצחיות קיומו בכל התנאים.

סגולתו של הבכור שהתורה העניקה לו זכויות יותר, — אומר המהר"ל — נובעת מיכולתו להיות בלתי תלוי ויכולתו להיות בכוחות עצמו מבלי להזדקק לעזרת אחיו. סגולה זו מעניקה לו מעמד מיוחד. כלל ישראל מצויין כ„בני בכורי ישראל" ולכן זכה באותן סגולות של הבכור שהוא עצמאי ובלתי תלוי בהתפתחותו.

מאז קיומה של מדינת ישראל, לא היתה השלוה מנת חלקה, כל הנצחונות הצבאיים לא המתיקו את חייהם של היהודים בארץ. הסכנה המאיימת עליה היא מציאותית, סבל זה נופל רק בחלקם של היהודים היושבים בארץ, לשמחה ולששון של קורת רוח יש הרבה שותפים, לא כן במצוקה, מתמעטים אלה שהם מוכנים להתחלק איתה בסבל ביסורים, רבים מוכנים לשתות ולשמוח מכוס השמחה, אך את כוס התרעלה של הדמעות רק היא עצמה שותה.

נכון, שהעם היהודי מגיש סיוע רב ערך למדינת ישראל, פותח את נדיבת לבו ואת כיסו, נכון, שיהדות אמריקה מושיטה לישראל יד רחבה של תמיכה, היא גם עמה ועומדת על המשמר. כאשר השעה צריכה לכך, היא גם מעניקה ומסעירה בכל כוחה וכאבה. היא מפגינה ומגייסת כל אמצעי כדי לסייע בידי ארץ ישראל, להציל את מדינת ישראל, אך להבת התבערה מחלקת בארץ ישראל ואילו אנחנו נטלנו לעצמנו את התפקיד של „מכבי אש", מנסים להחניק את הדליקה.

אין זו שותפות שלימה. בארץ ישראל מביאים היהודים קרבנות בנפש יום יום, ואילו היהודים בארצות הברית סופדים אותם בלבד, או מסתפקים ברמז.. בארץ מקריבים קרבנות בנפש ואילו בארצות הברית משלמים במטבעות נייר.

יש הבדל עקרוני בין הגשת סיוע לזולת לבין עזרה עצמית. לסייע לזולת יש השכנות וגבול יחסי ליכולת לא כן העזרה העצמית אין לה גבולות ואין לה מודדים חישובים. כאשר אנו נזעקים להציל את הזולת אנו מבחינים בקשיים ובמכשולים, שונה ואחרת היא המצב כאשר אנו נחלצים להציל את עצמינו ובשרנו. במקרה כזה נעלמים כלא היו כל המכשולים ואבני הנגף כלא היו. אין מעצורים ואין כשלונות, תחרים ומבקשים את הדרך את האמצעים ההדרכים להצלה.

עם כל המסירות שאנו מפגינים כלפי יהודי ארץ ישראל עם כל הגביות הנאומים הנלהבים לטובת ארץ ישראל חסרה עדיין אצלנו ההודעה שעל ידי כך אנו מסייעים לעצמנו, לא פחות משאנו מושיטים עזרה ליהודים שם. משום מה אנו נדחפים לפעולות למען ישראל מתוך הרגשה שעלינו לעזור לקרובים אלינו, ולהושיט יד לאח השרוי במצוקה ונאבק על קיומו. אולם אף אחד אינו מוכן להתעמק במחשבה, ולהבין שעל ידי העזרה לישראל, אנו מסייעים לעצמנו. אין כאן נותנים ומקבלים. לא היהודי מארץ ישראל הוא המקבל, ולא היהודי באמריקה הוא הנותן, אין חלוקה כזאת הנותן והמקבל שניהם כאחד חלק מארץ ישראל, אבר שנשמתה של הארץ תלויה בו, הכל כאן הדדי.

עם ישראל עם סגולה נעלה יותר מלהיות גזע נבחר, לא גזע ולא לאום מאפיינים את המהות היהודית הפנימית. האופי המקורי של העם היהודי מתבטאת בכך שהוא מצטיין כעם המיצג משפחה אחת גדולה. „שמעו את הדבר הזה דיבר ה' עליכם בני ישראל על כל המשפחה אשר העליתי מארץ מצרים (עמוס ג' א')" „משפחה" היא מושג שלם, יש בה הפיסה ממקה, בן המשפחה זוכה ליחס אחר, מסור יותר, מביטים עליו בעינים טובות יותר. בן המשפחה קרוב יותר ללב ומשתתפים ברגשותיו, מפני שהוא בשר מבשרנו, אלא שהסבה לנו. התחושה משפחתית זו, אילו היינו משפחה תחושה זו, היינו חשים יותר את היסורים משהם מנת חלקם של היהודים היושבים בארץ.

יסורי ארץ ישראל

יסורים שונים נפלו בחלקם של היהודים בארץ, המות נעשה אורח קבוע ותופעה כמעט טבעית, כמעט אין בית בישראל שלא הקריב קרבן משלו במלחמות אלה. כל כלהבה וקרבנותיה.

מצב המלחמה בארץ נמשך כבר שנים רבות, בתקופות הטובות ביותר היה האויר ספוג אבק שריפה, ונשפך דם נקיים. אלא שבכך מתבטאת גדולתה ותפארתה של ארץ ישראל, היהודים היושבים בציון, יודעים לשאת בסבלנות ובאהבה את יסורי ארץ ישראל. הם מגלים כוחות נפש גדולים ועצומים, ועומדים ביסורים אלה, יורים, הורגים, מתנפלים עליהם, אולם הם אינם נתפסים לבהלה, גם ברגעים הקשים ביותר אינם נתפסים לייאוש, גם אם המצב הוא עגום הם אינם נתפסים לפחד.

מהיכן נובעים כוחות נפש גדולים אלה? כיצד אפשר להיות רגועים ושלווים מול קניבאלים מזוינים וצורבים לנגוס מכבים ומוסכנים לקום עליהם נפש. לבלוע את המדינה על מליוני היהודים היושבים בתוכה?

במדה שהאדם או הצבור שההשגחה העליונה הועידה לו להיות המבצע של מעשה גדול, מתברך בכוחות נפש מיוחדים המעניקים לו את האפשרות לעמוד בסבלים הקשים, האדם שהוא עצמו נבחר להיות הקרבן, קל לו יותר לשאת באותם יסורי גופו ובנין יותר מאשר הסובבים אותו והרואים בסבלו, רק האדם הקרבן עצמו מתעלה על הכוחות הטבעיים, השליחות המוטלת עליו היא ההרמת אותו להתעלות לגבהים על טבעיים, הוא מתגוה על ידי גבורת עילאית שקשה לנו להשיג אותה. הצופה מן הצד השתוף ומרגיש את כאביו של הקרבן. לא יוכל להחדר מסיכולוגית לתוך תאי הנשמה של האדם הקרבן. אדם וקרבן־אדם, אלה הן שתי יצירות נפרדות שאין להם קנה מידה אחת. אלה שלא עמדו במבחן זה של מאבק לחיים או למות, לא יוכשו את הכח המסתורי המתרכז באדם.

עקדת יצחק היתה נסיון לאברהם אבינו ולא ליצחק, למה? מפני שיצחק שנועד להיות הקרבן תכן אותו. הקב"ה במצבגיאל התאי כוח שנתן לו כחות שמימים להושיט את צוארו לשחיטה. לא כן אברהם שהיה צריך להוליך את בנו לעקידה, הוא צריך להיות נוכח כאשר בנו יחידו נעקד לעולת קרבן. קשה כאב לשאת בכאב כזה, ולכן גדול היה הנסיון עבורו.

היהודים בארץ ישראל יכולים לעמוד מגבוהה על המשבר, אינם נתקפים בפחד ובהלה, מפני שעליהם נעלה משימה נעלה, לכן ניתן להם מן

פעילות חינוכית־תורתית של אגודת ישראל חוללה מפנה ביהדות ארגנטינה

שיחה עם הרב שמואל אריה לוין, ראש הישיבה והכולל בבואנוס־איירס

יהדות ארגנטינה הרחוקה נעשית קרובה אלינו, לא משום איזה נס שצימצם את המרחק הגיאוגראפי, אלא בשל הפעילות הדתית־תורתית העניפה שהתרחבה ביותר בשנים האחרונות והיא שיצרה את הקירבה הזו. פעילות תורתית זו, עיקרה ברכש על הרכה ואיכות ההצלחה ביה מאירה פנים וחופים לראות פירות טובים במהרה ובעליל.

ראש הישיבה בבואנוס־איירס וראש כולל האברכים, הרה"ג ר' שמואל אריה לוין, השוהה עתה בביקור בארץ נראה מאושר מן ההישגים, על אף שכובד התפקיד ועומס העבודה נכרים היטב בפניו חרושי הקמטים ובשערו המלבין.

אברכי הכולל בבואנוס־איירס
במרכז: הרה"ג ר' שמואל אריה לוין

הרב לוין נחשב מבחינות מרובות לאדם הנכון במקום הנכון. הוא יליד ארגנטינה וחניך ארץ־ישראל. בגיל צעיר הגיע לארץ ועשה שבע־עשרה שנה בישיבת פוניבז' עד שהשיג רמה גבוהה ונחשב לאחד מהטובים שבבוגריה. כאשר הוטל עליו לתת לנצל את הכישורים והיתרונות שיש בידו לטובת יהודי ארגנטינה ארץ מולדתו — לא יכל לסרב. הוא קם ונסע, ובמשך שנתיים שהוא נמצא שם — התחולל מפנה מבחינת החינוך בבואנוס־איירס, אשר זינק אל מצב שבשיאו נמצאת ישיבה גדולה ו־כולל אברכים, דבר שאף יהודי בארגנטינה לא העז לחלום עליו אפילו בעבר הקרוב.

פרט מעניין בכל הדבר הזה, כי אגודת ישראל בארה"ב, הרב משה שורר, אשר את הרעיון הנועז של הקמת ישיבה וכולל במקום הוא הגה, בעת ביקור שערך שם לפני ארבע שנים והוא שהפציר להק על הרב לוין לנסוע לשם ולבצע את הפעולה.

יהודים הורידו דמעות

עבודה מאומצת השקיע כאן הרב לוין במשימה שנטל על עצמו ו־כאשר בחודש אלול האחרון נערכה שם חנוכת הבית לבנין הישיבה והפנימיה — היו רבים מאד ששבעו נחת למראה ההצלחה. מאות יהודים

— מאת ש. ישראל —

באו אל החגיגה הזו מכל רחבי ארגנטינה, בתוכם יהודים שבאו ממרחקים ופניהם זלגו דמעות, יתכן לא תיארו לעצמם כי בארגנטינה יבוא יום שבו יחגגו חנוכת־בית של ישיבה. היו אלה יהודים שנסיבות הזמן והמקום הרחיקו אותם מהיהדות והידיעה על החגיגה הזו ציתה מחדש זיק בלבבותיהם עד שמיהרו לבוא ולברך.

היה זה נצחון של אגודת ישראל המקימת בארגנטינה פעילות ענפה שבבסיסה העיקרי הוא במפעלי חינוך רבים ומגוונים וגולת־הכותרת שלהם עתה היא הישיבה והכולל. כל אלה שבאו לחוג ולחלוק עם השמחה הזו, לא יכלו שלא לברך את אגודת ישראל על פעולותיה. היה זה מצב שריכז תשומת לב וגרם להתפוררות גדולה אצל יהודים. מפאת ההמונים, סגרה המשטרה כמה רחובות ותזמורת משטרה הנעימה בפני הציבור. ההלוכה שבראשה נישאו תשעה ספרי תורה הרשימה את הציבור ושיוותה מימד של מפנה והתפוכה לכל האירוע.

במעמד זה השתתף מטעם אגודת ישראל העולמית, הרב ד"ר יצחק לוין, יו"ר הועד הפועל של אגודת ישראל בארה"ב. הוא היה גם אורח הכבוד בדינר השנתי שנערך כמה ימים לאחר מכן, מעמד אשר בו השתתפו מאות איש, כבכל שנה ושנה.

האיש שהתמרד נגד גזירת חיסול

תולדותיה של אגודת ישראל בארגנטינה שלובות בתולדות היהדות החרדית במקום, אשר ידעה עליות וירידות במרוצת עשרות השנים האחרונות. הראשון שהתעורר לפעולה למניעת תהליכי ההתבוללות וההתרחקות ממקורות היהדות, היה רבי איסר מזל ז"ל, אשר ייסד ישיבה במקום עם תום מלחמת העולם השניה. שנים רבות היה בארגנטינה עד שעקב המצב הקשה שהשתרר שם בהתגברות ההילולות עזב ונסע לבלגיה, שם ייסד ישיבה. כאשר זכה להינצל בתקופת השואה, חזר לארגנטינה והקים בה, כאמור, ישיבה.

סמוך לפטירתו, מסר את הישיבה „היכל התורה" להנהלת ועד בן חמישה אנשים, אך המצב לאחר פטירתו היה מה קשה, עד שהועלתה הצעה למכור את הבנין במכירה פומבית. אנשי הועד, לעומת זאת, גמרו־אומר למסור את הבנין לקהילה ביחד עם החובות שהצטברו. רק אחד מתוכם התקומם ולא היה מוכן להשלים עם כך. באמצע הישיבה קם ועזב, יצא והקים זעקה גדולה. אסף 300 אלף דולר לכיסוי החובות וגאל את המקום.

היה זה הד"ר ירחמיאל קוגילסקי, שהוא נשיא אגודת ישראל בארגנטינה, אישיות דינאמית, בעל כושר־פעולה בלתי־רגיל, איש חזון ומעש, אשר החליט שלא להרשות את השקיעה הזו ומתוך הצרה באה הישועה. בתאוצה הגדולה שבה פתח לגאולת המקום, השקיע עצמו בחובות חדשים לשם רכישת שטח גדול למחנה קיץ. והוא לא שעה לצעקות ולמחאות של חבריו שאסור לעשות את הדבר. בסופו של דבר שילם את כל החובות והצליח לחולל יצירה גדולה.

המקדחה החוצבת בלבבות...

ד"ר קוגילסקי הוא רופא שיניים במקצועו ועובד 18 שעות ביממה. גם את שעותיו במרפאה הוא משקיע לצורכי־הציבור. זוהי הזדמנות טובה ביותר עבורו ליצירת קשרים עם אנשים בעלי־יכולת. באמצעות המקדחה הוא מקרצף את „הכבה־דאדישות" החוצב לבבות, בהעמידו ידידים לטובת מפעלי החינוך האגודאיים הכוללים כיום כמה אוכלוסיה של הרבה מאות תלמידים.

גם בחיי הקהילה תופס ד"ר קוגילסקי מעמד נכבד ומכריע. הקהילה מורכבת מנציגי כל המפלגות ולאגודת ישראל 6 חברים בין 90 חברי המועצה ושני נציגים בהנהלה. הוא עצמו מחזיק בתפקיד אכסקוטיבי כמ"מ המזכיר הכללי. בתוקף זה יש לו השפעה גדולה בעניני הקהילה, ותודות לכך אגודת ישראל מאד פופולארית אצל יהודי ארגנטינה, המונים 400 אלף נפש.

פעולות רבות נזקפות לזכותה של אגודת ישראל, הן בשל רשת מוסדות החינוך המצליחים הן בשל כינוסי ההתעוררות הנערכים מפעם לפעם וההשתתפות בהם היא תמיד גדולה. המקוה הציבורי היחיד שישנו בעיר בואנוס איירס שייך לאגודת ישראל.

רשת מוסדות החינוך כוללת בית־ספר, מחולק לבנים ולבנות ובו שלוש מאות תלמידים ותלמידות, גן־ילדים

(המשך בעמוד ה')

כך מכינים מערכת בחירות בארצות־הברית

מאת סופרנו בניו יורק

שנתיים לפני הבחירות, כבר מתחילה מכונת הבחירות להישמן. כי בארצות הברית משקיעים כסף בבחירות יותר מכל מדינה אחרת (פרט לישראל).

הנה ערכו מכונים שונים משאל קצר, ותוצאותיו מעניינות מאד לא רק בשביל ארצות הברית אלא גם בשבילנו. הצות שנשלח על ידי המכון, שאל ארבע שאלות, הן:

א. האם אמנם נבחר מי שהצבעת בשבילו?

ב. האם המועמד שלך שנבחר, הכזיב אותך, לא הכזיב אותך, עשה יותר מכפי שצפית ממנו.

ג. האם הצבעת בשביל המועמד משום שאתה מכיר אותו, התרשמת מאישיותו, או בחרת בו מסיבות אחרות, אם כן, אנא לפרט את הסיבות.

ד. האם גם בבחירות הבאות תצביע בשביל אותו מועמד?

התשובות היו מפתיעות.

58 אחוז ענו על השאלה הראשונה בלאו מוחלט. הם הסבירו את תשובתם בזה, כי הם לא הצביעו דוקא למען האיש עצמו, אף שהוא הופיע לפניהם חמש או שש או אף עשר פעמים, השאיר עליהם רושם טוב, הם הסבירו כי האישיות לא עניינה אותם, כיון שידעו כי אין הוא מופיע כיחיד אלא כבא כוח של מפלגה גדולה, הדמוקרטית או הרפובליקנית, וכיון שהם ידעו כי מפלגה זו או יריבתה מקיימות או אינן מקיימות את הבטחותיהן, הצביעו או לא הצביעו בשביל המועמד.

אחרים אף ענו, כי המועמד כלל אינו מעניין אותם, והתברר כי רק בני טיפוס עשרה באו לעצרות העם שאורגנו בצהלה גדולה ובתרועת חצוצרות על ידי המפלגה, אחוז ניכר מן המשיבים אף לא התבייש לומר כי לא ביקר אף פעם בכנס של נציג המפלגה (הדמוקרטית) וכי רק שמע מפי שכנים כי הלה הבטיח דברים מסוימים שמצאו חן בעיניו ולכן הצביע בשבילו.

על השאלה השניה, השיבו 33 אחוז מן הנשאלים, כי הם פשוט לא התעניינו לדעת מה עשה הנבחר שלהם, אחוז מסוים השיב, כי הם פנו אל הסנטור או אל חבר בית הנבחרים בבקשה והוא השיב להם יפה, יותר הם לא התעניינו ולא איכפת להם. אחוז קטן מאד (2,3,1) בכלל הנשאלים ידע כי הנבחר חבר בועדה מסויימת של הסנאט, התדהמה של השואלים עוד גדולה, כאשר הציגו בפני 9 אחוזים מן הנשאלים את תצלומו של הנבחר שלהם, והם לא הכירו אותו. למה, הם נשאלו?

כבר שכחתי את פרצופו. ענו אחדים.

הוא הזקין כפי הנראה, ענו מתלוצצים.

אצלי הפרצוף אינו קובע, האישיות קובעת, אמרו אחרים, אבל לא יכלו להסביר כיצד השפיעה עליה אישיותו של הנבחר מאחר והם אינם מכירים אותו.

אנשים יותר אינטליגנטים ענו בפשטות, כי האדם היחיד אינו מייצג את המפלגה אלא את עצמו, ואם המפלגה שולחת אותו, יש להניח כי אין טובים ממנו, כיון שהרי מפלגה זו מעונינת שמועמדיה יבחרו גם בבחירות הבאות, ואם יכשל המועמד שלהם, יכשל, אולי, גם המועמד החדש בבחירות הבאות, כיון שהבוחר יתאכזב מן המפלגה בגלל המועמד שלה.

אולם העם הפשוט לא ידע להשיב תשובות ברורות למה הוא הצביע בשביל פלוני ולא בשביל המועמד של המפלגה השניה.

תשובות מפתיעות ענו אחרים, כהאי לישנא: המועמד הוא: פרוטסטנט, משום כך הצבעתי בשבילו.

המועמד הוא קתולי, ואני חושב שיש לתת הזדמנות גם לקתולים לעלות לשלטון.

המועמד הוא יהודי, משום כך לא הצבעתי בשבילו והצבעתי בשביל השני, כיון שבלאו הכי לא היה מקבל מספיק קולות...

המועמד צעיר מדי, עליו קודם־כל ללמוד בעצמו איך לחיות ואחר כך ייעץ אותי.

המועמד הוא עורך־דין, ועורכי דין אינם מוצאים חן בעיני, הם משקרים בשביל ממון.

על השאלה השלישית ענו כמעט כולם אותה התשובה רק בוריאציות שונות:

המושל שלנו הצ"ג איתו בפנינו ראינו אותו, ועשה רושם חזק מאד; רושם טוב למדי, הוא נראה אדם צנוע, הוא יודע לנהל עניינים, אומרים שיש לו כמה בתי חרושת ואם יש לו זמן גם לפוליטיקה, סימן שהוא אדם זריז.

לא, לא הכרתי אותו אישית, בעלי אמר לי שכדאי להצביע בשביל פלוני, ואני תמיד סומכת עליו בעניינים אלה. בין כך לא יבחר מי שאני רוצה, אז מה איכפת לי אם יבחר זה, הרי הוא בובז הרבה כסף.

אשר לסיבות או למניעים לבחירת מועמד זה או אחר, פירטו אחדים את החשובות:

הייתי זקוק להלואה ארוכת־טווח מהבנק שלנו, אמרו לי שהמועמד הוא שותף סמוי בבנק שלנו.

הסיבה העיקרית, שנה צעיר אחד, היא פשוטה; הוא עושה עלי רושם טוב. מה עוד צריך? ואם יבחר אחר יהיה האחר יותר טוב? הרי איני מכיר אף אחד מן המועמדים

על השאלה הרביעית, ובמקרה דנן היתה שאלה זו העיקרית שעניינה את השואלים ובעיקר את המפלגות, ענו רוב הנשאלים בפשטות:

איני יודע. אני רפובליקני כבר מאבות אבותי, ואצביע בשביל המפלגה הזו אף אם תעמיד את החמור בעצמו...

אני רפובליקני, אבל אני בוחר במועמד המוצא חן בעיני, המועמד שהיה קודם, כבר שימש פעם, מספיק לו פעם אחת, אני חושב כי ביידת סנאטורים היא דבר שבהכרח, אחרת הם מתקנים וחוזרים על אותם הדברים שוב ושוב.

אני אמנם דמוקרט, אבל המועמד לא מצא חן בעיני, נראה מה יביא לי בבחירות הבאות.

יש לי דאגות אחרות.

לא חשבתי על זה עד היום, יש עוד לחשוב על כך.

כשאראה את המועמד החדש — אחליט.

*

תשובות אלה הדהימו את אנשי המכון ושולחיהם. אם אמנם שאלות אלה ותשובותיהן משקפות, פחות או יותר את דעת הקהל, הרי נראה שכל המיליונים המושקעים בבחירות, מבוזבזים לריק, יתר על כן, מתברר, כי האנשים כלל אינם זוכרים מה הבטיחו להם, אינם מתענינים לדעת אם הבטיחו ואם מקיימים מה שהבטיחו, אינם מתעניינים כלל במועמד שלהם, והבחירה אינה נעשית מתוך חישובים, או לאחר ישוב דעת רציני, אלא אז שהיא ספונטנית, אולי משום שערב הבחירות הופיע המועמד ומצא חן בעיני הבן או האב, ההוא גרר אחריהם את בני משפחתו, או שהוא היה עייף הצוק, וזה השפיע לרעה או לטובה על הבוחרים, ובשעת הבחירה הם כלל לא חשבו אם הוא ראוי להיות נציגם בסנאט או להיות שופט פדראלי או להיות מושל שלהם או ראש עיר, הם כלל לא חשבו על התוצאות העלולות להיות חשובות מאד בשביל המדינה כולה, לפעמים, אלא הבחירה באה כמעט ללא שיקולים רציניים, ללא אסמכתאות על האיש, אף שהעתונות פרסמה הודעות עב־כלות תמונות יפות צבעוניות על האיש ופעליו, על משפחתו על עסקיו ועל פרטי הפרטים של חייו הפרטיים

כמבורר, כי רק מעטים עוקבים אחרי פעילותו של נציגם בסנאט, ואם הוא ראוי להיבחר שוב בגלל פעילותו זו, או לא להיבחר משום שאינו פעיל או משום שפעילותו לא הוכתרה בהצלחה.

הם, פשוט מאד, שכחו כליל את המועמד שלהם.

זאת ועוד: כפי שהוסבר לעיל השתמע מן התשובות, כי הם אף לא התעניינו לדעת אם אמנם נבחר אותו אדם שבשבילו הצביעו, הם רק קראו כי המפלגה הדמוקרטית או הרפובליקנית ניצחה בנצחון מכריע או בנצחון כלשהו, או הפסידה.

אפילו הרפובליקאים, כלומר אלו המצביעים תמיד למען המפלגה הרפובליקאית או הדמוקרטית, או כפי שהתבטאו: שההצבעה עוברת להם בירושה, לא איכפת להם כל כך אם עם הפשוט בארצות הברית, הם כבו מפלגתם הפסידה בבחירות או ניצחה, הוא, הבוחר, שלשל את הפתק שלו ויצא מן העסק הזה, אחר כן כבר לא התעניין מה עלה בגורל מפלגתו.

על זה ישנם פוליטיקאים, טוען ה'

(המשך בעמוד ה')

מפעל חיין של אדם

קרן הפרסים על שם הרב משה פרוש מסמל דרכו הציבורית של האיש

— מאת יוסף דרוק —

רבים הם הקרנות המעניקים פרסים ומילגות לתלמידים בישיבות ומוסדות החינוך; אולם דומה שקרן הפרסים על שמו של הרב משה פרוש שיחי' המתנהלת על ידו יש לה אופי מיוחד שלא נמצא אותו באף אחד מן הקרנות האחרים.

לפני כשבועיים נכחנו בטקס החלוקה השנתי של הקרן שנערך באולם מלון „המרכז", בצד האולם עמדו שולחנות עמוסים בספרים מהם סטים של רמב"ם, חומשים, משניות וכו', ש־20 תלמידים של בתי הספר של החינוך העצמאי ברחבי ירושלים היו בין מקבלי פרסי העידוד.

במרכז ישבו התלמידים הזוכים ומאחוריהם ישבו מוריהם והוריהם, כאשר הבטנו אל שולחן הנשיאות עליו ישבו האורחים החשובים גדולי תורה וראשי הציבור, נוכחנו כי בעצם גם כאן יושבים.. התלמידים, הלא אלו גדולי התורה וראשי הישיבות מבין עדת הספרדים שבצדק מכנה אותם בעל השמחה הרב משה פרוש כתלמידיו, כמייסד וכמחנך בת"ת „בני ציון" בשכונת הבוכרים שבו למדו בצעירותם רוב ראשי הישיבות של עדות המזרח בירושלים. ואכן אותם ראשי הישיבות הרבנים וביניהם הגר"ע הראשל"צ הג"ר עובדיה יוסף הגר"י צדקה ראש ישיבת פורת יוסף הגרב"ד אבא שאול ר"מ פורת יוסף הגר"ש אסין ראש ישיבת ראשית חכמה והאחים מקיימים אותו על כך. והכרים לו חסד נעורים בנעוריהם.

לר' משה פרוש מוכר בציבור כמנהיג ועסקן מפלגתי של אגודת ישראל כמי שכיהן כשתי עשרות שנים כנציגה של אגודת ישראל בעירית ירושלים ועכשיו בראש המרכז הירושלמי של ההנהגה בארץ, אולם תחילת דרכו הציבורית ועיקרה היתה בשטח החינוך התורתי. כאשר בימי נעוריו נדד עם משפחתו הבצרנה לעיירה יבנאל לחנך בה נערים מישראל לתורה ויראה. הוא היה מחלוצי החינוך התורני בארץ.

כאשר בנסיבות עגומות נאלץ לחזור לירושלים חידש בה פעילות חינוכית בייסוד את ת"ת „בני ציון" לילדי עדות המזרח, פעילות חינוכית אשר היא בברכה הריתה מאד ועד היום הזה. כבר באותם שנים ידע הרב משה פרוש להבחין בחוש חד בתלמידים מחוננים אותם אהב לקרב ולעודד ומהם צמחו גדולי ישראל, מספר בנו הרב מנחם פרוש, כי אביו היה חוסך מצרכי הבית כדי שיוכל לתת פרסי עידוד לתלמידים מצוינים.

מכאן באה ההצעה להקים קרן קבועה שתשא את שמו של הרב משה פרוש לעידוד התלמידים מחוננים, בין הזוכים היו תלמידים מבוגרי „בני ציון" וביניהם הראשל"צ הרב עובדיה יוסף, הכספים הפרטיים של הרב משה פרוש שוב אינם יכולים למלא את כל הצרכים של קרן מסוג זה ועל כך באה ההצעה לפנות אל מפעל הפיס שהרב פרוש כיהן בו כחבר הדירקטוריון במשך שנים רבות, הנהלת המפעל הסכימה ברצון ומעניקה מזה מספר שנים תמיכה קבועה לקרן הפרסים, ההדגשה זאת כהוקרה על פעילותו הרבה של הרב פרוש בהנהלת הקרן. באותו בטקס ציין הרב מנחם פרוש את הוקרת המפעל.

בין יתר המוסדות המעניקים עזרתם למפעל יש לציין את עירית ירושלים באמצעות מחלקת החינוך והתרבות, מעונות ילדים של אגודת ישראל בירושלים משתתפת גם היא במימון תקציב הקרן באמצעות קרן מיוחדת בשם קרן הביגוד מעניקה הנהלת למעונות ביוזמתו של הרב מנחם פרוש בגדים עבור התלמידים.

הקרן פעלה גם בכל ימות השנה על ידי מתן מענקים ומילגות לתלמידים מצטיינים עקב חלוקת הפרסים מהיה תמרור שנתי עבור הקרן.

המסיבה מנוצלת להעניק מיפעם לתלמידים בחינת „ויגבה לבו בדרכי ה'" בין היתר גם כדי לעודדם להמשיך בלימודיהם בישיבות הקדושות.

בדברי הנואמים במסיבה צויין חלקם של המורים המנהלים המשמשים בקודש וכפי שהביא בנאומו הרב מנחם פרוש את הגמ' במסכת עבודה זרה ג' „משחרב בית המקדש, מאי קא עביד קוב"ה? יושב ומלמד תינוקות של בית רבן"!

מאז עזב את הפעילות הפוליטית מקדיש עצמו הרב משה פרוש לשני נושאים: גמילות חסד, שגם הצטער על שלא יכול היה לנקוט באומנות אבותיו, אביו וסבו הרה"ג רבי שלמה זלמן ורבי נפתלי צבי פרוש ז"ל ששימשו כמנהלי הגמ"ח הגדול שערי חסד. בהיותו עסוק בפעילות פוליטית אחרת, נמסר התפקיד זה לאחיו רבי מרדכי ז"ל. עתה הוא שמח שהוא יכול להקדיש זמנו לניהול הקרנה לגמ"ח של אגודת ישראל בירושלים, אותם ייסד בנו הח"כ הרב מנחם פרוש. הנושא השני לו הוא מקדיש שעותיו הוא החינוך עליו הרחבנו לעיל.

לא נותר לנו אלא לאחל לו המשך פעילותו הברוכה עד שנים רבות בטוב ובנעימים.

בטקס חלוקת הפרסים האחרון

בשדה ספר

הרב ח. ש. פרוש

„קול דודי" על מסכת כריתות

עם התחלת לימוד המס' בסדר הדף היומי

כבר אמר החכם מכל אדם: ודבר בעתו מה טוב (משלי טו, כג). הנה לקראת התחלת לימוד מסכת כריתות במסגרת הדף היומי בשנה שברכה, רבה בו, בהיותו דן על כל דף ודף במסכת קשה זו, וזהו גם זה יש בו הערות והארות הדרושות לכל לומד ומעיין בענינים עמוקים אלו הספר „קול דודי" שחיברו הגה"צ ר' דוד פרנד וזה לברכת הסכמתו של מרן הגאון ר' אלעזר מנחם שך זה מציין כי „לא הניח סוגיא וענין שלא העיר בהערות והארות" יותר מזה מביע שמחתו על כי לאחר מאות ר- שנים שלא נשמע קול התורה בי מדינה צרפת „רואים כהיום הזה ני- צנים, אברך כזה מעיר גיצא גדול בתורה וגדול במעשים ללמוד וללמד לאחרים".

המחבר שקנה תורתו באוירא ד- א"י המחכים בין כתלי כולל חזון איש, ניחון בחוש מיוחד של סידור, כך שמשנתו סדורה בידו ומספר הר- גדול בכמות (רמ"ט עמ' כמעט) שי- הוא גם רב האיכות מתבררים סוג- יות עיונות דבר דבור על אופנו. לספר צורף „תוכן הענינים לפי סדר הסימנים" לאחר שחילק אותם לסי- מנים בצורה המקילה על הלומד ה- המעיין כאחת.

מהראוי לציין מקצת שבחו של המחבר שלא החזיק טובה לעצמו, אלא הקדים תחילה דברי המפרשים ראשונים ואחרונים, תוספת על ה- באר שבע השפת אמת המיוחדים ל- מסכת זו מקיפה בקיאתו ספרים ר- בים נוספים, ואף סידורו של אבות הרועים הגה"ק ר' יעקב עמדין זיע"א לא נעלם מעיניו, אלא שבא מ- קום להעיר על טעות שנשתרשה ב- קרב רבים, כאילו שם הסידור הוא „בית יעקב", בעוד ששמו האמיתי של הסידור הוא „עמודי שמים — שער השמים" רק בהוצאות מאו- חרות הפיצו הועיל לשנות את השם ואף לא נזהר מלהכות בגופו של [illegible] והוסיף דינים וכהנה [illegible] דעת הפוסק הגדול [illegible] כפני [illegible] כי בודק כלל ניכר שהמחבר [illegible] ה„ישיבתית" שיטת העיון היא נר לרגלו בס- ברות תיבונים, הרי יאמר — ושב לשבחו, שבינתו רחבה והשגותיו אי- נן מצטמצמות רק בכך אלא פור- צות לסרחב הן בבקיאות הן מבחינה ואכן הלב מרנין לראות אברך צעיר לימים השווה בים הגדול בבקיאות

וביסודיות כשסברותיו מוצקות על אד- ני השכל הישר תוך כדי סמוכין של ראיות חותכות שקשה להשיב עליהן. לעתים יש בו מעין „הנעתי להודר" לענין שדשו בו קדמונים ד- אינו נרתע מלהתמודד אף עם ארזי הלבנון, אעפי"כ הוא נוטה לתרץ קו- שיתו הידועה של בעל „משנה ל- מלך" (פ"ג מהל' ברכות הל' י"ב) על הפוסקים דס"ל שאפשר לברך בורא נפשות על קפה חם, כיון שדרך שתייתו היא בכך והרי שנינו (כרי- תות יב, א) ואם תמצא לומר יצא, ספק יצא באכילת פרס, ספק יצא ביותר מכדי אכילת פרס, והרי דרכו של קטן לשתות לאט לאט ואעפ"כ אם אינו אוכל כזית בכדי אכילת פרס אינו נטמא. המחבר מחלק בין „אכילה גדול ביותר מכדי אכילת פרס והנקראת אכילה לבין אכילה. קטן שאף דדרכו בכך „עדיין לא מקרי אכילה כלל ולאו בר אכילה הוא. שכל מאכל משערינן ליה לפי דרך כל העולם לאכלו" נמצא שמאחר ש- בשתיית הקפה „אם איתא דכך הוא דרך העולם לשתותו במתינות בשי- עור ארוך מכדי אכילת פרס, אדרבה מקרי זה דרך אכילתו ושפיר מתחייב לברך עליה ברכה אחרונה.

אין ספק כי כל אחד ימצא תועלת רבה בבירור ענינים מקיף זה, ואף הקובעים עתים לתורה בסדר דף ה- יומי יוכלו למצוא בו עזר להבנת מאמר מוקשה בגמ' או פירוש רש"י התוס' הסתומים וזכות הרבים ת- לויה בו.

מן הענין להזכיר מה שציין ב- הקדמתו ולאחר התנצלות על שבחר לחבר ספר על מסכת כריתות „שמר- עים הפירושים שנתחברו עליה" הו- סיף בשם רבן של ישראל בעל ה- „חפץ חיים" זצוק"ל „כי כשילמוד אדם כל המסכת דמייר בענין חיוב כרת... ובפרט כשילמוד עד שיהיה בקי בה, בודאי יועיל לנפשו הרבה מאד להטהר ולקדש נפשו בקדושה יתירה.

אף אנו נוסיף בעקבותיו כי גדולה מעלת הלימוד בסדר קדשים שהגדי- לוהו חז"ל בגודל חכמה וסגולתו ל- קרב בנין מקדשנו שבו נזכה לקיום היעוד המובטח לנו „וערבה לה' מנ- חת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנ- ים קדמוניות" ישר חילו של הר- ה"ג ר' דוד פרנד על „קול דודי" והנגו תקוה כי יוסיף לחבר ספרים במקצוע עמוק זה להגדיל תורה ולהאדירה.

מערכת השלחן *)

לכל אדם ניתנו מאת השי"ת כלים לעשות בהם קנין על מנת להכניס את העולם שיתן לו, לרשותו. ר- בים הקה, לברכת הצער, שבחוקו- ת[illegible] המטיות, שוברים את כליהם ובמשמשים כל ימי חייהם בשברי הכלים, שיותר מאשר הם דולים, הם מריקים על עצים ואבנים. רק יחי- דים זוכים להשתמש בכליהם כראוי ולהביא בהם ברכה לעצמם וגם ל- אחרים.

הרי הכלים שניתנו לאדם, הקו- דם המבריע הוא, שעל ידם יוכל ה- אדם לצוור לאחרים, לשקמם, ללמ- דם ולהבינם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון.

בני התורה, הם היחידים בדור הזה, ששם „כלי קודש" כותאים להם ב- יותר, כי אמנם מהוים הם כלים מ- קודשים לשם שמים בלבד, ואין ל- הם בעולמם אלא „או תנו רבנן או הא שמע, המשברים הפוקדים את עולמנו מושלים אותם יותר, מחייצים בינם לבין המפולת העולמית, בינם לבין ההפקרות והרשע השולטים ב- עולם של היום. ואתה מוצא אברכים ששמם הולך אודיהם משום ענותי- נותם כי רבה, יושבים באהלה של תורה, מכונסים בתוך כלי הקודש ש- להם, ופתאום אתה רואה את האור הבוקע בהם, אברכים שלא לבוש אותם והנה ספריהם מכריזים לפניהם: פנו דרך ליראי השם וחושבי שמו.

חדוק, במה שנאמר: וחושבי שמו, ד"ל שתמיד מהרהרים כיצד לקדש את שמו ית', כיצד לאהוב את שמים, כיצד לקרב את המחשבה התורנית ההלכתית על רוב העם.

וכל איסת שבא לידי ספר של אי- כות כזה, אין אני בודק בציציות הספר, אם אמנם חידוש הוא לעת כאשר לענין הלכה, במיוחד כאשר רובם ככולם ממהרים „לקבוע" להלכה ולא למעשה, אלא מהרהר מיד, הנה נוסף עוד אחד אשר מחשבתו נתונה לשמו של הקב"ה, ללא בקשת כבוד או שי- [illegible], מבלי לתת את דעתו אם הספר [illegible] כראוי או לא, הוא מתאמץ רק [illegible] — ומי ישיבנו?

כך הגיעותי מחשבה זו כאשר עלי- תי בספרו של הרה"ג רבי פנחס שי- תה קורנפלד „מערכת השולחן" על הלכות טריפות. אין הוא פוסק הלכות בספר, מתבריס בכללים, מיראי הו- ראה הוא, אבל הוא עשה דבר מחול- [illegible] הרב את ההלכות המצויות אצלנו.

מאד, הלכות טריפות, גם לאנשים שי- אינם בני תורה בעיסוקם. השי"ך, הפ- רי, הפרמ"ג והאחרונים אחריו, הי- צריכו בהלכות אלה, וכל מי שלמד הל- כות אלה יודע, עד כמה עמלנו על כל קשה אי על שי"ך מבר"ך בגאו- נותו המדהימה, עד אשר בירורנו את השמציות של דברי הפרמ"ג, שהוא סם החיים לכל לומדי השו"ע, בידוע, על הפר"ח ועל הגרע"א, המקצרים בירושותיהם לפי גאוניתם. ושנות רבות עמלנו על דבריהם עד אשר, אור לי, נתקבלה אצלנו ההלכה על בוריה אם בכלל ניתן לנו הכוח לברר הלכה על בוריה.

וכאן הראה כוחו הרה"ג המחבר שליט"א שמיצה את דברי השי"ך ו- הפר"ח בשני טורים נפרדים מתחת ל- סעיפי השו"ע, תמצית הנותנת לכל אחד תמונה כמעט בהירה מדברי ג- אונים אלה, והוא נעזר גם בפמ"ג וגם במפרשים אחרים בהבנת דברי ה- שי"ך והפר"ח, שהם נושאי הכלים ה- ראשיים של השו"ע, ונשאי אני ל- העיר, לפענ"ד כמובן, כי אחרי עיון קצר ניתן להבין את דברי השי"ך ו- הפר"ח, כמעט על בוריים.

שאלה זו כבר נשאלה בבית המד- רש: האמנם כן הדין שמגישים ללו- מדים הצעירים כלי עזר מה מובחרים כדי להקל על התלמידים? האם מן הראוי הוא להיות עומדים על גביהם, שמא אין אנו מניחים להם מקום להתגדר די הצורך, וילמדו שלא להע- מיק, כיון שכל מה שאנחנו עמלנו, מוכן לפניהם בתורה קלה, תמציתית למופת, כמו בספרו של הרב קורנפלד?

והי שאלה שכבר נידונה בפורו- מים אחרים, ואין אני מוכן במקום זה להרחיב את הדבור על כך, אבל כאשר מדובר על הספר אשר לפנינו „מערכת השולחן", הרי זה כלי מ- פואר בשביל כל מי שמבקש ללמוד הלכות טריפות ולידע על בוריה את השקלא וטריא בין גדולי עולם אלה, להסיק את המסקנות ההלכתיות. ל- קנות להלכה אף כי לא למעשה, וכות היא לו, להרה"ג המחבר, ש- מצא את הלשון השווה הקלה הבי- טוי השגור בפי הכל, ובעיקר — ב- צמצום בידי אדם, שזה אחד מן ה- דברים הקשים ביותר, כאשר יודע למי שחיבר ספר הלכתי, שכאשר ער- מים עליך עשרות עשרות ספרים, ויש להלך בזהירות מרובה כדי לדעת היכן וכיצד לקצר, כדי שלא לנגוע חלילה, בהלכה עצמה.

נדמה לי, שזכות תורתו של הרה"ג המחבר היושב כל יומו באהלה של תורה, עמדה לו שעלה בידו למצוא את הארמוניה בין הקיצור המפשטות [illegible] הקיצור המובן, יחד עם הזהירות [illegible] לנגוע בשלימות. ועל כך כבר [illegible] כל אלה שעיינו בספר.

ד. ג.

*) מערכת השלחן, על יו"ד הלכות טריפות. הכולל קיצור דברי הש"ך [illegible] חידושי דינים המפורסמים ב- [illegible] הפוסקים וכו', מאת הרב [illegible] משה קורנפלד, בני ברק תשל"ה [illegible] עמודים.

הרב מנחם שוב

הגה"ק רבי אברהם מציכנוב זיע"א

מאה שנה להסתלקותו — שנה לחידוש הישיבה בירושלים על שמו

עשרות השנים האחרונות של שנות הת"ר, נרשמות בדברי הימים לעם ישראל כשנות שיא בלימוד התורה, וכשנות השפע בגאוני עולם ואדירי דעה שהגבהו שחקים, לפי המקובל מ- האריז"ל הרי בשנים אלה היו שערי- דין להפתח בעולם "תרעין דחכמתא" — שערי חכמה שעדיין לא נפתחו מיום בריאת העולם, ואמנם הן בין גאוני ישראל מן הנוסח הישן, והן בין גאוני ומנהיגי החסידות, היו כ- אלה שהעניקו חמה בקומתם, וקבעו את הדרך לעם ישראל עד לאחרית הימים, ומיוחדות בכך היו מדינות פו- לין וליטא עריסות הגאונות והחסידות בימים ההם.

האדמו"ר רבי מנחם מענדל מסטריקוב
מייסד הישיבה בשנת תרצ"ו בירושלים

מי ומי נמנה אז על גדולי ישראל במדינות אלה, רבי עקיבא איגר, רבי יהושע ליב דיסקין, רבי לייביש חריף, רבי אייזל חריף, רבי יהושע ליב מקוטנא, בעל הנפש חיה, האבני נזר בעל הדברי חיים מצאנז, רבי אליהו מגריידיץ, — הרבי רבי בונם מפ- שיסחא, האדמו"ר הזקן מקוצק, — הרבי רבי מנדיל מוארקי, — בעל החידושי הרי"ם, רבי אליהו חיים מ- יזל מלודז, קשה היה א"כ להורות באצבע מי הוא בעצם האיש אשר כל גדולים אלה מלאכי אלקים, יוהדו ל- קראתו. הנה בעיר ציכנוב זורח אור של רב העיר למרחוק, וכל גדולי יש- ראל בזמנם הם קוראים אחריו רבן של כל בני הגולה.

כיחוסו, אשר רבים התלחשו שהוא בן לאחד מהל"ו צדיקים, רבי בעריש חסיד, ולא יותר, כן נטו רבים לנחש על בית תלמודו בו ינק את גאונתו, אך לכלל מסקנות לא הגיעו; אם כי ישנה דעה שקיבל תורה אצל הגאון רבי לייביש חריף.

לרבנותו בציכנוב הוכתר עוד בשנת תק"צ, ומה כיהן עד לפטירתו בה' אדר שנת תרל"ה. בתחילה אוה לו למושב את ציכנוב כעיר שקטנה שאי- נה נתונה לתשומת לב, אך בעל כרחו של הרב באו אליה אח"כ המוני בית ישראל, קהלות נטו להגיש לו את כסא הרבנות לה"ן לובלין, ופלאצק, אך הוא סירב להם, וכה היה דרכו של רבי אברהם לקנתן: אבותי הצליחו להסתתר, ואילו אני בחטאי רצים אחרי מבצורי, דבעוד בשנת תקפ"ח, כאשר פנו אליו מנהיגי לאסק — שהיתה מלאה בגאוני תורה ומפורסמת ברבניה — על עסקי קהלתם הם פו- תחים את מכתבם בדברים אלה:

„יאל צמרת הארץ, בנוטה דליותיו החכמה תשכון, פארות עבותה ביבה תפוציונה, שמה קננה הדעת, בסעיפיה טוריה, בעל החכמה בעל היראה רבתה צנפיה, היא הרב הגאון הגדול מרביץ תורה, מרבה ישיבה, עץ חיים בוציגא קדישא, חסידא ופרשא, דמי לבר אלהין כש"ת פ"ה פ"ה בקשת מ"ה אברהם נ"י אב"ד ור"מ דק"ק משטבר- אווי (עיר לאסק והמבינה)."

ומה היה שמו מהולל בפי כל גדו- לי דורו כל הימים, היהודי הקדוש מפשיסחא העיד עליו כי הוא קדוש מרחם, וכל ימיו היה מצטער על ש- רבי אברהם לא הצטרף לבעל תבוא- תו, באומרו: אילו היה בא היהודי מוסר לו את כל קרן האור שקבלתי מרבותי והיה מאיר בתורתו לכל יש- ראל. והוסיף עליו הרבי רבי בונם כי לזקנו של רבי אברהם נמסר המ- פתח אל אוצר הנשמות, כדי להוריד לגופו נשמה מה גבוהה, ואילו הרבי מקוצק סח פעם לאחד מחסידי ציכ- נוב כי דמות רבו כמלאך אלקים, ולבנו של הציכנובי רבי וואלף מ- סטריקוב שנמנה על חסידי קוצק גילה פעם כי כל תנועה קלה של אביו הק- דוש מתורשת על פי הלכה.

בתשובה לבעל הדברי חיים מצאנז כותב החידושי הרי"ם „כי אחרי מב- הגו של הגאון מציכנוב אין להוהר צודי" (חידושי הרי"ם חו"מ יו"ד סי' ז') הגאון רבי עקיבא איגר אין מזכירין את שם רבה של ציכנוב אלא בעמי- דה, רבי אליהו מגריידיץ מכנהו איש האלקים, ורבי חיים מיזל מלודז כו- תב עליו: אור ישראל וקדושו כשמש בצהרים, כידה נפלאה ראו בדרכיו על כן הפליאוהו. אמנם אחרי פטי- רתו של בעל החידושי הרי"ם נצנצה להסתירו כמה מגדולי הדור ביניהם הגאונים רבי אלעזר הכהן מפולטוסק ורבי יחיאל מאיר מגוסטינין, שהסתו- פפו בצילו, והתחיל נוהג באדמו"רות ומנהיג עדה לאלפים, אך את דרכו לא שינה ומספיק להתפלל כותיקין

ובנוסח אשכנז דוקא, ומייעץ גם לאלה המתחילים להתפלל מיהודי לא להפ- סיק גם לפני "ברוך שאמר" שמא הצדק עם המתפללים בנוסח האחר. מתנהג בינוני קדשה כל ימיו ישן בכפפות על ידיו שמא יגע במקומות המכוסים, ודמקדק בקוצה של הלכה, לפני כל שבת הוא מזהיר לב"ב לבשל קורטוב מלח שמא ייצטרך להוסיף בקדרה בשבת, בחששו לדעת התוס' (שבת מ"ב) שכתבו המחמיר שלא למלוח בקדרה שהיא סולדת תצ"ב.

הוא מתחיל בחלוקת שיירים משול- חנו הטהור, ושוב מנמק את הדבר בהלכה בהסתמכו על דברי הירושלמי (סנהדרין פ"א פ"ב) בסעודת קידוש החודש שהיה דרכו לעשות בלילה בבית הכנסת, דרבי יוחנן הוה עליל לכנישתא בצפרא ומלקט פירורין ו- אמר יהא חלקי עם מאן דקדשי ירחא הכא רומשת, הרי דשיורי מאכל מס- עודת מצוה משוה לי כאילו עסוק במצות, רבי אברהם בעצמו היה או- מר: מימי לא השארתי עצה לאיש מבלי למצוא בכך מקור בהלכה.

רבן של חסידים לרבבות, אך אינו מזניח את ענייני העיר ודרכיה אפילו ליום אחד: ציכנוב סמוכה לרשא היתה ומתוך כך בכל יום שוק היו סוחרים זרים נכנסים לציכנוב כדי לרכוש מצרכי מזון, סוחרים אלה היו משלמים מחיר הגון ותגרי ציכנוב היו טומנים את המצרכים מתושבי ה- עיר, או שהיו מוכרים בהפקעת שע- רים, נולה רבי אברהם בדבר, ואסר על תגרי העיר למכור מזון לזרים בשעות שלפני הצהרים, התגרים ש- צפו לרווחים נאלצו למכור במחיר ה- זול, הרבי עוד לא הסתפק בזה, והיה שולח את השמשים לפקח על בצוע ההוראה.

הוא בעצמו היה מפקח על המקו- אות ומחדד את שיעורם, ומעולם לא הסתפק בהשגחת המפקחים, וכן גם בעניני השחיטה, והדרות היה מופיע בעצמו אצל השוחטים ובודק את סכי- ניהם ומורים בעבודת הקודש, ומעשה בשנה אחת שמצה שמורה מעת קצירה עלתה ביוקר רב. הזמין רבי אברהם את השוחטים והורה להם לבל יקנו השתא מצה שמורה, כשהוא מסביר להם: הלא אין ידכם משגת לקנות מצה שמורה רק אם תחסכו אוכל מפיכם ביקות החול, ונמצא ש- הדור בצוה של מצה שמורה יצא בהפ- סדה של התרופפות הבריאות, ושב- הם דין הוא שיהא גופו בריא ואלים.

וכך גם נהג כאשר התחיל לקבל פתקאות — שהרבי מקוצק אמר: כי בשמים מוכים כבר זמן רב לזה — שניטה לשוות לכל התשובות כפסקי הלכות, ומשום כך העריצוהו גדולי דורו כאחד המיוחד ביניהם כי בו בזמן שהתנגשות בין שיטת החסידות והתנגדות היתה בכל הקשה. בו בזמן שכל צד צעד באיתן קשתו — "יקוב הדין את ההר, באותה תקופה היה צד קדיש מן שמיא — ירדה נשמה קדושה מן השמים שזכתה לחבר ולא- חד בקרמה את שתי מגולות הרוח שנשבו אז בעולם החסידות והלמדנות כי לאמתן אלה ואלה דברי אלקים, ובדבר זה מיוחד היה בין גדולי יש- ראל.

גם בפטירתו מן העולם היתה מיוחדת ובהתאמה לדרך חייו, ארבעה בניו הגדולים אשר האירו את שמי היה- דות, הגאונים רבי זאב מסטריקוב, רבי דוב בעריש מביאלה, רבי רפאל מוראס, ורבי יעקב ביעהאו — אשר אביהם היה מונה שבהם רבי זאב חכם ורבי בעריש חסיד, רבי רפאל תם, רבי יעקב צילר — נקראו ליד מטתו יחד עם תלמידיו הגדולים וכאשר ש- פתיו היו מדובבות: שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך החזיר את נשמתו הגדולה לבו- ראה. יש שפרשו את אמירתו כמזמור זה לקיום דרשת חז"ל: בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, ויש שפירשו כי שמחה זו היתה פשוט על מה שאמרו ז"ל משנכנס אדר מרבים ב- שמחה.

גם לאחר פטירתו שמרו לו המוני ישראל אמונים וכל השנים עד ל- שואה, היו נוהרים ביום ההילולא ה' אדר לציכנוב להתפלל על ציונו. תי- לי תילים פלאים מסופרים על ציונו אך עלו על המה מה שקרה בשנת תש"ב: לפני הילולה של הקהלה נודע לבני העיר כי הנאצים ימ"ש מתכוונים לקבר הקדוש, ראשי הקהלה נזדמנו על אתר כדי להוציאו בלילה מקברו ולהעבירו למקום אחר, אחרי שהו- טמן במקום זה לפני כשבעים שנה, אך מה הופתעו כשהגיעו לגולל ומ- צאו את גופו הטהור, כאילו נטמן תמול שלשום, והתכריכים כאלו זה עתה נתפרו חדשים. באימה וביראה הוציאו את הגוף הקדוש, ויצאו וחי- פרו לו קבר במקום אחר.

כאמור היו בניו לארבעה מאורות לכלל ישראל, אך כל אחד מהם בחר לו דרך מיוחדת ובעוד שבנו הגדול רבי זאב מסטריקוב נמה אחרי קוצק, נסע בנו השני רבי בעריש לוארקי וקבל את מרותו של האדמו"ר הזקן רבי יצחק, ואח"כ את האדמו"ר האמ- צעי רבי מנחם מענדיל, מלכות של חסד כונתה הוארקי בפי כל ומנהיגיה היו מוסרים נפשם לטובת הכלל והפ- רט וכך היה כפרש רבי יצחק: מ- עולם לא ששתי בתקלת חברי, ומה גדולות יש בכך. הוא מוסיף הוא מ- פרק: גם בשמחתי — בשמחה שלי לא יכולתי לשוב כאשר שמעתי כת- קלת חברי.

בדביקות עצומה נקשר רבי בע- ריש לרבי מענדיל אשר היה מקצר מאד בדברי תורתו, ואילו הוא רבי בעריש היה דורש עליהם תילי תילים של דברי תורה, וכיון שנתבקש רבו זה לישיבה של מעלה הוכתר הוא פה אחד למ"מ וממשיך השושלת, בספר תפארת ישראל המספר צ"כ כותב ה- מחבר: אחרי הסתלקותו של האדמו"ר האמצעי ז"ל מווארקא נתנה כל העדה את עינם ברבנו הגאון הגדול אור- שבחבורה מקובל אלקי בוציגא דב- הורא בר אבהן קדישין אדמו"ר רבי דוב בעריש זלה"ה מביאלה בן ל- אותו צדיק יסוד עולם גדול הדור פאר הזמן והדרו מהור"א הצדיק מצי- כנוב, ונהרו אליו כל החבריא קדי- שא לדרוש את אלוקים לחסות בצלו ולשתות בצמאון את דבריו דא"ח ב- נגלה ובנסתר.

שבע שנים נהג רבי בעריש, שנים אלה כונו ע"י צדיקי פולין כשבע שנות השבע, בהיות רבי בעריש ממשיך להמוני בית ישראל שפע ב- רכה הצלחה, והוא נפטר בצעירותו, אבידה קשה ראו צדיקי הדור בהסת- לקותו, ומסופר כי בבוא מ"מ ות- למידו הגדול האדמו"ר הזקן רבי י- חיאל מאלכסנדר להשתתף בהלוית רבו, השליך עצמו ארצה ע"י הארון זעק ובכה ואמר: רבש"ע לך ה' הצ- דקה — הטובים הצדיקים אתה לוקח מאתנו, ולנו בושת הפנים — לנו אותה משאיר רק את מבושי הפנים — הפשוטים.

בנים גדולים וצדיקים השאיר אח- ריו רבי בעריש, רבי שמחה בונם מביאלה, רבי יעקב יצחק כמאלווא, רבי יקותיאל מדענגראוו, רבי אהרן אדמו"ר מביאלה, ורבי מנחם מענדל מסטריקוב, כשנפטר אביהם הגדול, היו עדיין עולי ימים, והמנהגה עברה לתלמיד הגדול של רבי בעריש הר- אדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר, חסי- דות אלכסנדר כבשה את פולין בסע- רה, והיא קנתה לה שם כחסידות- המיוחדת "ידי פריחת החסידות", מן הע- ניין לציין שכאשר הופיע הספר "מש- כיל אל דל" מהמהדיר רבי הלל מ- קאלמיא, בהונגריה, הגיע לו רבי י- חיאל מכתב בו בקשה: ישלח נא לי אלפי אקסמפלרים מן הספר האפי- צא בעצמי בזהבי פולין (המכתב נד- פס בהקדמה לספר שהדפ"ת באותו). רבבות נהרו לאלכסנדר, וכל גדולי פולין העריצוהו, מעניינים הם דב- ריו של האבני נזר, שקבל מפי תיר- בו הרבי מקוצק סימן מובהק על איש הדבוק כולו בה', ועדיין לא ראיתי עד שראה את האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר.

בי"ד שבט תרנ"ד נפטר רבי יחי- אל ועל מקומו מלך בנו המדיק בעל "הישמח ישראל", בימיו נעשתה אל- כסנדר אבן שואבת להמוני יהודי פו- לין, גם חסידיו של אדמו"רים אחרים נסעו לאלכסנדר, הכל ידעו כי עם בקודם אצל הישמח ישראל הרי יי- שועתם כמונחת בכיס. הוא בעצמו התבטא פעם: עם שש מאות עקירות בתפילה שבונה עשיית אחת, באחד פעם לפני בית דין של מעלה, כחוק גדול אמנם בעצה לתפלה, אך בפיה העברתי אותה אחת, הישמח ישראל במצם ולא היה קורא את הפתקאות שהגישו לו. עריכה עצומה של פת- קאות היתה נערכת כל יום על שולחנו הטהור בין שני נרות דולקים. כשהוא יושב ומזיל דמעות כמים לישועת יש- ראל, ולאלה שבאו לפניו בפעם הרא- שונה היה מסביר כי גם שולחנו של רבי ידוע לקרן פתקאות...

בן חמישים ושבע בלבד היה כש- עלה השמימה בר"ח שבט תרס"ב, כאשר ברגעיו האחרונים סח בגי- בהה למקורביו: שמח אני כי הצלחתי לקיים בשלמות את שליחותי בעו"ה לשמח לבם של ישראל, וכך גם [illegible] כאשר היה מוטל על ערש דוי, ואחד הרבנים ברכו ברפואה שלמה: אם תחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם — כאשר כל ישראל יהיו ב- שמחה אז אזכה לרפואה.

לא השאיר אחריו הישמח ישראל, צאצאים, גדולי הדור ביניהם רבי יעקב מראדזמין, העידו עליו כי היה לו נשמת בעל האור החיים הקדוש, אשר גם הוא לא השאיר אחריו זרע, אך שמו של הישמח ישראל נשאר עמוד בקרב ישראל בכל הדורות כאחד המאורות המהודרים. (חלק מ- חסידי אלכסנדר קבלו אח"כ לאד- מו"ר את אחיו בעל התפארת שמו- אל).

עטרת האדמו"רות לבית וואורקי חזרה שוב לביתו של רבי בעריש בבי- אלה, בתחילה הוכר לאדמו"ר בנו הבכור רבי אהרן מביאלה, אך לא נהג במנהיגות השנה בלבד. ואתקטר בהאי סכריא. ההנהגה עברה לבנו הצעיר של רבי בעריש הגה"ק רבי מנחם מענדל מסטריקוב — אשר ע"י אחיו רבי אהרן התחנן לפניו שי- קבל לפניו הוא את האדמו"רות.

בחלקו של רבי מענדל נפלה עצה צדיקה לצדיק מזוגה בין אלפי חסי- דיו גאוני התורה חסידים ואנשי מ- עשה מהמעולים שבחסידות פולין, ביני- הם אחד מה שהיו מבאריו של זקנו מציכנוב, החסיד הוארקי שכל עולמו "יאה עילאה כשל אביו רבי בעריש, החסיד הביתי רבי יחיאל ובעל הי- שמח ישראל מאלכסנדר. הוא הצ- ליח בכך, וכאשר עבר לדיר מסטרי- קוב לווארשא, בעקבות העיר בבין אלכסנדר לפנים, דמותו נקבעה כדי בית ביהדות ושלמה בין מנהיגי החסי- דות בפולין, בהיות כי גם אישיותו הצבורית היתה כוהנה מקודשת וגאונות בגדולה ובבבהר, החזיק בחלק גדול מ- מבעלי זקני מציכנוב, עסק במסכת החסד של וואורקי, ותפס בקיצונות הדת של אלכסנדר.

בין הראשונים בין אדמו"רי פולין אשר יסד ישיבה ליד בית מדרשו, בה למדו הרבה מחוות וגאוני תורה, הישיבה שנקראה "בית אהרן" ע"ש אחיו רבי אהרן מביאלה, הוציאה גם סופרי תורה שהכילה את חידושיהם של לומדי הישיבה.

אחד הראשונים היה בין מנהיגי החסידות בפולין שעלו לא"י, פעמיים ביקר בה. בשנת תרפ"ו ובשנה שאח- ריו תרפ"ז, וקשר קשרים הדוקים עם יהודי ירושלים וחברון, וכאשר חזר לפולין היה כותב לכאן כבוצע יום יום, ורבים מיהודי ירושלים ד- בקו בו ונעשו לאנ"ש.

בביקורו בשנת תרצ"ו, כבר נוכח האדמו"ר מסטריקוב בעננים המתקד- רים על שמי יהדות פולין, וברצונו להציל יהד לחסידיו באה"ק, יסד ב- ירושלים את הישיבה "זכותא דאבר- הם", ע"ש זקנו רבי אברהם מציכ- נוב, האדמו"ר מסטריקוב שהיה בידו [illegible] רב בהנהגת ישיבה בפולין, תיכן לישיבה בירושלים גדולות, ואכן לקופה ארוכה התנהלה הישיבה ותר- להתפאר, רבה של אה"ק הגרי"ב דיסקין, עם שאר גדולי א"י אז, [illegible]

(המשך בעמוד ה')

בצלאל לנדוי

פרשה לא ידועה של התישבות חסידים בפקיעין

במאמרנו הקודם עסקנו בקדמותו של הישוב היהודי בפקיעין, הישוב החקלאי הותיק שיישובו היהודי לא נפסק מאז חורבן בית שני, והעולים הראשונים שהגיעו לארץ לאחר גי- רוש ספרד עוד נתקלו בשרידי המש- פחות היהודיות בהם, המתיישבים ה- חקלאיים אף נזקקו להכרעות הלכ- תיות של גדולי צפת. במאמרנו ה- נוכחי נסקור תולדות הישוב בארבע מאות השנה האחרונות, נזכיר בקצרה את התושבים הספרדים הותיקים ב- מקום אך נרחיב במיוחד פרשה לא נודעת היא התישבות החסידים בפקי- עין, ובתקופה זו זכתה להימנות בין "ערי הקודש", הכינוי המיוחד ל-4 ארצות החיים ירושלים, חברון, צפת טבריה.

לפני כמאתיים שנה בקירוב, בראש- שיתה של התנועה הציונית הופיעו עולי אירופה. להופעתם של האכרים היהודים, ובשנת תרכ"ו הזכיר אותם בהתרגשות ר' יחיאל ברי"ל עורך „הלבנון" בחבורו „מגדל הלבנון צו- פה פני ירושלים" „המה יושבי הארץ מקדם, המה צאצאי היהודים אשר נ- שארו בארץ מימות חורבן הגליל. כי יתנני פקיד על הסגולות העתיקות הנמצאים בסירות מלכים, כי עתה פקודי לאסוף את היהודים האלה, ולעשותם כאחת הסגולות אשר נמצאו במצבה האדמה בארץ הקודש בעמל רב, כי אמנם המה הסגולה מכל ה- סגולות, ואם לא עכשיו אימתי המה ימים באים ויתנפש בברות אחר איש יהודי, אשר מעשה אבותיו בידו ולא יימצאו".

אם לפני כמאה שנה ראו את פ- קיעין במושג מוזאוני הראוי לשימור כדבר העשוי להעלם מן העולם, הרי החסידים הראשונים שעלו כמאה ש- נה לפניו, הבחינו בקדושתה של פ- קיעין ונתנו את ידם ליישובה אף הניחו יסוד לבתי מדרש, שתהא ר- אויה להימנות בין ערי הקודש.

לפני זמן מה נתקלתי במחקר על שמות ערים המופיעים בספרי התשו- בות של גדולי ספרד כגון צפת, ע- כו או טבריה, באיזו מדה יש ל- התיחס אליהם כמציאות כלומר ש- השאלות נשאלו בערים אלה, ולא כ- שמות סמליים בדוגמת השמות ראו- בן שמעון, המופיעים כנושאי השאי- לות בספרי התשובות. ידידי ר' דוד תמר העיר לי באקראי חידוש מעניין בנושא זה ואני רואה זכות לשתף ב- כך את הקוראים. לדעתו ניתן להבחין בדבר: אם העיר נזכרת בתוספת ה- תואר „עיר הקודש" הרי זו הוכחה שהמדובר בעיר עצמה ולא בסמל. הראים דבריו. לגבי פקיעין אין מ- קום לשאלה, שכן תושביה הותיקים ובהשיבה בעשך הדורות, שקדו ל- ספח אותה כעיר קודש, אם כי זכות הבכורה לארבעת „ארצות החיים" ב- ארץ ישראל כנ"ל.

ניתן להבין שאנשי סגולה נשאו עיניהם לפקיעין בגלל מקומות הק- דושים אשר בסביבותיה, וכאשר עלה לא"י רבי חיים בן עטר, בעל „אור החיים" הקודש ובני חבורתו קבעו בה את ישיבתם לתקופה מסוימת, לארץ הגיעו בשנת תק"ב וקבעו את מושבם בעכו, אך בחשש שמא נמצאת ישיבתם בחלק מעכו, שהיא חוץ ל- ארץ עקרו מקומם למקום „מעלה הרב נר"ו — כותב תלמידו ר' א- ברהם ישמעאל סנגויניטי — צמד על עיקרן של דברים באיזה צד מן ה- עיר היא. קבלה בידם שהיא א"י ממש ישיגה את ביותו כמקום אשר נטה אהלו בתחילה, והלך וקבע דירתו במקום שהוא כא"י ודאי, ושם מ- קום הישיבה, קבעה בארץ הקדושה ממש".

על הישיבה בעכו הוא מספר ב- אגרת אחרת לאביו: „ואנחנו עוס- קים בתורה יומם ולילה, אך זה היום שקויתיו מצאנו, הודו לה'. יהא ר- עוא שנבלה ימינו בה, לא נתפרש מינהא, ולא תתפרש מינן". הלה מו- סיף לספר כי לאחר שנסתלקו שנים מבני החבורה נפחד הרב פן אירעו האסונות בשל ישיבתם בעכו, שהיא ספק א"י ספק חו"ל, ועקר לפקיעין: „ואחזוני רעדה בראותי פרץ על כל פרץ — כותב הרב עצמו — תיכף רעשתי ועקרתי דירתי ממקום זה, עכו שהיא בספק א"י, והלכנו כוללנו לכפר פקיעין תובב"א, שהוא וודאי א"י כצפת וטבריה, ויש שם המערה שבה התחבא רשב"י ע"ה, והחרוב שממנה היה מתפרנס, וקדשנו עצמנו שם ולמדנו שם ב' חדשים, סיון תמוז, בכל הנאי המדרש".

בשנת תק"כ פקדה את צפת אחד הרעשים שהיו פוקדים אותה מתקופה לתקופה. קרוב ל-150 יהודים נהרגו ושנה מבתי הכנסת שבעיר נהרסו רבים מתושבי צפת מצאו להם מפלט בפקיעין, כדברי רבי יוסף סופר ש- עלה בשנת תק"כ והתישב בצידון, באגרתו משנת תקכ"ד „עדות ביהוסף" הוא מספר על האסון בצפת ועל רבים מתושביה שנמלטו לפקיעין „ר' הפקידים בצפת יושבים לעת עתה ב- מקום אחד ושמו פקיעין, עם כל ה- חכמים הגיבורים וזה מקום טוב מאד. שם יש מעלה נפלאה, שהיה יושב שם רשב"י י"ג שנים ובנו ר' אלעזר בברחו מפני הקיסר". אף רבי יוסף עצמו הגיע לפקיעין ולפי מסורת אחת הובא שם למנוחות.

מפקיעין פנו הפקידים אל „פקידי אר"י בקושטא" לבקש מהם עזרה אף שלחו שליחים לארצות הסמוכות לא"י כדי לקבץ תרומות לשיקום הריסות צפת ופליטיה. באיגרת שנתנו בידי ר' משה נחמד בשנת התקכ"א כתבו השולחים בין השאר „ולצאתו כאלה קבעו ישיבה בתוך ארבע אמות של הלכה כמה חכמים פה עיר הקודש פקיעין תי"ו סמוך לצה"ק צפת הי"ו.

בשנת תקכ"ה שנה אחת לאחר שר' יוסף סופר שיגר כתבו הנ"ל „עדות ביהוסף" עלה לארץ רבי שמחה מ- זאלוזין. היה זה בתקופה בה הגיעו לארץ ראשוני העולים מתלמידיו של הבעש"ט ור' שמחה מתאר בספרו „אה- בת ציון" את שרידי הישוב החקלאי בכפר פקיעין: „יש שם ג' יהודים בעלי בתים עובדי שדות וכרמים, ונקראים פלחין, ופקיעין מלאה כל טוב, ארץ לא תחסר כל בה, עינות מים יוצאים בבקעה ובהר". מדבריו אנו למדים שנוסף על הישיבה שנוס- דה ע"י פקידי צפת למדו בחבורה ליד המערה "ויספר לי ר' ראובן מ- סאטנוב שכל כך הוא אילן החרובים של רשב"י גדול, שכל צמרת האילן שהיא ראש האילן, ישב שם עם כמה אנשים, ולמדו שם זוהר בחבורה".

היה זה טבעי שמספר עולים מבין החסידים התישבו בפקיעין, ובאגרת הקדש של ר' שמואל גרונם כראשוני החסידים העולים משנת תקל"ד מסו- פר: „כללא דמלתא כמה אנשים נ- תישבו בכפר פקיעין תובב"א וברוך השם הנה ארץ רחבת ידים לפניהם לא תחסר כל בה, ושם מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו מצהלים ועדיין כל הצטרכות אוכל בזול בה, ומוב- [illegible] מאוד בה, הבוחר באה"ק ובעצמו ישראל באהבת ישבבי בה בכפר פ- קיעין תובב"א.

אף בתוך האגרות, שהובאו לדפוס בספר „ליקוטי אמרים", אנו למדים על מנהיג החבורה ששהה תקופה מ- סוימת בפקיעין „האדמו"ר הר"מ לא היה בקו הבריאה, עד שהוכרח ל- נסוע לכפר פקיעין לטייל הנוח שם, עד שהתחיל לבוא אל כחו".

באגרת אחרת מטבריה נמסר „יד ה' הויה בעי"ה בצה"ק צפת תובב"א לכל הארצות סביבותינו, הרחוקים וה- קרובים, סמוך הראה, בדבר כבד מאוד, והנה פה צה"ק לא פגע ולא נגע בעין ד', וחמלתו עלינו ועל יתר אחינו כהמה על פני השוה בצה"ק צפת"ו, כדי להספיק צרכם כאשר צ- ריכו ישתבח שמו ית' מילם הוא ב- חכמתו את העיר [טבריה] למען ש- ארית ישראל — — — בכפר פקיעין לא היה נגף".

אף באגרת לשנת תקמ"ה שנשלחה אף היא מטבריה, מסופר על המגפה שכיבצה בעיר זה אילם תושבי פקי- עין ניצלו: „באותה פרק היה הנגף בפקיעין, ובכמה מקומות סביבותינו אשר נסו הנסים שמה — — — (גם) אחינו שבפקיעין היה נסו להיסגר שמה במערה, יצלוהה ביום בצהשי"י אשר נפשיהם הצילו, מלבד הפסד בתיהם אשר היו לבז, על רוב ה- בתים שנשארו בהפקר העבירה של הנעדרים והנסים מבתיהם, מפני אין יושב בהם, ולא ניכרו בהוצאה כי אם הריקים ופיתחים וגויים להבדיל, כי ערום ראה רעה ונסתר".

על האיגרות ביום ל' בתמוז תקמ"ו הרבים „בוהר הנזכרים אלינו וכל האשכנזים בצה"ק צפת ופצה"ק ט- בריה ובפקיעין" האגרת נושאה מחו- דש טבת התקמ"ח הנמסה בידי ר' א- ברהם מקאליסק, מספרת על שהותו בפקיעין לשם הבראה.

בכתב משנת התקמ"ח מספר ר' אברהם מקאליסק על דבר מחלת ר' משה בנו של רבי מנדל מויטבסק, שהוכרח לנסוע בגללה לפקיעין, ושם הלה גם הוא עצמו, וכבר הזכרנו שהנסיעות לפקיעין לשם הבראה היו מן הדברים הנהגים, והרמ"מ בעצמו „בחלותו נסע לפקיעין לנוח שם עד שהתחיל לבוא אל כחו". אף באגרתו של שמואל גרונם ביום ג' בר"ח ט- בת התקכ"ט בה הוא מספר על ה- שתתפות „מא"ש (מאנשי שלומנו) מ- צה"ק פקיעין" בסעודת פורים בטב- ריה.

האיזכור האחרון על ההתישבות ה- חסידים בפקיעין מצויה בכתב שלי- חות שנמסר בשנת תקמ"ט לשד"ר ר' שלמה זלמן הכהן בצאתו בשליחות לחו"ל עליו חתמו מנהיגי הישוב ה- חסידי ובראשם רבי אברהם מקא- ליסק, רבי משה בנו של רבי מנדל מויטבסק „החתומים בשם כל אחינו חכמי האשכנזים, אשר ישנם פה ע- מנו היום, שיהי' אב בשנת התקמ"ט לפ"ק, פה עיר הקודש טבריא וצפת ופקיעין תובב"א"

לפי מסורת אנשי הכפר, המובאת ע"י בעל „שאר ישוב" בנו להם ה- חסידים שהתישבו בפקיעין בית כנסת מיוחד, אולם כעבור דור או שניים הוכרחו לעזוב את הכפר לרגל המל- חמות אשר היו בארץ ובית הכנסת חרב.

אם החסידים התישבו דרך קבע, הרי לא הגיעו לכאן הפרושים אלא לעתים רחוקות, בעתות חרום, ורבי ישראל משקלוב בעל „פאת השלחן" מנהיג הישוב הפרושי, שנתכונן עם עליית תלמידי הגר"א מספר בזכרו- נותיו: „בשנת התקפ"ו פרץ דבר ב- צפת, ובכל כוחי וכחי ותוכי יגעתי ונתתי אל לב להשיג הלוואות לתת לכל אנשי כוללנו, ולכל עבר כוללנו שלא היה להם בתי הסגר, והשבתים בכפר פקיעין, ששם היה שקט ב"ה וב"ש ותיתי לעלמא דאתי שהייתי גרמא בהצלת נפשות יקרות".

כפר הררי גבוה וגידח זה לא פסק איפוא לשמש מקלט ליהודי צפת ו- טבריה בשעות חרום מפני המגפות שהיו פוקדות לפרקים ערים אלה. אף בשנים כתיקונם שימשה פקיעין קיי- טנה ליהודי א"י, ובעיקר ליהודי ט- בריה, ההמה מאד בקיץ כמובן ש- מרביתם הגיעו לכאן כדי להשתטח בקבורת הקדושים, אולם היו ביניהן שהשתכנו בפקיעין לזמן קצר או מ- משך, ועסקו במסחר בהלוואות כסף, בחכירת קרקעות ובהכרותו.

ריחוקה של פקיעין מדרכי התח- בורה הראשיות, אוירה הצח והבריא טיב מימיה, פירותיה המרובים והמ- זונות הזולים, כל אלה עשו אותה מעין „סנאטוריום" כפי שמכנה או- תה סיר לורנס אוליפאנט, ואילו ב- זכותו יופי המקום זכתה להיקרא בשם מעין „דמשק זעירא" כפי ש- כינו אותה יהודי הגליל.

באירך לא עלו יפה הנסיונות ל- הרחבת ההתישבות למרות הנסיונות שנעשו בתקופות שונות. לאחרי רעש תקצ"ו נתחדשו נסיונות לכינון ישוב אשכנזי בפקיעין, במכתב לסיר משה מונטיפיורי הם מספרים אחנו ה- הי"ם יגענו ומצאנו עיר הלא מצער היא ותחי נפשינו, זה שמה בקודש פקיעין תובב"א, והיא מקום מקודש, מקודש משנים קדמוניות מזמן א- דוננו התנא האלקי הרשב"י וריא בנו זיע"א — — — שמה ישבו וקבו- תהם ותהלם, בלימודם במערת צורים י"ג שנה — — — וקבענו שם ישי- בה על התורה ועבודה זו תפלה, כי שם המקום מסוגל לעבודת ה', כדת מה לעשות וראשונים כמלאכים ה- תאוו תאוה לקבוע שם קבע ישיבה שהיין בה סמיכה, ולא עלה בידם מכמה הרפתקאי דעדו עליהון".

באגרותם הם מציינים את הדברים הדרושים: „בית הכנסת לתורה ול- תפלה ומקוה ישראל, הגם שיש שם בהכ"נ קטנה משנים קדמוניות, ד- היא של ספרדים, ואי"א להתפלל ביחד מבניעת הלשון, וגם המקוה דשם ס- כנה נפשינו בעת טהרה מופנו להורה ולתפלה — — — כי היא בתוך בור עמוק עבוק, והמים קרים ואי"א לרחוץ המים אפילו חימים כל שהוא, ועוד שהיא עומדת ביהוב הגוים".

גם הפעם לא איסתייעא מילתא, וכ- כדברי הר"ם רייכר בספרו „שערי ירושלים": „בפקיעין רצו האשכנזים לישב שמה אחר הרעש שהיה ב- צה"ק צפת תר"ו, כי מקום דשן הוא, וקנו שם חצרים ולא יכלו לשבת שם מחמת חולאים רעים אשר באו להם, וגם פתאום נראה היה קטנה בעד אשר הזיקה כמה ילדי גוים, אשר ראו שהוא נגד רצון ה' וחזרו לצפת".

ביומנה של יהודית מונטפיורי מ- מסעה לא"י היא מספרת שמונטפיורי העניק מתנה „לאנשים מפקיעין אשר באו ללמוד תורה בבית המדרש ב- עיר הזאת". מתוך הדברים הרשו- מים ביומנה נראה שהכוונה היא ל- בני עדת האשכנזים בפקיעין, שבאו לצפת ללמוד תורה בבית מדרשו של ר' אברהם דוב בעל „בת עין" ואב"ד לעדת האשכנזים ומכאן שבשנת ה- תקצ"ב, כבר לא היה בית מדרש אשכנזי ובני האשכנזים שביקשו ל- למוד נאלצו איפוא לנדוד לצפת.

בעוד שהר"מ ריישר מספר על כי- שלון ההתישבות האשכנזית, הוא מו- סיף, „מספר יהודים ספרדים נמצאו שם לערך שבעים נפשות, והמה כו- לם עובדי אדמה, ויש להם שדות ו- כרמים טובים".

ברבות השנים הלך מספרם והצ- טמצם ומתוך עשרות המשפחות הס- פרדיות, שהתגוררו במקום בתקופת השלטון התורכי וכן בתקופת השל- טון המנדטורי אחריו, נשארה כיום משפחה אחת בלבד, היא משפחת זי- נאתי.

כיון שהצטמצמנו כאמור בישוב ה- אשכנזי אין כאן מקום לסקור את התלאות שעברו על המשפחות הו- תיקות ונסתפק בדבריו של בעל „שאר ישוב" שתיאר לפני כיובל שנים את תולדות הישוב העתיק, וסיכם כי „במזרחו לכפר נמצא בית הקברות העתיק בלי גדר וחומה. השכנים מ- סיגים גבולו וקשה לגרש אותם מ- מעשיהם" והוא הזהיר להדגיש שהש- כנים הרעים מסיגים גבולו של בית הקברות הישן ולוקחים מעפר לטוח בו את בתיהם" וקשה להאמין שאכן כך הם פני הדברים גם כיום, והפעם לא גזילת עפר אלא על העברה כ- ביש בשטח בית הקברות העתיק ד- פקיעין.

هكذا من الأصل

והגה"ק מצ'כנוב זיע"א

(המשך מעמוד ד')

רשה את רוב כניסה ובניסה של תמי־רות סטריקוב, וכמעט את כל בית האדמו"ר, בתוך היהדות המעטירה ב־פולין, הביאה לסגירתה של הישיבה, ויק לקראת כלאות מאה שנה להס־תלקות הגאון מצ'כנוב, הוחשה הישי־בה ע"י חסידי סטריקוב בירושלים.

שנה אחת בלבד מלאה עתה לי־שיבה, וכבר קנתה לה שם בעיר הי־קודש בטובי הלומדים שבה, בשיטת הלמוד המיוחדת לבית צ'כנוב לא־סוקי שמעתא אליבא דהלכתא, ובקבו־צת האברכים המצוינים שיראתם ו־חסידותם נודעה אשר ריבה לתומה.

בתכנית הישיבה: הקמת הבנין הד־רבתי לישיבה, יסוד ישיבה לצעי־רים, ופתיחת מכון להוצאה לאור ובהוצאת תורתם של גאוני החסידות בפולין.

הישיבה מתנהלת בנשיאותו של כ"ק האדמו"ר מסטריקוב שליט"א נכדו של הגאון מצ'כנוב, הבן בנו של מיי־סד הישיבה והאדמו"ר רבי מנחם מע־נדל מסטריקוב, ראשי ההנהלה הם נכדי מרן מצ'כנוב הגאון רבי יעקב ורדיגר מפיק ומכיל תורתו של הגאון מצ'כנוב בישיבה, ונכנו רבי אברהם ורדיגר הי"ו, והעסקן הגדול לתורה וחסד רבי יעקב לסלוי.

בחירות בארצות הברית

(המשך מעמוד ג')

מתעניינים הם כבר ידאגו שבבחירות הבאות יצבחו הם.

כלומר, לא המצביע הוא המכבה אלא הפוליטיקאים, המתשים בקריה הפוליטית והתנים מטבה במישרין או בעקיפין. העם עשה את שלו, הוא ימשיך לעשות את שלו גם בבחירות הבאות.

משאל זה הפך הרבה קדירות על פיהן. הוא הוכיח, אם אמנם משאל קטן זה ראוי לשמש כהוכחה, כי הגי־בצה, תהיה זו דמוקרטית כפי ש־הווית, אינה מכריעה כלל על דרכם הפוליטית ועל דעתם האישית של המצביעים לבני המפלגה או לגבי ה־מועמד העומד לבחירה. הוא הוכיח כי בוחרים בהבטחות ולא באנשים, כי למטרת היום שוכח המצביע למה הוא הצביע בשביל פלוני ולא בשביל אלמוני, כי לא איכפת לו אם המועמד פעיל או לא, ואף לא הוא מבין בכך. כי הצבעה מוכרעת בשעות ואולי ברגעים, אולי בשעה שהבוחר נמצא מאחורי המחיצה של הקלפי ולא בשי־צת התעמולה הרעשנית והבזבזנית. וזה כדאי לדעת.

הסתדרות צעירי אגודת ישראל באר"י
חוג בני־תורה שע"י צא"י בני־ברק

במוצש"ק פר' תרומה, ד' אדר, בשעה 8
התקיים אי"ה בביהכ"ס צא"י—המרכז רח' ר' עקיבא 79

מסיבת מלוה מלכה וקבלת פנים
לחברנו הדגול המפיץ תורה בגולה הרחוקה
הרה"ג ר' **שמואל ארי' לוין** שליט"א
ראש ישיבת הפרי־תים בבואנוס איירס ארגנטינה
בהשתתפות רבנים וראשי ישיבות
חברים, אוהדים וידידים מוזמנים

חוג בני תורה
שע"י **הסתדרות צעירי אגודת ישראל**

לאור הצלחת מבצעינו הקודמים, ולדרישת ציבור בני־התורה והכוללים בבני ברק ובאזור המרכזי הננו שמחים להודיע על

מבצע מכירה של הלבשה כללית
(סוג א')
ל־5 ימים בלבד
ממיטב בתי החרושת במחירים מפתיעים
מלאי גדול של דברי חורף במחירי סוף העונה
מחלקה גדולה לדברי ילדים ונוער

המבצע יערך אי"ה בימים ראשון שני שלישי רביעי חמישי בתאריך ה'—ט' אדר תשל"ה במשרדי צא"י רח' ר' עקיבא 79 ב"ב
שעות המכירה:
ימים: ראשון ושני מ־3—10 לפנה"צ
ימים: שלישי רביעי חמישי מ־9—4.30 בערב
המכירה במזומנים בלבד

הצעה מיוחדת!

הנחה־ 470 ל"י!
בקנית מכונת סריגה
אמפיסל 8 פלוס

בלחיצת כפתור תוכלי לבצע יותר מ־30,000 דוגמאות סריגה, אריגה ותחרה. דוגמאות לסריגת בגדי כל המשפחה, וילונות, ריפוד וגם שטיחים. אפילו אם לא סרגת אי פעם, תוכלי להיות מוצלחת ומהירה כמומחית!

חסכי כסף!
במחיר הצמר בלבד תוכלי לחדש את מלתחת החורף. כלומר חסכון של 75% בהשוואה למחיר החנות! יותר מ־25,000 נשים בישראל כבר סורגות בגדי כל המשפחה ב־1/4 ממחיר החנות!

חסכי זמן!
סרגי תוך שעה סוודר לילדך, או לעצמך שמלה אלגנטית בערב אחד! בקלות, תסרגי תוך שבוע ימים סוודרים, אפודות, שמלות, מכנסיים ועוד — לכל המשפחה.

תסרגי ממש בחינם במכונת הסריגה אמפיסל פלוס כשתפרמי בגדים ישנים ותסרגי בצמר הפרום!!

* תשלומים נוחים.
* אחריות מלאה
* אספקה שוטפת של חלקי חילוף
* הדרכה חינם בכל חלקי הארץ.

רק 1895 ל"י
במקום 2365 ל"י
עד לגמר המלאי הקיים!

*** ההצעה מוגבלת!**
תל־אביב: המלך ג'ורג' 62; אלנבי 98; אבן הגליל 9, תחנה מרכזית; נחלת בנימין 6.
ירושלים: יפו 43.
חיפה: הרצל 31.
באר־שבע: הרצל 66
בת־ים: בלפור 37.
חולון: סוקולוב 66; מרכז מסחרי קרית שרת.
ראשון־לציון: רוטשילד 48.
רחובות: הרצל 194.
פתח־תקוה: אמפיסל, אשכנזי 3.
רמת־גן: רח' ביאליק 29.

כל הקודמת זוכה!
אשדוד: שבי ציון 127.
רעננה: אחוזה 109.
הרצליה: סוקולוב 16.
נתניה: אמפיסל תחנה מרכזית; אלפי הרצל 7.
נהריה: ויצמן, הרצל 27.
ערד: אמפיסל, מרכז מסחרי.
דימונה: הדקל 35.
אשקלון: אמפיסל רח' הרצל.
חדרה: הנשיא 60.
קרית גת: בנין רסקו 108.
אילת: אמפיסל, מרכז התיירות החדש.

פעילות חינוכית תורנית של אגו"י בארגנטינה

(המשך מעמוד ג')

עם מאה תלמידים, סמינר לבנות ומדרשה למורות. מסלול הלמודים בבקיא, היסודי מקיף 7 שנים ובי־מדרשה למורות — עוד שנתיים.

הקמת הישיבה והכולל.

הבציה התמורה הזאת לגבי חינוך המשך לבנים, וזו מצאה את פת־רונה עם הקמת הישיבה הכולל, בראשות הרב שמואל לוין, לפני שנתיים. בישיבה 5 כתות שנלקט מופקד צוות מעולה ביותר של מורים. הרב יוסף חיים ליברמן, בוגר ישיבת טלז, הרב יהודה אבי־קסוס — בוגר הישיבה בסנדרלנד, אנגליה, הרב שלמה שאמעה, חניך המקום, הרב אליהו סיסו, בוגר ישיבת "פורת יוסף", והרב משה מנהרב משגיח הישיבה.

הקמת הישיבה חוללה מפנה לא רק מצד עצמה ועצם קיומה, אלא מהשלכות הרחוקות יותר של התי־עוררות ממש של תורה בתוך האוכלוסיה המקומית הרחבה. וכאן המקום לציין שאם הקהילה האש־כנזית מאורגנת בתוכה שתים אלף משפחות, הרי בהנהגת שרשיה יהו־דית — הקהילה הספרדית של יוצאי חלב חזקה בהרבה יותר. לצד קהילת יוצאי חלב, ישנן גם קהילות ספר־דיות של יוצאי מרוקו, דמשק ו־תורכיה, אך כאמור, הראשונה הזקה ביותר, תודה לרבנים הטובים הד־מסורים שהיו לה תמיד, וכיום תוד־דות לרב הראשי הספרדי, הרב יצחק שחבר, יוצא חלב, שהוא כיום מתומכיה המובהקים של הישיבה. הדים מבני קהילתו שולחים בניהם ללמוד בתוכה, הרב לוין, מצידו, הוא הרב של הנוער שלהם, ויחסי־גומלין אלו כבר הועילו בהרבה להחיל שינוי בקרב הנוער.

הפעולה המיידית שנעשית חודות לישיבה ובאמצעות אברכי הכולל מתרכזת בייסוד שעורי־תורה לילדים בארבעה איזורים בעיר. הללו מר־כזים כיום למעלה מ־150 ילדים, שזו לראשונה הם פוגשים אלמנט זה של לימוד־תורה. הפעולה היא קשה וכרוכה בעבודת־נמלים. צריך תמיד למצוא הנער הראשון ולמשוך אותו לאהירה של תורה, ואחר־כך נמצאים גם היותר. בסיכומה של פעי־לה במרוצת שנה אחת — נמצאו עשרים בפים אשר נפשם חשקה בתורה וחם הצטרפו כתלמידים אל הישיבה. יש לחזור ולציין, כי מדובר כאן בילדים ששמונים אחוז מהם באים מבתים חילוניים.

אך את ההישג העיקרי רואה הרב לוין בהקמתו של הכולל, שמגמתו ליצור ולהכשיר מנהיגים רוחניים. אין זה דבר של מה בכך בארץ כארגנטינה שלא ידעה דבר כזה מי־עולם. על־מנת לאפשר את קיום הדבר, משלמים לאברכים משכורת הגונה וכתוצאה ניתנת תמיכה כספית ניכרת גם לבחורי הישיבה הגדולה. הדבר הוא מחוייב המציאות במדינה שבה רגילים בני נוער בגיל 17 לצאת לעבודה והקרויה למחייתם ולהשיג את האמצעים הדרושים להם כדי שיוכלו בעתיד להקים את ביתם ו־משפחתם.

תכנית פעולה לערי השדה

עתה, שואפת אגודת ישראל לה־רחיב את פעולותיה גם לעבר ערי השדה ששם ההזנחה מבחינת החינוך היהודי ממש קטסטרופאלית. מדובר בלא פחות מאשר מאתיים אלף יהו־דים שלמעשה אין להם כל קשר עם יהדות ותורה. הכוונה היא לה־כין מסע התעוררות אל הקהילות הללו, לפעול שישלחו את בניהם למוסדות החינוך שבבואנוס איירס, אחר שישנם תנאים הולמים להח־זקת תלמידים בפנימיה המרווחה. לצורך זאת, ניתנת עתה הדעה להקמתה של פנימיה לבנות, כדי ליצור את התנאים שהורים מערי־השדה יוכלו לשלוח אף את בנותיהם להתחנך במרכז החינוך האגודאי ש־בבואנוס־איירס, שהוא מוסד־גג של מוסדות החינוך "היכל התורה", ב־נשיאות ר' ישראל גוטוירט.

אחרי חג הפסח צפויות להתקיים בחירות לקהילה האשכנזית, ואגודת ישראל מצפה להגברת כוחה בבי־חירות אלה, לאחר שקיים כבר מזה שנים ההליך שכזה. לפני 9 שנים השתתפה אגודת ישראל בפעם הר־ראשונה בבחירות והצביעו עבורה 90 משפחות. לפני 3 שנים כבר קבלה 600 קולות, בהספר שווה עם ה"מזרחי". והפעם מקווים להשיג הרבה יותר.

כדאי לציין שבבואנוס־איירס קיימת גם קהילה של יוצאי גרמניה, עם בית־כנסת ומקווה. רב הקהילה הזו הוא הרב יוסף אופנהיימר. שהוא הלוץ־הכשרות בארגנטינה, ומשמש נשיא הכבוד של אגודת ישראל ב־מקום. גם קהילה זו היא חברה ב־קהילה הכללית של היהודים האש־כנזים, והנציג השני של אגו"י בהנ־הלת הקהילה הכללית הוא ד"ר וילה, חבר הקהילה של יוצאי־גרמניה.

הנה־כי־כן — לפנינו דוגמה מו־עילה ביותר כיצד אפשר בפעילות חינוכית ואגודאית להחיל מפנה כביר ויסודי בהייה של יהדות גדולה שכבר נושבה לשוקעת. זו דוגמה משמחת וגם מחייבת לגבי מקומות אחרים בעולם.

שידוכים

+ רווק צעיר תימני דתי, פקיד בעל דירה מעונין בהיכרות להיות עד 30 למטרת נישואין, ת. ד. 651 צבור חיים.
+ אברך ת"ח מעונין בחרדית, אפ־שרי אלמנה וילדה עד 26 ת. ד. 7196 ירושלים.
+ שידוכים חרדיים תיד 8030 ירושלים.
+ בוגר ישיבה, ת"ח חסידי מסודר מעונין בחרדית עד 26 שנה 03־783703

כיסויי ניילון
"ניילוטל"
עתה הזמן
ניקית את המפה ורחוץ והיטי־השלון לחג הפסח
ראוי להמשך נקיונם
לשם כך התקשרי לטל.
03־791256 02־281161

כמו"כ אפשר להשיג
בהגויות ספרים ניילון ביהוד
למפות ליל הסדר
וכן מתקבלות הזמנות
לכיסויי ניילון
לכל כמרה ולכל מידה

לוח המודיע

דירות ובתים

בירושלים

למכירה

+ למכירה דירה 3 חדרים עם 2 מרפסות ברח' צפניה 13, ק"ב. לפנות במקום, בערב, מחה.
+ למכירה 3 + ארונות קיר, אפ־שרות לסוכה חנה 11, תל ארזה .02—532575
+ דירה למכירה 3 חדרים והול + 3 מרפסות בתל ארזה טל': 02־281091
+ למכירה 3 חדרים מרווחים ב־קרית איתרי + מעלית, נוף, 225,000 לירות 02־532185.
+ דירת 4 חדרים בסנהדריה מורח־בת + הסקה לפנות 02־271939.
+ למכירה דירות 4 חדרים + סוכה באיזור דתי, קבלן ביבי 02—285962 מ־4—6.
+ למכירה דירה 2 חדרים והול גדול בגבעת שאול לפנות פרקוביץ 536534.
+ נותרו 3 דירות לשומרי מסורת בקרית אתרי כניסה תוך חודש ימים להתקשר 221774 231833 ירושלים.
+ למכירה בהזדמנות מיוחדת! די־רות לוקסוס בהרי ירושלים בשלבי בניה. בניה טובה במיוחד. במחירים הזדמנותיים 3½ חדרים 190,000, 4 חדרים 210,000 02־286355 כל הקודם זוכה.
+ בגבעת מרדכי 3½ חדרים משוכל־לת ומטופחת 175,000 טלפון 02־38757
+ למכירה בירושלים 3½, במשמר העם, + הסקה, 210,000.— "צ'ימוק" המלך ג'ורג' 23.
+ למהיר התלוה! בהזדמנות דירת לוקסוס 2 חדרים + הסקה בקרית־איתרי, 02—419280.

להשכרה

+ בדמ"פ דירת 2 ח' ק"א רחוב ה־אשכול 3, 65,000 פיטלוביץ.
+ בדמ"פ שלושה חדרים בכרם־אברהם, 02—35925.
+ דירה שלושה חדרים מרוהטת ו־טלפון בשכ"ח ברמת אשכול טלפון 271178.
+ דירת לוקסוס בעזרת תורה 4 חדרים ריקה בשכ"ח להקופה 5—4 חדשים עם אפשרות הארכה — 600 ל"י 03—533612 בין 300 — 200 — 1100 — 900 בערב.
+ בשכ"ח 4 חדרים במטרסדורף ק"ב 03—533682.
+ להשכיר בשכ"ח 3½ חדרים מרוה־טים בנוה־צבי 35308.
+ דחוף! דחוף! דחוף! מיד דירה 4—5 חדרים מרוהטת קומפלט באזור דתי בשכ"ח טלפון 03—271033.
+ להשכרה בבית וגן 2 חדרים מרוהטים, כביסה נפרדת, [illegible] 02—525175.
+ דירה חדר עם כל הנוחיות להש־כיר בשכ"ח ברח' דלב"ח 12 טלפון 271334 י"ם.

תיווך

+ 3 ח' למכירה ק"ב בית וגן מלא שמש בלכבר. יש עוד הרבה הצעות בית וגן, גאולה, סנהדריה, מקור ברוך סנהדריה מורחבת, בלכבר שטראוס 23 מ־12—10 228320: בבית: 527689.
+ רק למשכיר, תמורת 50 ל"י נשכיר דירתך בשכ"ח, ולהשוכר הב־אים מיוחדים, הרשלר מאה שערים 72, טלפון 288436.

בירושלים
מרכז המטבעות והמדליות
קניה, מכירה, החלפה
מרדכי בן־הלל 5

בבני ברק

למכירה

+ בהזדמנות למכירה 3½ — מפוארת 195,000 לצפון דרום מזרח + פ"א בני ברק 705017.
+ למכירה 3 חדרים קומה ב' על עמודים חזית דרום מערב עם ריהוט כניסה מיידית קוטלר־סוקולוב, 235 אלף תיווך "מצליח" בני ברק 798367
+ 2 חדרים גדולים + הול במרכז בני ברק 125 אלף רבי עקיבא 92 א' חזמרי.
+ למכירה בהזדמנות דירה 2 חדרים והול גדול ברחוב עזרא 25, בני־ברק לפנות טלפון 786475.
+ למכירה בבני ברק דירת לוקסוס 3 חדרים ק"ב, פטמים, אפשרי ריהוט חדיש, קומפלט 3 כיוונים אייר 794958.
+ למכירה בב"ב דירת פנטהויז חדשה פרטים בטל' 796180.
+ 3½ חדרים ק"א על עמודים כניסה מיידית דרום מערב צפון רחובות נחמיה—עזרא, 260,000, תיווך המצליח טל' 798367.
+ למכירה 2 חדרים והול גדול בשטח 70 ממ"ר טלפון 797164 ע"י שוינבל, בני ברק.
+ דירת 3 חדרים מרווחת דו־חזיתית ק"א, צ"ע: 790402.

להשכרה

+ להשכרה דירה בבני ברק 2 או 3 חדרים אפשר מרוהט 03—746266.
+ במרכז בני ברק במקום שקט להשכרה 2+ הול בלי ריהוט 705315.
+ בקרית הרצוג 3 חדרים להשכרה צ"ע 03—954982.

תיווך

+ מבינין בקניית ומכירת דירות 4—3—2—1 חדרים בבני ברק, מתווך קופמן ר' עקיבא 45 03—783703.

בחיפה

+ למכירה בחיפה בהזדמנות דירה 2½ ק"ד שיכון פא"י בקרית אליעזר בהיל 67, וינשטין.

מטפלות

+ דרושה מטפלת לשלוש שעות לפנה"צ, יכול עם עבודה בית קלות, שבורלינג, זכריה 16, בני ברק.

אבידות

+ אבדה פוליסה מס' 1208019 של חברת "שלוה" צ"ש הלפרן יצחק.

תשמישי קדושה

+ טליתות, תפילין, מזוזות, ספרים ותשמישי קדושה, מחירים זולים ב־יותר להשיג אצל משה אונגר, חנות חדשה בחצר בית הכנסת הגדול בתל אביב אלנבי 110.
+ מגילות אסתר חדשה מהודרת למכירה בהזדמנות, לטלפן 03/783684
+ למכירה מכונת סריגה אמפיסל אוטומטית חדשה. לפנות מזוס, צפניה 13, ירושלים.

מכירות וקניות

+ למכירה בהזדמנות מכונת כביסה חדשה לגמרי אוטומט פלא (כ־6 ק"ג) בדגם צנוטי 2975 ל"י טלפון 782110

מכוניות

+ מכונית פיז'ו 404 למכירה 1974 סטישן עם שלט מסט במצב מצוין מ־8.30 — 17.00 787447 786264 א: 766238.

שרותים

+ "גדי" ריהוט וציוד משרדי מקבלים תיקונים למכונות כתיבה חישוב בני ברק, ר' עקיבא 30.
+ המלפשים!!! הבריקה מרצפות + נקיון יסודי 02־223731 02־232008 מור.

הודעות

+ חברת בקור חולים ע"י אגודת ישראל תל אביב יפו. חולים הזקו־קים או המטפלים בביקורים ב־ביה"ח או בבית, או עזרה אחרת מת־בקשים לפנות לחברת בקור חולים שע"י אגודת ישראל תל אביב יפו בהנהגות דלהלן:
א. בית אגו"י, רחוב ברדיצ'בסקי 5, טל. 235844, 222142.
ב. ר' משה אונגר, בחנות לתש־מישי קדושה בחצר בית הכנסת הגדול — רחוב אלנבי 110.
ג. ר' א. ג. ביבלה, דרך סלמה 142 טלפון 33032.
וכן ניתן להשאיל כלים לחולים הזקוקים לכך. בימים שני וחמישי בשבוע בין השעות 7—8 בערב, ב־משרדינו רחוב ברדיצ'בסקי 5 ת"א.

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965 (להלן: "החוק")

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק, כי מר יצחק גברין הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירו־שלים (להלן "הועדה המקומית") בקשה להתרת שימוש חורג ו/או הקלה בגבי גוש 30541 חלקה 159 ברחוב קאטמון, בית וגן בירושלים הדינו: הקלה בקו הבנין הצדדי.

את ההתנגדויות להתרת השימוש החורג ו/או ההקלה הנ"ל אפשר לה־גיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית במשרד מהנדס העיר ברחוב הלל 23, ירושלים.

ש. בנבנשתי
מ"מ יושב ראש הועדה המקומית

בס"ד
הסתדרות נשי אגודת ישראל — בני ברק

ביום ראשון י"ט אדר תשל"ה בשעה 3.30 אחה"צ באולם שע"י בית הכנסת הגדול ר' עקיבא 53 יפתח בס"ד

שוק באזור

של כל מיני בגדים וימשך גם ביום שני משעה 10.30 עד 8 בערב וביום שלישי מ־8.30 בבקר עד 12 בצהרים

נא להצטייד במזומנים

בברכת פורים שמח **ההנהלה**

הסתדרות נשי אגודת ישראל — בני ברק

אדר תשל"ה

הננו לפנות בזה אל ציבור ההורים בבני ברק וסביבותיה בענין רישום הילדים המתקיים בשבועות אלו, להשתדל לצעו ולעשות למען ילדי ישראל. חינוכם והצלתם בשריפת הנשמה המתחוללת לעינינו. באמר בתנא דבי אליהו על הפסוק "שאי אליו כפיך על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חוצות", לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר ד', החנוך ההתהדרדר וכל האנדרלי־משית בה אנו נמצאים צריכים להוציא איתנו מאדישותנו ולהשיב מה נעצה לאבינו שבשמים הנוגע אינו אתנו.

האדמו"ר מפיאסצנה ב"חובת התלמידים" כותב: ד' מבקש ישאג ממעון קדשו יתן קולו. בני היכן הם? בני אברהם יצחק ויעקב היכן הם? ה"פטנט" המוצלח ביותר לגבי הקושיה זו בה אנו נמצאים היא שפת המעשים ללא אומר ודברים.

יבמה התעוררות פנימית בלב ההורים. המצוק היהודי אשר בקר־בם זועק ממעמקים: "הצילונו". הם בבחינת "שחורה אני ונאוה", אומר בעל ה"שפת אמת" זצ"ל: כך היו לפני יציאת מצרים. היתה התעוררות פנימית זוקה שפצלה מתחת לסף ההכרה. שחורה אני מבחוץ ונאוה מבפנים, ולכן הם מבולבלים, זועקים, מרגיבים ומבקש־פטים ריב כאב על פשיטת־הרגל לאורך כל האידיאלים. הם מחפ־שים אצלנו משהו אוריגינאלי, מסורה. שלמות וצבהר אמונית ולא נטיות ואז ישוב לב בנים אל אביהם שבשמים.

בעצמים כתוב בתהלה "לא הרבתי פעם עם ניקוד פתח וצעם בני־קיד קמץ, דיא, כשאפשר ללבד את הוולת ואין עושים זאת.

חובה גדולה מוטלת עלינו לרומם כבוד התורה, וכבוד שמים ולה־תגייס לפעולות הצלה והרישום. ההלל יאמר גבור אני במשינו הארץ היה נושא את נושאיו. כשאדם מעל בסתרה הלב יש לו סיה, וכבר ברכים יקום באה ההצלה ע"י תפילתם של 22 אלף תשי־ביל, שהפילו תחינתם לפני יושב במרומים וקרעה רוע הגזרה כן בזמן הזה יזכנו לנו ימים אלה לימי ששון ושמחה אשר שלטו היהודים הבה בשונאיהם.

פניה מיוחדת אל ההורים אשר ילדיהם הגיעו לגיל חינוך חובה: לפנות לציירה על מנת לסדר את ההרשמה במקדם. לצורך להורי שבנים ובנים על האחריות הרובצת עליהם לרשום את ילדיהם לבתי חינוך וגנים המקרבים לילד יסוד מוצק ובריא, אשר כל הרדי הוא שבמעמה לא יזיזו אותו ממקומו, והיה פרי הארץ לגאון ולתפ־ארת. והי ההדר המוליכה והמשרה את הרבבה הגאולה לצם ילארץ. כל הורה בישראל גנן הנא בגן ד' לצבודה ולשמירה.

להלן רשימת גני הילדים:
מעון גני ילדים, רח' סוקולוב 15, קומה ב'.
גן ילדים, רח' ר' עקיבא פינת רח' חזון איש
גן ילדים, רח' חברון פינת רח' טבריה.
גן ילדים, רח' ירושלים 29.
גן ילדים שיכון ישורון, פינת רח' הגליל 3.
גן ילדים, בית אחיעזר, רח' אילה 5.
גני ילדים בגיל 3—4.
גן ילדים, שיכון אגו"י ע"י רח' עזרא.
מעון ילדים, רח' סוקולוב 15 קומה א'.
גן ילדים, רח' ירושלים 14.
מעון גן ילדים רח' חתם סופר 30.
גן ילדים רח' בית הלל 10.
גן ילדים רח' הרב קאליש במרכז ע"י גן [illegible].

"רונית"
הודעה ללקוחותנו
קבלנו משלוח של ארנקי חרוזים
ועוד מתנות מיוחדות לכבוד פורים
"רונית"
רח' מלכי ישראל 23 גאולה, ירושלים טלפון 286628

מרכז זלמן שזר
להעמקת התודעה ההיסטורית היהודית

הופיעו
ספר שמוש
המחבר: ר' **יעקב עמדן**
מהדורה מצולמת של הדפוס הראשון
(תק"ח—תקר"ב)

חשיבותו העיקרית של הספר בתעודות היהודיות הפנימיות בנות הזמן — גבית עדות בבית־דין על מעשיהם של בני הכת הפרנקיסטית, אגרות חכמים וראשי ציבור בפולין הנוגעות למלחמה בכת ולמגעים עם השלטונות בענין זה.

178 עמודים המחיר —.15 ל"י

יהדות תימן
ביבליוגראפיה (2)
עורך: **יוסף טובי**

ביבליוגראפיה נבחרת זו כוללת למעשה את כל הפרסומים העיקריים והחשובים ביותר על יהודי תימן. בכך יכולה היא לשמש כלי עזר חשוב לחוקר, למעיין ולחובב.

המחיר 18 ל"י למורים וסטודנטים 15 ל"י
הרכישה: **במרכז זלמן שזר**, ת.ד. 4179, ירושלים.
ובחנויות הספרים הראשיות

לוח היום

ביום, יום ששי, ג' אדר תשל"ה
הדף היומי: כריתות ח'
המשנה היומית: אהלות ט, ג־ד
ההלכה היומית: [illegible]

זמני היום

סוף זמן ק"ש	8.21
זמן שקיעת החמה	5.27
מ ה ר	
זמן עמוד השחר	4.40
זמן נץ החמה	6.18

תורנות בתי מרקחת

ירושלים
ליל שבת: מאיר יפו 44
יום שבת: רוממה, דוד ילין 31
מוצאי שבת: מעלות דפנה, רחוב מעלות דפנה בנין 129 מרכז מסחרי

תל אביב
ליל שבת: כפר המדינה רחוב ה' ב־אייר 48, פרנקל גורג 86 שלמה ה־מלך רח' שלמה המלך 78.
יום שבת: גרוסן, שינקין 27; גורדאו בן יהודה 163; יפאי יהודה הלוי 62
מוצאי שבת: צפון, יהודה המכבי 33; הנביאים, המלך ג'ורג' 72.

בני ברק
רמת גן
ליל שבת: עמית, מודיעין 130
שבת ומוצ"ש: רמה ז'בוטינסקי 65

חיפה
ליל שבת: בלפור, מסדה 1.
שבת ומוצ"ש: הנשיא, הנשיא 38.

נתניה
מרכז, הרצל 36.
שבת ומוצ"ש: נתניה הרצל 11

פתח תקוה
ליל שבת בריאות חובבי ציון 13
שבת ומוצ"ש: פינסקר, פינסקר 32

באר שבע
ליל שבת: למב"ם שכון ד' מרכז.
שבת ומוצ"ש: אסותא מרכז גלעד הד־דרך הנשיאים.

בת ים
ליל שבת: בלפור, בלפור 90
שבת ומוצ"ש: בת ים בלפור 45

חולון
ליל שבת: בריאות, קראוזה 46
שבת ומוצ"ש: נאות שושנים גאולים 44.

הרצליה, רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמתיים
ליל שבת: כפר שמריהו מרכז מסח־רי כפר שמריהו.
שבת ומוצ"ש: גולדשטיין רח' סכר כנור, הרצליה פיתוח.

תורנות רופאים

ירושלים
משעה 8 בערב עד 7 בבוקר — התנת מגן דוד אדום — רוממה. מרפאה עם רופא פתוחה במקום למקרים דחופים

תל אביב
ד"ר הר אבן, אפשטיין 6. ד"ר פבל, בלוך 13. רופא תורן בבד"א טל. 101.

חיפה
תחנת מד"א — חיפה — טלפון 101

תורנות בתי חולים

ירושלים:
ליל שבת: ילדים — הדסה, פנימית נשים — בקור חולים, כירורגיה ו־עינים — שערי צדק.
שבת ומוצ"ש: פנימית — הדסה, יל־דים, נשים כירורגיה ועינים — שערי צדק.

גוש דן:
כל המחלקות — "תל השומר", צאיד — כפר סבא.

בתל אביב
ליל שבת:
"רוקח הדסה" — למחלות פנימיות, "איכילוב" — למחלות כירורגיות.
שבת ומוצ"ש:
איכילוב — למחלות פנימיות וכי־רורגיות.

בחיפה:
ליל שבת: "רוטשילד".
שבת ומוצ"ש: "רמב"ם".

עזרה

מגן דוד אדום
ירושלים, תל אביב, חיפה — 101; אילת — 102; רחובות, בני־ברק, גבעת־ה"ים — 781111; חולון — 843133; עפולה 912333; נצרת — 54333; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון לציון — 942333; אשדוד — 22222; אשקלון — 23333; ובאר שבע — 3333; חדרה — 22333.

כלילת יופי
חליפות הריון
דוגמאות חדישות במבחר גדול
תל־אביב, רחוב דיזנגוף 109
טלפון: 221948

המודיע
עתון יומי — ירושלים
מו"ל: הסתדרות אגודת ישראל העולמית — [illegible]
עורך: יהודה לייב לוין
המערכת: [illegible] ת.ד. 1306, טלפון [illegible]

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ונוסחן

[illegible]
Y. A. ZISHINSKY
1672-53rd Street
Brooklyn, N. Y. 11204
Tel. 851-5016
851-5100

هكذا من الأصل

כנס של חסידי בויאן ייערך ביום ראשון הבא

ביום ראשון ה' באדר חל יום הי[illegible] להסתלקותו של האד"מו"ר מבויאן [illegible] פרידמן זצוק"ל.

חסידי בויאן ורוזין ברחבי הארץ מתכנסים ביום זה להתייחדות עם זכרו [illegible], ישיבת רוזין בירושלים, [illegible] לחסידות [illegible] בישראל. הכנס יערך בביהכנ"ס הגדול דחסידי בויאן שבבתי הורנשטיין לאחר תפלת המנחה.

ביום זה יעלו המונים לציוני [illegible] בהר הזיתים. [illegible] בשעה 2 ליד בתי הורנשטיין.

כפי שנמסר הגיעו אורחים מארצות הברית ואירופה לכינוס זה [illegible].

ביום ג' – סיור משתכנים בחצור

[illegible]

אין כוונה לייקר את מחיר הדלק

„למטבע יוקרה", אין כוונה להעלות את מחיר הדלק ולא היתה לי כל כוונה [illegible]

אבן: יש להתכונן לזינבה

[illegible]

ישיבת „זכותא דאברהם"
ע"ש הגה"ק רשכבה"ג מרן מטשעכנוב זיע"א
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א מסטריקוב
בעיה"ק ירושלים

כנס התוועדות והילולא רבתי

לציון מאה שנה להסתלקותו של הגה"ק
רשכבה"ג מטשעכנוב זיע"א

בהשתתפות רבנים, אישי ציבור ונכדי מרן בראשות כ"ק האדמו"ר מסטריקוב

יתקיים אי"ה ביום ראשון ב' תצוה ה' אדר תשל"ה בשעה 7 בערב באולם "הדר" רחוב אבן ישראל 3 פנת רחוב יפו 59

פתיחה וניהול: הה"ג הר"ר **אברהם ורדיגר,** נכד מרן וחבר ההנהלה

דבר הישיבה: הה"ר **יעקב לסלוי,** נכד מרן ויו"ר ההנהלה

על תולדות מרן: הרב הגאון **יעקב ורדיגר** נכד ומפיץ תורת מרן

דבר תורה: הרב הגאון **א. י. ערנברג** ראש הכולל

צבור מוקירי תורה ובעריצי **מרן זצ"ל** מוזמנים להשתתף

למען כבוד התורה והחסידות

הוצאת פאר התורה

מודיעה בזה על מכירה מיוחדת של

שו"ע 10 כרכים

580 ל"י במקום 600

יותר זול מלפני הפיחות

כמו כן מתקיימת מכירה מיוחדת בזול במיוחד של **שס"ים** ושו"ע 12 כרכים, רמב"ם דה לוקס **שיטה מקובצת** רשב"א 5 כרכים **מקראות גדולות** לוקס נייר חו"ל **משנה ברורה** 6 כרכים דביב **חידושי חתם סופר** על הש"ס

המכירה היא עד ס"ו אדר בלבד כל עוד יספיק המלאי

המכירה ב—ם: ג. שטיצברג רח' מאה שערים

מ. שרייבר רח' מאה שערים

המפיץ רח' מאה שערים

"האורי" רובינשטיין רח' מאה שערים

י. מוטנר רח' בני ברית 14

בני ברק "בית הסופר", היכל הספר קרליבך

חיפה ג. דורברמזיקה, האחים רובינשטיין, הסל

מכירה ראשית **א. ויינגרטן פאר התורה**

סוכנות משנה בני ברק: נחום לוין רח' יונה הנביא 19 טל. 789165

פאר התורה רח' מאה שערים 7 ירושלים

טלפונים 285997, 287665

אלגנט טקסטיל

ירושלים רחוב שטראוס 3

לקראת סיום מכירת סוף העונה

הנחות מיוחדות

עד 50%

מבחר עשיר של אריגים מכל הסוגים

הופיע מהדורה שניה של ספר

„דעת תבונות" וספר הכללים

מאת **רמח"ל** זצ"ל

הוקן ע"פ כתב יד מפורש

ישיבת דבר ירושלים

דרוש כתבן־כתבנית בעברית ובאנגלית

משרה מלאה

נא לטלפן: 02-284748

מ־9 בבוקר עד 7 בערב

נעלי ד"ר פלסון

[illegible] בהתאמה [illegible] מדעית [illegible] יהודית,

בלי השפעת לוואי,

בלי הקירות [illegible]

[illegible] ההנהגים ממנה [illegible] ההודים מהתנה גם אתה מהמחיר הנמוך ביותר

אצל א. צ. שבתי

הרב מאה שערים 7 ירושלים טל. 285938, איזמורים: 1, 2, 4, 9, 11, 12, 15, 25, 27, 35

[illegible] נעלי ד"ר פלסון בכל צבע בכל הצעה נא לפנות למוכרות [illegible] גב. י. ליטפר רח' עזרא 47 בית וגן ים

[illegible] לקבוצת [illegible] השתתפות בהוצאת נסיעה ללקוחות מחוץ לירושלים

לוועדי עובדים ומוסדות

צרפו לשי החג

הגדה לפסח

במחירים החל מ־1.25 ל"י

ברכה ופרסומות

02-233707

דרוש ר"מ

לחדר (באידיש)

בבאר־שבע

המעוניין יפנה לפרידמן

טלפון: 057-78621

נעליים

חיסול מוחלט!

של נעלי „עדה" „אוניון" (עד מס' 35)

נשאר הרבה מציאות לילדים וגברות

שבוע אחרון לסגירת החנות!

למשפחות מרובות ילדים הנחה מיוחדת

נעלי „אביב", פנבי רשה, ביאליק 77 רמת־גן

יצא לראשונה לשוק

המסטיק „גולני"

כשר — פרווה

בהכשר הרב ר' **יצחק צבי ברנפלד** שליט"א, רבה של תל חתם סופר זכרון מאיר

אפשר להשיג בכל החנויות הקיוסקים

תדרוש! ותהנה!

מחפשים משפחה חרדית

בבני־ברק עבור בת, הלומדת בית ספר תיכון,

תמורת תשלום

המעוניינים מתבקשים להתקשר בטלפון 789698

בין השעות 7—8 בערב

בית הוראה ישיבת רבנו חיים יוסף

ירושלים רח' חיים עוזר 37 ת.ד. 1243 טל. 287336

הזמנה

לרגל הילולא של הגאון הקדוש **מסטראפקוב**

נושא שם הישיבה

מרן רבנו **חיים יוסף גוטליב** זיע"א

תתקיים אי"ה במוצש"ק פרשה תרומה ד' אדר תשל"ה

מסיבת **מלוה מלכה** באולמי הישיבה רח' חיים עוזר 37 ירושלים בשעה 8 בנוכחות רבנים, ראשי ישיבות, אדמו"רים, וקהל חובבי תורה, כל תלמידי הישיבה, אוהדים, יוצאי סטראפקוב והסביבה וביחוד צאצאי רבנו זיע"א מוזמנים להשתתף בשמחה של מצוה זו.

בברכת התורה **הנהלת הישיבה**

„נצח" מכון ספרותי מסורתי,

בני־ברק, רבי עקיבא 73

לקראת שנת הארבעים לפטירתה של מחוללת תנועת "בית יעקב"

שרה שנירר ע"ה

הופיעה סידרת הספרים **„אם בישראל"**

הכוללת את כל הכתבים שלה, מאמרים, סיפורים ומחזות, וכן תולדות חייה והערכות שונות

מהדורה חדשה עם הוספות

ארבעה ספרים בשלושה כרכים, למעלה משבע מאות עמודים.

נייר משובח, כריכה יפה.

מחיר כל כרך 15 ל"י

במשך חודש אדר, חודש הפטירה, המחיר רק 12 ל"י כל כרך

בגלל יוקר הנייר, הדפוס והכריכה, הודפסה כמות מצומצמת ויש לה להקדים להמציא ספרים אלה מיד זה. — מפיציהם: ספר „בית יעקבי" „כתבי שרה", יצא ע"י ל„נצח" לפי ההכנה הלוצ"ה

הרבנות הראשית — המועצה הדתית רחובות

מפעל „חכמת נשים" (מיסודו ובנשיאותו של כ"ק האדמו"ר מקאליב שליט"א)

ביום שלישי, ז' אדר תשל"ה (18.2.75) בבית הרבנות והמועצה הדתית רחוב גולדברג 2, רחובות יתקיים אי"ה

יום עיון ולמוד לאם בישראל

סדר היום:

9.30—10.00	פתיחת האולם והרשמה.
10.00	דברי פתיחה, הגרי"ש הכהן קוק, הרב הראשי ואב"ד
10.15—11.00	שני שיעורים מקבילים: הרב א. פריצה, לגבר קטעים במגילת אסתר; הרבנית נחמה קוק, דמות אסתר במגילה
11.15—12.00	הה"ג זבולון גרז, אב"ד רחובות, חובת האשה בבית היהודי
12.15—13.00	הרבנית אהובה שרעבי, תפקיד האם כמחנכת תפילת מנחה.
13.15	ארוחת צהרים, דברי ברכה: הרבנית ר. קוק — הרבנית מקאליב
14.45—15.30	הה"ג ד. ברזמן, רבה של סביון, התפלה ומקומה בחיי האשה
15.45—16.30	הרב ז. תנצבי: ציון בספר שמות
15.45—16.30	הגרי"ש הכהן קוק: שאלות ותשובות מהלכה וב השקפת עולם (נא להגיש את השאלות בכתב עד הוולת יום הציון).
18.00	דברי נעילה: הרב ש. ירושלמי, ראש המועצה הדתית

דמי השתתפות, כולל ארוחת צהרים — 10.— ל"י

החנות הרשמה:

בית הרבנות הראשית, רחוב גולדברג 2 טל. 953275

גב' מייטליס, רחוב פרנלין 27

גב' קאודרס, רחוב ויצמן 35 טל. 952161

גב' גרינבוים רחוב נורדוי 8 טל. 954982

הרבנית שרעבי, רחוב שמחי 5 טל. 953371

הגב' מ. לקס, רחוב אליעזר בן יהודה 10 טל. 958787

הגב' זפרני, רחוב חפץ חיים 4 ראשל"צ.

נמצא למכירה

ספר **„מקראי קודש"**

בירורים, חידושים ופסקים בענייני ד' פרשיות ופורים

מאת רבה של ירושלים

מרן הגאון רבינו **צבי פסח פראנק** זצ"ל

כרך שני על **פסח** — בדפוס

כמו"כ נמצא למכירה

שו"ת **„הר צבי"** או"ח ח"ב

הפצה ראשית: **אייכלר,** מלכי ישראל 11 ירושלים

מהפכה בבני ברק

„סלון המרכז"

ירושלים 12 פינת ר' עקיבא

שמחים להודיע על פתיחת הסלון המרכזי בו ניתן להשיג את כל מוצרי החשמל הביתיים במרוכז

מחלקה מיוחדת לעולים ופטורי מס

שרות אדיב ויעיל ייעוץ מקצועי

מחירים מפתיעים

הגיע מקרר 400 של תדיראן

מרכז חינוכי חרדי לבנות

„נתיב אור" הדרה שכונת וייצמן ת.ד. 158

מתפנית משרת **מזכירה**

מהצעות רצויות לפנות בכתב

או לטלפן 063-24480 בשעות הבוקר

בצרוף פרטים מלאים

מרכז החינוך העצמאי בא"י — ההנהלה

הסתדרות מורי אגודת ישראל בא"י — המזכירות

ביום ראשון, ה' אדר, בשעה 5 אחה"צ יתקיים אי"ה באולמי „ירושלים", רח' יהודה הלוי 1, בני ברק

כנס מורים

של מחוזות ירושלים, המרכז והדרום

על הנושא: **המצב בחינוך בעת הזאת**

בהשתתפות:

הגאון רבי **אלעזר מנחם שך** שליט"א

הרב הגאון ר' **שרגא גרוסברד** מנכ"ל מרכז החינוך העצמאי

הרב **שמואל ויינברג** סגן מנכ"ל מרכז החינוך העצמאי

הרב **יצחק זייבסקי** יו"ר הסתדרות מורי אגודת ישראל

נא לדייק ולהופיע בזמן!

מרכז החינוך העצמאי — ההנהלה | **ארגון מורות בית יעקב**

ביום שני ד' אדר תשל"ה (17.2.75) בשעה 4 אחה"צ יתקיים אי"ה באולם ביה"ס בית יעקב המרכז רח' רבב"ם 22 בני ברק

כנס מורות

של מחוזות תל אביב והמרכז

על הנושא: **המצב בחינוך בעת הזאת**

בהשתתפות:

הגאון רבי **אלעזר מנחם שך** שליט"א

הרב הגאון ר' **צבי שרגא גרוסברד** שליט"א מנכ"ל החנוך העצמאי

הרב **שמואל וינברג** שליט"א סמנכ"ל החנוך העצמאי

נא לדייק ולהופיע בזמן

הס' נשי אגודת ישראל בני ברק

ביום שני איר לו' אדר תשל"ה בשעה 8 בערב בבנין באר יעקב רח' הרב הרש 10 יתקיים בס"ד

כנס מרכזי

עבור נשים ובנות מורות וגננות

על הנושא: **„שאי אליו כפיך על נפש עולליך"**

ישא דברו הרב ר' **י. יוספי** שליט"א

כימי מרדכי ואסתר עלינו לקיים: **לך כנוס את כל היהודים** ולהרבות רבבות ילדי ישראל אל תחת כנפי השכינה — כנפי השלום, וד' ישקיף ממעון קדשו ויברך את עמו וארצו בשלום

צבור המחנכות והנשים נקראות להשתתף בהמוניהן ויזכו לרב אורה ושמחה

בברכת פורים שמח **ההנהלה**

פינתינו

מועדון האשה החרדית

שע"י **מכון בית יעקב למורות** ירושלים

חוג נשים מבוגרות

ביום שלישי ז' אדר תשל"ה, בשעה 5.00 אחה"צ תתקיים בעז"ה שעור בהסטוריה יהודית

ע"י הגב' **סלבין**

לאחר השעור המשך הדיון בנושא: הרקים ואפשרויות לעזרה העליה מבריה"מ

צבור הנשים מוזמן

כבוד קל תתבורה בהזור מובטחת

משנכנס אדר מרבים בשמחה

הס' נשי אגודת ישראל בני ברק

המחלקה לשמחות גני ילדים טל. 788539

ביום רביעי ח' אדר תשל"ה בשעה 6.30 בערב בבנין הילדים שכון אגודי ע"י רח' עזרא תערך בס"ד

מסיבת פורים חגיגית

ליד שולחנות ערוכים וסעודת פורים עבור האמהות וילדיהן של גני הילדים

על הנושא: „לך כנוס את כל היהודים" ישא דברו: הרב ר' **י. ל. גודלבסקי** שליט"א נשיא מפעל קרן הילד

על הנושא: „אל תגעו במשיחי" הגב' **רבקה צשינסקי** תחי' מנהלת המפוצות וגני הילדים

הצגת פורים בצבעים של מוסדות הילדים של נשי אגו"י ב"ב

פרקי זמרה בלווי כלי נגינה

אמהות והילדים והמרכז חברות מכל הגנים מוזמנות להנות ממסבה רוחני ממהה יהודית אמיתית

ובזכות שרבה להנך ילדי ישראל—צאן קדשים בשבית כל אי"ב ומהנקם מבית ומחוץ — ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר כן תהיה לנו

בברכת פורים שמח **ההנהלה**

חדש

מעבדה לשונית לשפות

למד בביתך בקלות ובנוחות שפות:

אנגלית, צרפתית, וערבית

בשיטה מהפכנית ובמחירי פרסומת

נציגנו יבקר בביתך להדגמה ללא התחייבות מצדך

טל. 03-783507 ת.ד. 37492 ת"א

מרכז לעניני חינוך - המחלקה לספרים

כפר חב"ד

לאור קריאתו של הרבי מליובאוויטש ל„מבצע ספרים" הננו להודיע על הוזלה של 52% ממחיר הקטלוג. ההוזלה בתוקפה עד אחר חג הפסח

ספרי מורנו הבעש"ט והה"מ

כתר שם טוב — 30 ל"י

אור תורה להמגיד — 36 "

ספרי אדמו"ר הזקן

אגרת התשובה — 1 "

הלכי ת"ת — 3 "

הלכי ת"ת פורמט כיס — 2 "

לקוטי אמרים — תניא — 15 "

לקוטי אמרים — תניא פורמט כיס — 10 "

לקוטי אמרים — תניא מתורגם לאידיש חלק ב' — 12 "

לקוטי אמרים — תניא בצירוף מ"מ

לקוטי פרושים שינויי נוסחאות

לקוטי תורה — 54 "

מאמרים מלוקטים מספר לקוטי תורה — 6 "

מאה שערים — 6 "

מאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ — 21 "

מאמרי אדמו"ר הזקן — אתהלך לאזניא — 21 "

מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ב — 24 "

מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ח — 36 "

שולחן ערוך — ד' חלקים — 88 "

ספרי אדמו"ר האמצעי

בד קודש — 3 "

ביאורי הזהר — 24 "

דרך חיים — 18 "

נר מצוה — 24 "

פקח עורים — 5 "

שערי אורה — 15 "

תורת חיים — בראשית — 54 "

תורת חיים — שמות — 72 "

[ספרי אדמו"ר הצמח צדק]

ביאורי הזהר — 36 "

דרך מצותיך — 21 "

ספר החקירה — 21 "

צמח צדק — פסקי דינים — 36 "

קיצורים והערות — לתניא — 7 "

ספרי אדמו"ר מוהרש"ב

חנוך לנער — 4 "

מאמרים עת"ר — 39 "

מאמר שמח תשמח — 6 "

קונט' החלצו — 3 "

קונט' העבודה — 3 "

קונט' התפלה — 3 "

קונט' ומעין — 6 "

קונט' עץ החיים — 4 "

תורת שלום — 21 "

ספרי אדמו"ר מוהריי"צ

לקוטי דיבורים 2 כרכים — 36 "

ספר הזכרונות אידיש א' — 18 "

ספר הזכרונות אידיש ב' — 27 "

ספר המאמרים תרצ"ט — 15 "

ספר המאמרים אידיש — תשא"ה' — 15 "

ספר המאמרים קיץ ה' ת"ש — 15 "

ספר המאמ' ה' תשי"א — 15 "

ספר המאמרים ה' תשי"ב — 15 "

ספר המאמרים ה' תשי"ג — 15 "

ספר המאמרים ה' תשי"ד — 18 "

ספר המאמרים ה' תשי"ה — 15 "

ספר המאמרים ה' תשי"ו — 18 "

ספר המאמרים ה' תשי"ח — 18 "

ספר המאמרים ה' תשי"ט — 18 "

ספר המאמרים ה' תשי"א — 18 "

ספר המאמרים קונטרסים — א' — 24 "

ספר המאמרים קונטרסים — ב' — 24 "

ספר השיחות ה' ת"ש — 15 "

ספר השיחות ה' תש"א — 15 "

ספר השיחות ה' תש"ב — 15 "

ספר השיחות ה' תש"ג — 15 ל"י

ספר השיחות ה' תש"ד — 15 "

ספר השיחות ה' תש"ה — 15 "

קונט' ביקור שיקאגו — 3 "

קונט' הצמח צדק ותנועת ההשכלה — 3 "

קונט' חי' אלול ה' תש"ג — 3 "

קונט' לימוד החסידות — 3 "

קונט' תורת החסידות — 3 "

ספרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

אגרות קודש א' — אמונה ומדע — 2 "

אגרות קודש ב' — חנוך — 3 "

הגדה של פסח עם לקוטי מנהגים — 3 "

הגדה של פסח מנהגים וטעמים באורים — 18 "

היום יום — 3 "

לקוטי שיחות ד' — במדבר דברים — 30 "

לקוטי שיחות לשה"ק תשל"א ב' כרכים — 27 "

עמנה של תורת החסידות — 3 "

קובץ י"ד שבט — 6 "

תשובות וביאורים שונות — 6 "

אלבום — חב"ד בישראל — 60 "

אור החסידות — 15 "

בטאון חב"ד א—ט — 33 "

בטאון חב"ד כ—ל — 24 "

בית רבי — 12 "

התמים ב' כרכים — 42 "

חג הגאולה — י"ט בכסלו — 4 "

ר' ישראל בעל שם טוב — 15 "

לקוטי הגהות לתניא — 9 "

לקוטי לוי יצחק הערות לתניא — 3 "

לקוטי לוי יצחק הערות לזהר — א' — 12 "

לקוטי לוי יצחק הערות לזהר — ב' — 18 "

תורת לוי יצחק — 27 "

ליקוטים על פסוקים ומחז"ל — אגרות — 15 "

ספר המנהגים — 6 "

מי מה ואימתי — 6 "

ווער וואס וואו ווען — 9 "

ספר השנה — 6 "

ספר הניגונים — 27 "

ספר התולדות רוי"צ ג' — 21 "

ספר התולדות רוי"צ ד' — 27 "

קו נקי — 18 "

שארית יהודא — 21 "

שבת, מזוזה כיבוד או"א, כיסוי ראש — 2 "

שיחות לנוער כרך תלת שנתי — 24 "

שני המאורות — 21 "

תמונת רבנו הזקן — 4 "

תמונת רבנו הצ"צ — 4 "

תמונת רבנו הרש"ב — 4 "

תמונת רבנו הריי"צ — 4 "

תמונת כ"ק אדמו"ר שליט"א — 4 "

ספרי תפלה

תפילין — עלונים — הלכה — ומנהגים — 4 "

ברכות ותפלות בתרגום אנגלי — 3 "

הגדה של פסח — 2 "

מחזור השלם — 15 "

מחזור השלם פורמט כיס — 10 "

מענה לשון — 2 "

סדור תהלת ד' השלם — 15 "

סדור תהלת ד' השלם פורמט כיס — 12 "

סדור תהלת ד' לשבת וחול — 10 "

סדור לימות החל — לבתי"ס — 6 "

סדור תהלת ד' (הרוסטובער) — 6 "

סליחות — 6 "

תהילים אהל יוסף יצחק — 6 "

תהילים אהל יוסף יצחק פורמט כיס — 3 "

תפלת מנחה מעריב — 1 "

גזור את התלוש המצורף ושלח ל:

מרכז לעניני חינוך, ת.ד. 3, כפר חב"ד.

נא לשלוח לי את הספרים הבאים: ____

(נא לצרף כמות הדרושה)

שולח אני בזה סך ____ ל"י, בשיק או בהמחאת דואר.

שם ____ כתובת ____ עיר ____

הספרים ניתן לרכוש גם

בירושלים — אצל **כהן** מאה שערים 70.

בבני ברק — בימ"ס **ברטנורא** רח' ברטנורא 11.

בתל אביב — **שמוטקין** אלנבי 92.